

Συμβούλιο
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βρυξέλλες, 4 Φεβρουαρίου 2019
(OR. en)

14588/1/18
REV 1

ENFOPOL 574
COPEN 407
ENV 807

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Θέμα: Έκθεση αξιολόγησης σχετικά με τον όγδοο γύρο αμοιβαίων αξιολογήσεων
«Πρακτική εφαρμογή και λειτουργία των ευρωπαϊκών πολιτικών για την
πρόληψη και την καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος»
- Έκθεση για την Ελλάδα

**ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ
ΟΓΔΟΟ ΓΥΡΟ ΑΜΟΙΒΑΙΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΩΝ**

**«Πρακτική εφαρμογή και λειτουργία των ευρωπαϊκών πολιτικών
για την πρόληψη και την καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος»**

ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Πίνακας περιεχομένων

1. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ	7
2. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	14
3. ΓΕΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΟΜΕΣ	17
3.1. Σχέδιο δράσης ή παρόμοια στρατηγικά έγγραφα για την καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος	17
3.2. Εθνικά προγράμματα/σχέδια όσον αφορά το έγκλημα περί τα απόβλητα	20
3.3. Στατιστικά στοιχεία	21
3.3.1. <i>Κύριες τάσεις στον τομέα του εγκλήματος περί τα απόβλητα</i>	21
3.3.2. <i>Αριθμός καταχωρισμένων υποθέσεων εγκλήματος περί τα απόβλητα</i>	21
3.4. Εθνικός προϋπολογισμός που διατίθεται για την πρόληψη και την καταπολέμηση του εγκλήματος περί τα απόβλητα και υποστήριξη από κονδύλια της ΕΕ	25
3.5. Πρόληψη του εγκλήματος περί τα απόβλητα	26
3.6. Συμπεράσματα	28
4. ΕΘΝΙΚΕΣ ΔΟΜΕΣ	31
4.1. Δικαιοσύνη (εισαγγελίες και δικαστήρια)	31
4.1.1. <i>Εσωτερική διάρθρωση</i>	31
4.1.2. <i>Ικανότητα δίωξης εγκλημάτων περί τα απόβλητα και επιβολής κυρώσεων και συναφή εμπόδια</i>	31
4.2. Αρχές επιβολής του νόμου	32
4.2.1. <i>Δομή και συνεργασία αρχών που διεξάγουν έρευνες και εμπλέκονται στην πρόληψη και καταπολέμηση εγκλημάτων περί τα απόβλητα</i>	32
4.2.2. <i>Ερευνητικές τεχνικές/εργαλεία</i>	37
4.2.3. <i>Ικανότητα και εμπόδια για την επιτυχή διερεύνηση εγκλημάτων περί τα απόβλητα</i>	41
4.3. Άλλες αρχές/όργανα	41
4.4. Συνεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ εθνικών αρχών	45
4.4.1. <i>Συνεργασία και συντονισμός</i>	45
4.4.2. <i>Πρόσβαση σε πληροφορίες και σημεία επαφής για τις πληροφορίες</i>	47
4.5. Κατάρτιση	48
4.6. Συμπεράσματα	51

5. ΝΟΜΙΚΕΣ ΠΤΥΧΕΣ	58
5.1. Ουσιαστικό ποινικό δίκαιο	58
5.1.1. Περιγραφή της εθνικής νομοθεσίας που αφορά εγκλήματα περί τα απόβλητα	58
5.1.2. Λοιποί κανόνες ή οδηγίες των δικαστικών αρχών	63
5.1.3. Προσδιορισμός της σοβαρότητας του εγκλήματος περί τα απόβλητα	63
5.1.4. Σύνδεσμοι με άλλα σοβαρά ποινικά αδικήματα	65
5.1.5. Ο ρόλος των ΜΚΟ.....	65
5.2. Διαδικαστικά, δικαιοδοτικά και διοικητικά θέματα	66
5.2.1. Δυσκολίες όσον αφορά τα αποδεικτικά στοιχεία.....	66
5.2.2. Μέτρα πέραν των ποινικών ή διοικητικών κυρώσεων.....	66
5.2.3. Μεταχείριση των κατασχεμένων αντικειμένων	67
5.3. Αποκατάσταση του περιβάλλοντος	67
5.4. Δικαιοδοσία	68
5.4.1. Αρχές που διέπουν τη διερεύνηση των εγκλημάτων περί τα απόβλητα	68
5.4.2. Κανόνες σε περίπτωση σύγκρουσης δικαιοδοσίας	68
5.5. Συμπεράσματα	69
6. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ	72
6.1. Διεθνής συνεργασία	72
6.1.1. Μορφές συνεργασίας σε διασυνοριακές υποθέσεις	72
6.1.2. Δίαυλοι ανταλλαγής πληροφοριών και χρήσης βάσεων δεδομένων της ΕΕ	73
6.1.3. Δυσκολίες στο πλαίσιο της δικαστικής συνεργασίας σε σχέση με το έγκλημα περί τα απόβλητα.....	74
6.1.4. Επιχειρησιακές επιδόσεις των κοινών ομάδων ερευνών σχετικά με το έγκλημα περί τα απόβλητα	75
6.2. Συνεργασία με οργανισμούς και δίκτυα της ΕΕ	76
6.2.1. Συνεργασία με την Ευρωπόλ και τη Eurojust	76
6.2.2. Εμπειρίες από τη χρήση διαφόρων περιβαλλοντικών δικτύων.....	80
6.3. Συνεργασία μεταξύ ελληνικών αρχών και Interpol	81
6.4. Συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα	81
6.4.1. Η συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα / Σύμπραξη δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ) ..	81
6.4.2. Ευθύνη σχετικά με την υποχρέωση διαβίβασης πληροφοριών στις αρμόδιες αρχές.....	83
6.4.3. Εμπειρία όσον αφορά τη συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα.....	84
6.5. Συμπεράσματα	84

7. Παράνομη διακίνηση αποβλήτων	86
7.1. Εθνική δομή	86
7.1.1. <i>Αρχές που συμμετέχουν στην πρόληψη και την καταπολέμηση των παράνομων μεταφορών αποβλήτων</i>	86
7.1.2. <i>Εντοπισμός παράνομων μεταφορών αποβλήτων</i>	87
7.1.3. <i>Ιδιαιτερότητα των παράνομων μεταφορών αποβλήτων</i>	88
7.1.4. <i>Μέτρα για τις μεταφορές αποβλήτων</i>	88
7.2. Επιθεωρήσεις	90
7.2.1. <i>Μεθοδολογία επιθεωρήσεων και επακόλουθες ενέργειες</i>	90
7.2.2. <i>Ειδικές επιθεωρήσεις σχετικά με απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού (ΑΗΗΕ) και οχήματα στο τέλος του κύκλου ζωής τους (ΟΤΚΖ)</i>	93
7.2.3. <i>Πρώτο σχέδιο επιθεωρήσεων</i>	94
7.2.4. <i>Προκλήσεις όσον αφορά την επιστροφή παράνομων μεταφορών αποβλήτων</i>	94
7.3. Συμπεράσματα	96
8. Διαχείριση επικίνδυνων αποβλήτων	100
8.1. Ταξινόμηση των επικίνδυνων αποβλήτων και προκλήσεις που ενέχονται στη διαχείρισή τους	100
8.2. Το σύστημα επιθεωρήσεων και αρχές που συμμετέχουν	102
8.3. Μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος και της ανθρώπινης υγείας κατά την επεξεργασία επικίνδυνων αποβλήτων	103
8.4. Τάσεις στην παράνομη διαχείριση επικίνδυνων αποβλήτων	104
8.5. Συμπεράσματα	106
9. Παράνομη παραγωγή ή χειρισμός επικίνδυνων υλικών»	108
9.1. Η έννοια των επικίνδυνων υλικών	108
9.2. Είδη παράνομων δραστηριοτήτων σχετικών με την παράνομη παραγωγή και τον χειρισμό επικίνδυνων υλικών, και τρέχουσες τάσεις στον τομέα αυτόν	109
9.3. Διαδικαστικά θέματα	112
9.3.1. <i>Ο τρόπος συλλογής αποδεικτικών στοιχείων και χειρισμού επικίνδυνων υλικών</i>	112
9.3.2. <i>Η συνεργασία με ευρωπαϊκούς και διεθνείς εταίρους</i>	112
9.3.3. <i>Ερευνητικές τεχνικές</i>	112
9.3.4. <i>Τα βασικά εμπόδια για την επιτυχή διερεύνηση και δίωξη</i>	112
9.3.5. <i>Κατάρτιση</i>	113
9.4. Συμπεράσματα	116

10. ΤΕΛΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ	117
10.1. Συστάσεις	117
10.1.1. Συστάσεις προς την Ελλάδα	117
10.1.2. Συστάσεις προς την Ευρωπαϊκή Ένωση, τα θεσμικά της όργανα και προς άλλα κράτη μέλη	119
10.1.3. Συστάσεις προς Eurojust/Ευρωπόλ/Επιτροπή.....	120
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: PROGRAMME OF THE VISIT	121
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β: Persons interviewed/met	127
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ: List of abbreviations/glossary of terms	132

1. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Η επίσκεψη διοργανώθηκε από τις ελληνικές αρχές με υποδειγματικό τρόπο και περιελάμβανε συναντήσεις με τους αρμόδιους φορείς που είναι υπεύθυνοι στον τομέα της πρόληψης και της καταπολέμησης του περιβαλλοντικού εγκλήματος, καθώς και στην εφαρμογή και τη λειτουργία των ευρωπαϊκών πολιτικών (π.χ. το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, το Υπουργείο Δικαιοσύνης, το Υπουργείο Εσωτερικών, το Υπουργείο Οικονομικών - Γενική Διεύθυνση Τελωνείων και Ειδικών Φόρων Κατανάλωσης, η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων, η Διεύθυνση Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής της Περιφέρειας Αττικής, ΜΚΟ, η Εισαγγελία Αθηνών και η ελληνική ακτοφυλακή).

Κατά τη διάρκεια της επιτόπιας επίσκεψης, οι ελληνικές αρχές κατέβαλαν κάθε δυνατή προσπάθεια προκειμένου να παράσχουν στην ομάδα αξιολόγησης πληροφορίες και διευκρινίσεις σχετικά με τις νομικές και επιχειρησιακές πτυχές της πρόληψης και της καταπολέμησης του περιβαλλοντικού εγκλήματος, της διασυνοριακής συνεργασίας και της συνεργασίας με τους οργανισμούς της ΕΕ. Η προσέγγιση των ελληνικών αρχών ήταν ανοικτή και διαφανής, γεγονός που διασφάλισε την αποτελεσματικότητα της επιτόπιας επίσκεψης, οι δε αξιολογητές έλαβαν κάθε πληροφορία που ήταν αναγκαία προκειμένου να εκτιμήσουν τις νομικές και επιχειρησιακές πτυχές του ελληνικού συστήματος.

Οι επαγγελματίες που συμμετείχαν στις συναντήσεις επέδειξαν υψηλό επίπεδο επαγγελματισμού και προσήλωσης στα καθημερινά καθήκοντά τους. Κατέστη σαφές ότι η προστασία του περιβάλλοντος δεν συνιστά μόνο συνταγματικό πρότυπο, αλλά και ότι η καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος αποτελεί υψηλή προτεραιότητα για τους επιθεωρητές στην καθημερινή τους πρακτική. Ωστόσο, δημιουργήθηκε η εντύπωση ότι έως τώρα το έργο των διαφόρων δημοσίων φορέων που πραγματοποιούν περιβαλλοντικές επιθεωρήσεις σε εθνικό/περιφερειακό/τοπικό επίπεδο, καθώς και των αρχών επιβολής του νόμου (ΑΕΝ), δεν είχε πάντα τον καλύτερο δυνατό συντονισμό. Ως εκ τούτου, κατά την άποψη των αξιολογητών, ο ορισμός σε εθνικό επίπεδο ενιαίου συλλογικού φορέα αρμόδιου για τον συντονισμό των προσπαθειών των ελληνικών υπουργείων και οργανισμών, ο οποίος θα συγκαλείται σε τακτική βάση, θα μπορούσε να οδηγήσει σε αποτελεσματικότερη συνεργασία. Μέχρι σήμερα ο συντονισμός και η ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ των εν λόγω φορέων πραγματοποιούνται σε εθελοντική βάση και εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τα άτομα που συμμετέχουν. Συχνά η γνώση χάνεται όταν αλλάζει το προσωπικό και δεν υπάρχει διαδικασία παράδοσης για τους διαδόχους. Επομένως, οι αξιολογητές θεωρούν ότι ο συντονισμός πρέπει να καθιερωθεί ως μια πιο διαρθρωμένη και επίσημη διαδικασία.

Στην Ελλάδα δεν έχει θεσπισθεί εθνική στρατηγική για τον καθορισμό των στόχων καταπολέμησης του περιβαλλοντικού εγκλήματος και των ρόλων των αρμόδιων φορέων που συμμετέχουν στην καταπολέμηση αυτής της εγκληματικής δραστηριότητας. Η έγκριση ενός τέτοιου στρατηγικού εγγράφου θα μπορούσε σαφώς να συμβάλει ώστε να αντιμετωπιστούν οι αδυναμίες που εντοπίζονται σε κεντρικό επίπεδο όσον αφορά την έλλειψη μιας πλατφόρμας συνεργασίας.

Επιπλέον, η έλλειψη αξιόπιστων στατιστικών στοιχείων τα τελευταία έτη υπονομεύει ενδεχομένως τον προσδιορισμό της έκτασης του προβλήματος της παράνομης μεταφοράς και διάθεσης αποβλήτων, των αιτίων του και τυχόν λύσεών του. Αυτό θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί, ιδίως όσον αφορά τις ποινικές υποθέσεις. Οι αρχές δεν λαμβάνουν αυτομάτως ενημέρωση από τις εισαγγελίες ώστε να επαληθεύουν πόσοι από τους φακέλους που διαβίβασαν παραπέμφθηκαν σε δικαστήριο, πόσοι από αυτούς οδήγησαν σε καταδικαστική απόφαση και ποια ήταν η ποινή. Επομένως, θα μπορούσε να εφαρμοστεί και να διασφαλιστεί καλύτερη προβολή καθ' όλη τη διάρκεια ζωής μιας δικαστικής υπόθεσης ώστε να είναι δυνατή η παρακολούθηση της εκάστοτε υπόθεσης από την έναρξή της έως την οριστική απόφαση.

Όσον αφορά την ικανότητα των δικαστικών αρχών, μόνο ένας εισαγγελέας έχει οριστεί προκειμένου να χειρίζεται υποθέσεις περιβαλλοντικού εγκλήματος στην Εισαγγελία Αθηνών. Κανένας άλλος εισαγγελέας δεν έχει διοριστεί για τον σκοπό αυτό σε άλλες περιοχές της Ελλάδας. Για τον λόγο αυτό, οι αξιολογητές θεωρούν ότι με τον ορισμό και την κατάρτιση περισσότερων εισαγγελέων εξειδικευμένων στο περιβαλλοντικό έγκλημα θα μπορούσε να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα της δίωξης.

Επιπλέον, δεν υπάρχει επαγγελματική δομή που να επιτρέπει στους εισαγγελείς να αποκτήσουν ειδικές γνώσεις στον εν λόγω τομέα, όταν αρχίζουν να χειρίζονται περιβαλλοντικές υποθέσεις. Οι γνώσεις αυτές θα πρέπει να περιλαμβάνουν το είδος των αποδεικτικών στοιχείων που είναι αναγκαία κατά τη διάρκεια μιας περιβαλλοντικής έρευνας, τα ειδικά διαδικαστικά εμπόδια που ενδεχομένως να προκύψουν, το είδος των εμπειρογνομόνων που πρέπει να κληθούν και τις αρχές που είναι αρμόδιες για συγκεκριμένη έρευνα. Οι ειδικές γνώσεις που αποκτούν μεμονωμένοι εισαγγελείς από υποθέσεις περιβαλλοντικού εγκλήματος ενδέχεται απλώς να χαθούν, όταν αυτοί μετακινηθούν σε διαφορετική θέση ή αξίωμα. Επομένως, ένας ανώτερος εισαγγελέας που διορίζεται σε κεντρικό επίπεδο με συντονιστικές εξουσίες για τη συνεκτίμηση της διαπεριφερειακής εμπειρίας και με γνώσεις σχετικά με διαδικαστικά θέματα σε περιβαλλοντικές υποθέσεις, θα μπορούσε επίσης να επιφέρει περισσότερη εξειδίκευση σε ολόκληρο το εισαγγελικό σώμα.

Στην Ελλάδα δεν υπάρχουν δικαστήρια ή δικαστές με εξειδίκευση στο περιβαλλοντικό έγκλημα. Επιπλέον, δεν υπάρχει κατάλληλο πρόγραμμα κατάρτισης για τη βελτίωση των γνώσεων των δικαστών και των εισαγγελέων στον τομέα του περιβαλλοντικού εγκλήματος. Ως εκ τούτου, είναι σαφώς αναγκαίο να ευαισθητοποιηθούν οι δικαστές όσον αφορά τη σημασία του περιβαλλοντικού εγκλήματος, το οποίο συχνά συνδέεται με το οργανωμένο έγκλημα στον τομέα των αποβλήτων. Η προσοχή θα πρέπει να επικεντρωθεί στην εκπαίδευση και την κατάρτιση των δικαστών που χειρίζονται υποθέσεις περιβαλλοντικού εγκλήματος ώστε να αποδίδουν επαρκή σημασία σε αυτήν τη μορφή εγκληματικής δραστηριότητας.

Μια ειδική μονάδα για το περιβαλλοντικό έγκλημα έχει συσταθεί στην ελληνική αστυνομία (10 αστυνομικοί) με δικαιοδοσία σε ολόκληρη τη χώρα. Οι αστυνομικοί αυτοί συνεργάζονται με άλλες ΑΕΝ, τελωνειακές αρχές και εισαγγελείς και παρέχουν υποστήριξη στην τοπική αστυνομία σε περιβαλλοντικές υποθέσεις. Δεδομένου ότι δεν υπάρχει εξειδίκευση στην πρόληψη και τη διερεύνηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος στο επίπεδο της τοπικής αστυνομίας, ο αριθμός των αστυνομικών της ειδικής μονάδας φαίνεται να είναι πολύ μικρός για να αντιμετωπίσει ορθά τις σοβαρές υποθέσεις περιβαλλοντικού εγκλήματος σε ολόκληρη τη χώρα. Είναι, επομένως, αναγκαίο να βελτιωθεί η ικανότητα της αστυνομίας για αποτελεσματικότερη καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος, ιδίως μέσω της παροχής μιας καταρτισμένης και εξειδικευμένης δομής σε περιφερειακό επίπεδο.

Η ικανότητα της ακτοφυλακής όσον αφορά την αποτελεσματική ανίχνευση περιβαλλοντικών εγκλημάτων φαίνεται αβέβαιη, και αυτό οφείλεται στην έλλειψη προσωπικού και στο γεγονός ότι οι προσπάθειες επικεντρώνονται κυρίως στη μετανάστευση. Η βελτιστοποίηση άλλων υφιστάμενων μέσων θα μπορούσε να συμβάλει στην αντιμετώπιση αυτής της κατάστασης εν μέρει (π.χ. μέσω της εξέτασης όλων των δυνατοτήτων που προσφέρει ο Frontex).

Οι επιθεωρητές που εργάζονται στην Ειδική Γραμματεία Επιθεώρησης του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΕΓΕΠΕ) και σε ορισμένες περιφερειακές αρχές παρουσιάζουν σε γενικές γραμμές εντυπωσιακά υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης, την απαιτούμενη εξειδίκευση σε διάφορους τομείς (δασοκομία, απόβλητα, βιοποικιλότητα) και πολύ μεγάλη προσήλωση στο έργο τους. Τα μέλη του προσωπικού της ΕΓΕΠΕ διαθέτουν ευρείες και εκτεταμένες αρμοδιότητες: διεξάγουν τακτικές επιθεωρήσεις, έκτακτες και επείγουσες επιθεωρήσεις, επιθεωρήσεις με βάση καταγγελίες πολιτών, και διαθέτουν τις αναγκαίες εξουσίες για τη διεξαγωγή προκαταρκτικών ερευνών εξ ονόματος εισαγγελέων ή/και κατόπιν εντολής άλλων εθνικών αρχών. Είναι επίσης εξουσιοδοτημένα να αρχίζουν έρευνες με δική τους πρωτοβουλία, γεγονός που τα καθιστά πιο αποτελεσματικά στην ανίχνευση και την αντιμετώπιση περιβαλλοντικών εγκλημάτων.

Αυτές οι ευρείες αρμοδιότητες είναι πολύ χρήσιμες για την καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος, αλλά δημιουργούν μεγάλο φόρτο εργασίας για τους επιθεωρητές, όπως για παράδειγμα η υποχρεωτική παρακολούθηση της καταγγελίας κάθε πολίτη. Ο μεγάλος φόρτος εργασίας της ΕΓΕΠΕ και των περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων δυσχεραίνει για αυτές την κάλυψη όλων των καθηκόντων που τους έχουν ανατεθεί. Η μείωση του προσωπικού, που οδηγεί σε υποστελεχωμένες μονάδες, συνεπεία της χρηματοπιστωτικής κρίσης στη χώρα είναι, κατά την άποψη των εμπειρογνομώνων, ένα από τα βασικά εμπόδια για την επιτυχή διερεύνηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος, ιδίως του εγκλήματος περί τα απόβλητα.

Η έλλειψη κατάλληλων εγκαταστάσεων επεξεργασίας αποβλήτων (που έχει ως αποτέλεσμα να δημιουργούνται κίνητρα για τη διάπραξη περιβαλλοντικών εγκλημάτων) και επικίνδυνων αποβλήτων (καθώς «ιστορικά» επικίνδυνα απόβλητα παραμένουν ακόμη «προσωρινά» αποθηκευμένα σε ακατάλληλα μέρη) υπονομεύει τις προσπάθειες για μείωση της ποσότητας των αποβλήτων. Ως εκ τούτου, κατά την άποψη των αξιολογητών, η άρση των υφιστάμενων εμποδίων που παρέχουν κίνητρα για τη διάπραξη περιβαλλοντικών εγκλημάτων θα πρέπει να αποτελέσει προτεραιότητα, πιο συγκεκριμένα μέσω της κατασκευής εγκαταστάσεων αποβλήτων και επικίνδυνων αποβλήτων σύμφωνα με τα υπάρχοντα σχέδια δράσης.

Από την άλλη πλευρά, η πρόσφατη δημιουργία Ηλεκτρονικού Μητρώου Αποβλήτων φαίνεται να αποτελεί ένα εξαιρετικό εργαλείο που θα συμβάλει στην ταυτοποίηση και την ποσοτικοποίηση της παραγωγής αποβλήτων και θα βοηθήσει τις αρχές στην καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος. Δεδομένου ότι διευκολύνει το έργο των επιθεωρητών και τους επιτρέπει να αποφεύγουν την επικάλυψη των επιθεωρήσεων που διενεργούνται από άλλες διοικητικές αρχές, οι αξιολογητές θεώρησαν ότι το εν λόγω μητρώο αποτελεί παράδειγμα βέλτιστης πρακτικής. Ομοίως, ο ιστοχώρος του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, με το εθνικό σχέδιο και προγράμματα τακτικών περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων που καθιστούν δυνατή την πρόσβαση σε δεδομένα σχετικά με επιθεωρήσεις, αποτελέσματα επιθεωρήσεων και άδειες, παρέχει μια πολύ χρήσιμη πηγή πληροφοριών σχετικά με το έργο των επιθεωρητών περιβάλλοντος. Η αποτελεσματική οργάνωση της Διεύθυνσης Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής της Περιφέρειας Αττικής και οι αποτελεσματικές διαδικασίες που εφαρμόζει για τη διενέργεια επιθεωρήσεων φαίνεται ότι παράγουν εξαιρετικά αποτελέσματα παρά το περιορισμένο ανθρώπινο δυναμικό.

Οι επιθεωρητές περιβάλλοντος συνεργάζονται με ορισμένες ΜΚΟ που ασχολούνται με την προστασία του περιβάλλοντος. Ωστόσο, θα μπορούσε να εξεταστεί το ενδεχόμενο ενίσχυσης των συμπράξεων δημόσιου-ιδιωτικού τομέα σύμφωνα με την κείμενη εθνική νομοθεσία με σκοπό την ανταλλαγή γνώσεων, εμπειριών, πληροφοριών και ικανοτήτων στον τομέα της καταπολέμησης του περιβαλλοντικού εγκλήματος, κυρίως για τον εντοπισμό παράνομων δραστηριοτήτων σχετικά με τα απόβλητα (κατά περίπτωση, με μη κυβερνητικές οργανώσεις).

Όσον αφορά τη νομοθεσία, η οδηγία 2008/99/ΕΚ ενσωματώθηκε στην ελληνική νομοθεσία με τον ν. 4042/2012 (ΦΕΚ Α 24/13.02.2012). Ο εν λόγω νόμος και ο ν. 1650/1986 (ΦΕΚ Α 160/1986) αποτελούν τη βασική ποινική νομοθεσία για την καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος και ειδικότερα του εγκλήματος περί τα απόβλητα. Η διάκριση μεταξύ διοικητικών και ποινικών αδικημάτων καθορίζεται ανάλογα με το επίπεδο των κυρώσεων: αυστηρότερες ποινές αφορούν ποινικά αδικήματα, ενώ λιγότερο αυστηρές ποινές αφορούν διοικητικά αδικήματα. Κατά την άποψη των αξιολογητών, η διαχωριστική γραμμή μεταξύ ποινικών και διοικητικών αδικημάτων θα μπορούσε να προσδιοριστεί καλύτερα από τη νομοθεσία, διαφορετικά το σύστημα μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο κατάχρησης ή παρερμηνείας από τις τοπικές αρχές. Εάν η σοβαρότητα μιας υπόθεσης δεν αναγνωριστεί ορθά σε τοπικό επίπεδο, θα αποδοθεί τελικά χαμηλό πρόστιμο. Ως εκ τούτου, κατά την άποψη των αξιολογητών, η διάκριση μεταξύ διοικητικών και ποινικών αδικημάτων θα πρέπει να αποσαφηνιστεί καλύτερα, για παράδειγμα με αναφορά στο κόστος της νόμιμης διάθεσης των αποβλήτων ή σε άλλα πρότυπα, ώστε να μην υπάρχει καμία αμφιβολία σχετικά με τη σοβαρότητα του περιβαλλοντικού εγκλήματος.

Το δικαστήριο μπορεί να διατάξει κατά περίπτωση ειδικά μέτρα και τεχνικές για τη διεξαγωγή της έρευνας, όπως υποκλοπές τηλεφωνικών συνδιαλέξεων, σε περίπτωση σοβαρού περιβαλλοντικού εγκλήματος ή όταν υπάρχουν υπόνοιες για εμπλοκή εγκληματικής οργάνωσης. Εάν η υπόνοια για τη διάπραξη σοβαρού εγκλήματος/την εμπλοκή εγκληματικής οργάνωσης καταρριφθεί σε μεταγενέστερο στάδιο, τα αποδεικτικά στοιχεία δεν καθίστανται άκυρα. Λαμβανομένων υπόψη των διασυνδέσεων μεταξύ του οργανωμένου εγκλήματος και του περιβαλλοντικού εγκλήματος, το στοιχείο αυτό είναι πολύ σημαντικό. Ωστόσο, έως την ημερομηνία διεξαγωγής της επίσκεψης αξιολόγησης, η πρακτική πείρα στη χρήση ειδικών ερευνητικών τεχνικών σε περιβαλλοντικές υποθέσεις ήταν μικρή. Από την άλλη πλευρά, τα προγράμματα προστασίας μαρτύρων, συμπεριλαμβανομένης της ανωνυμοποίησης των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την προστασία της πηγής πληροφοριών αποτελούν, σύμφωνα με τους αξιολογητές, ένα πολύ χρήσιμο μέσο για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος.

Η ομάδα αξιολόγησης εντόπισε στην Ελλάδα πολλά παραδείγματα βέλτιστων πρακτικών προς ανταλλαγή με τα υπόλοιπα κράτη μέλη. Η νομοθεσία φαίνεται να είναι επαρκής, καθώς σκοπός της είναι να διαδραματίζει προληπτικό ρόλο και να προστατεύει τη χώρα από το περιβαλλοντικό έγκλημα. Εάν η καταπολέμηση των περιβαλλοντικών εγκλημάτων και παραβάσεων αποτελούσε προτεραιότητα όλων των κρατικών φορέων (όχι μόνο της ΕΓΕΠΕ), αυτό θα μπορούσε να οδηγήσει σε καλύτερα αποτελέσματα. Η βελτίωση της ευαισθητοποίησης κάθε φορέα που συμμετέχει στην καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος θα μπορούσε να σημαίνει ότι αποδίδεται η δέουσα σημασία σε αυτήν τη μορφή εγκληματικής δραστηριότητας. Η διαδικασία αυτή θα μπορούσε επίσης να διευκολυνθεί με την ενίσχυση της εξειδίκευσης, ιδίως εντός της αστυνομίας σε τοπικό επίπεδο, καθώς και με μια πιο διαρθρωμένη συνεργασία και συντονισμό για τη συμμετοχή όλων των σχετικών φορέων που ασχολούνται με την προστασία του περιβάλλοντος.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι πρέπει να ληφθούν πολλά μέτρα και πρέπει να ξεπεραστούν πολλά εμπόδια, οι αξιολογητές θεωρούν ότι η αφοσίωση του προσωπικού στην προστασία του περιβάλλοντος συνιστά πολύ θετικό στοιχείο. Οι αξιολογητές είναι, επομένως, αισιόδοξοι όσον αφορά τις μελλοντικές εξελίξεις στην καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος στην Ελλάδα.

2. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Μετά την έκδοση της κοινής δράσης 97/827/ΔΕΥ της 5ης Δεκεμβρίου 1997¹, δημιουργήθηκε μηχανισμός αξιολόγησης της εφαρμογής και της υλοποίησης σε εθνικό επίπεδο των διεθνών υποχρεώσεων που έχουν αναληφθεί στον τομέα της καταπολέμησης του οργανωμένου εγκλήματος. Σύμφωνα με το άρθρο 2 της κοινής δράσης, η Ομάδα «Γενικές Υποθέσεις» περιλαμβανομένης της Αξιολόγησης (GENVAL) αποφάσισε στις 14 Δεκεμβρίου 2016 ότι ο όγδοος γύρος αμοιβαίων αξιολογήσεων θα πρέπει να έχει ως ειδικό αντικείμενο την πρακτική εφαρμογή και λειτουργία των ευρωπαϊκών πολιτικών για την πρόληψη και την καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος.

Η επιλογή του περιβαλλοντικού εγκλήματος ως αντικειμένου του όγδοου γύρου αμοιβαίων αξιολογήσεων χαιρετίστηκε από τα κράτη μέλη. Ωστόσο, λόγω του μεγάλου εύρους των αδικημάτων που καλύπτονται από το περιβαλλοντικό έγκλημα, συμφωνήθηκε ότι η αξιολόγηση θα επικεντρωθεί στα αδικήματα στα οποία τα κράτη μέλη θεωρούν ότι πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή.

Για τον σκοπό αυτό, ο όγδοος γύρος αξιολογήσεων καλύπτει δύο συγκεκριμένους τομείς: την παράνομη διακίνηση αποβλήτων και την παράνομη παραγωγή ή χειρισμό επικίνδυνων υλικών. Θα πρέπει να παρέχει συνολική εξέταση των νομικών και επιχειρησιακών πτυχών της αντιμετώπισης του περιβαλλοντικού εγκλήματος, της διασυνοριακής συνεργασίας και της συνεργασίας με τους αρμόδιους οργανισμούς της ΕΕ.

Εν προκειμένω, η οδηγία 2008/98/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Νοεμβρίου 2008, για τα απόβλητα και την κατάργηση ορισμένων οδηγιών² (ημερομηνία μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο: 12 Δεκεμβρίου 2010), η οδηγία 2008/99/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Νοεμβρίου 2008, σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος μέσω του ποινικού δικαίου³ (ημερομηνία μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο: 26 Δεκεμβρίου 2010) και ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1013/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2006, για τις μεταφορές αποβλήτων⁴ (ημερομηνία έναρξης ισχύος: 12 Ιουλίου 2007) έχουν ιδιαίτερη σημασία.

---

¹ Κοινή δράση της 5ης Δεκεμβρίου 1997 (97/827/ΔΕΥ), ΕΕ L 344 της 15.12.1997, σ. 7-9.

² ΕΕ L 312 της 22.11.2008, σ. 3.

³ ΕΕ L 328 της 6.12.2008, σ. 31.

⁴ ΕΕ L 190 της 12.7.2006, σ. 1.

Σε συνέχεια της απόφασης που έλαβε η Ομάδα GENVAL, ο γύρος αξιολογήσεων δεν καλύπτει εγκληματικές δραστηριότητες που συνδέονται με άλλα είδη περιβαλλοντικού εγκλήματος, όπως η παράνομη εμπορία άγριων ειδών, το παράνομο εμπόριο ξυλείας, το παράνομο εμπόριο ψαριών ή η ατμοσφαιρική ρύπανση.

Επιπλέον, σύμφωνα με την οδηγία 2008/98/EK, τα κράτη μέλη πρέπει να καταρτίσουν σχέδια διαχείρισης αποβλήτων και προγράμματα για την πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων, τα τελευταία έως τις 12 Δεκεμβρίου 2013. Στόχος των προγραμμάτων αυτών είναι να παρουσιαστεί μια συντονισμένη εθνική προσέγγιση για την πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων, με τη χάραξη στόχων και πολιτικών, και με σκοπό την αποσύνδεση της οικονομικής ανάπτυξης από τον περιβαλλοντικό αντίκτυπο της δημιουργίας αποβλήτων.

Η εμπειρία από προηγούμενες αξιολογήσεις δείχνει ότι τα κράτη μέλη θα είναι σε διαφορετική θέση όσον αφορά την εφαρμογή των σχετικών νομικών πράξεων και προγραμμάτων, η δε τρέχουσα διαδικασία αξιολόγησης θα μπορεί να προσφέρει χρήσιμες πληροφορίες για τα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που δεν έχουν ενδεχομένως εφαρμόσει επαρκώς όλες τις πτυχές των διαφόρων μέσων.

Επιπλέον, στα συμπεράσματα του Συμβουλίου για την αντιμετώπιση του περιβαλλοντικού εγκλήματος της 8ης Δεκεμβρίου 2016⁵ αναγνωρίζεται ότι για την καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος απαιτούνται ολοκληρωμένη και πολυτομεακή προσέγγιση σε όλα τα επίπεδα, καλύτερη συνεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αρμόδιων αρχών, συμπεριλαμβανομένων των τρίτων χωρών, και ενισχυμένος διάλογος και συνεργασία με τους αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς. Στα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 18ης Μαΐου 2017⁶ σχετικά με τον καθορισμό των προτεραιοτήτων της ΕΕ για την καταπολέμηση του οργανωμένου και σοβαρού διεθνούς εγκλήματος μεταξύ 2018 και 2021 προσδιορίστηκε επίσης η καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος ως μία από τις προτεραιότητες της ΕΕ.

Λαμβανομένων υπόψη όλων των ανωτέρω στοιχείων, η αξιολόγηση επιδιώκει να είναι ευρεία και διεπιστημονική και εστιάζεται όχι μόνο στην εφαρμογή των διαφόρων μέσων σχετικά με την καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος, αλλά και στις συναφείς επιχειρησιακές πτυχές στα κράτη μέλη. Ως εκ τούτου, θα καλύπτει τη συνεργασία μεταξύ των περιβαλλοντικών, των αστυνομικών, των τελωνειακών και των δικαστικών αρχών σε εθνικό επίπεδο, καθώς και μεταξύ της Ευρωπόλ, της Interpol και της Eurojust. Η αξιολόγηση θα καλύπτει επίσης τις επιχειρησιακές πρακτικές των κρατών μελών όσον αφορά τις εργασίες επεξεργασίας αποβλήτων, καθώς και τους οργανισμούς και τις επιχειρήσεις που συλλέγουν και μεταφέρουν απόβλητα.

⁵ 15412/16 ENFOPOL 484 ENV 791 ENFOCUSTOM 235.

⁶ 9450/17 COSI 107 ENFOPOL 247 CRIMORG 107 ENFOCUSTOM 133.

Η σειρά των επισκέψεων στα κράτη μέλη εγκρίθηκε από την Ομάδα GENVAL στις 5 Μαΐου 2017. Η Ελλάδα ήταν το δέκατο τρίτο κράτος μέλος προς αξιολόγηση κατά τη διάρκεια αυτού του γύρου αξιολογήσεων. Σύμφωνα με το άρθρο 3 της κοινής δράσης 97/827/ΔΕΥ, η Προεδρία κατήρτισε κατάλογο εμπειρογνομόνων με ουσιαστικές πρακτικές γνώσεις στον σχετικό τομέα, οι οποίοι ήταν διατεθειμένοι να συμμετάσχουν στις αξιολογήσεις και τους οποίους όρισαν τα κράτη μέλη.

Οι ομάδες αξιολόγησης αποτελούνται από τρεις εθνικούς εμπειρογνώμονες, επικουρούμενους από υπαλλήλους της Γενικής Γραμματείας του Συμβουλίου και παρατηρητές. Για τον όγδοο γύρο αμοιβαίων αξιολογήσεων, η Ομάδα GENVAL συμφώνησε με την πρόταση της Προεδρίας να προσκληθούν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η Eurojust και η Ευρωπόλ ως παρατηρητές.

Οι εμπειρογνώμονες που ανέλαβαν να πραγματοποιήσουν την αξιολόγηση της Ελλάδας ήταν η κα Anja Wüst (Γερμανία), ο κ. Rafał Kierzyńska (Πολωνία) και ο κ. Ondrej Korolec (Σλοβακία). Παρόντες ήταν επίσης οι ακόλουθοι παρατηρητές: ο κ. Γιάννης Κουνινιώτης (Ευρωπαϊκή Επιτροπή), η κα Giovanna Giglio και ο κ. Sławomir Buczma (αμφότεροι από τη Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου). Η Eurojust και η Ευρωπόλ δεν εκπροσωπήθηκαν.

Η παρούσα έκθεση καταρτίστηκε από την ομάδα εμπειρογνομόνων με τη βοήθεια της Γενικής Γραμματείας του Συμβουλίου, με βάση τα πορίσματα της επίσκεψης αξιολόγησης που πραγματοποιήθηκε στην Ελλάδα από τις 24 έως τις 27 Απριλίου 2018, και με βάση τις λεπτομερείς απαντήσεις της Ελλάδας στο ερωτηματολόγιο αξιολόγησης σε συνδυασμό με τις λεπτομερείς απαντήσεις της σε ερωτήσεις που ακολούθησαν.

3. ΓΕΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΟΜΕΣ

3.1. Σχέδιο δράσης ή παρόμοια στρατηγικά έγγραφα για την καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος

Η Ελλάδα δεν έχει εγκρίνει στρατηγικό έγγραφο που να καθορίζει τους στόχους της καταπολέμησης του περιβαλλοντικού εγκλήματος και τον ρόλο των σχετικών φορέων που είναι αρμόδιοι για την πρόληψη και την καταπολέμηση του εγκλήματος αυτού του είδους.

Η Ελλάδα εξέδωσε τον ν. 4042/2012 (ΦΕΚ Α 24/13-02-12) σχετικά με τη διαχείριση αποβλήτων, μεταφέροντας κατά αυτόν τον τρόπο στο εθνικό δίκαιο την οδηγία 2008/98/ΕΚ για τα απόβλητα. Ο νόμος ορίζει το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ) ως υπεύθυνο για την κατάρτιση και την τακτική επικαιροποίηση του εθνικού σχεδίου διαχείρισης αποβλήτων (ΕΣΔΑ), το οποίο καθορίζει την πολιτική, τη στρατηγική, τις αρχές και τους στόχους για τη διαχείριση των αποβλήτων στην Ελλάδα και υποδεικνύει τα κατάλληλα μέτρα και δράσεις που πρέπει να ληφθούν για την επίτευξη των εν λόγω στόχων και αρχών.

Το ΕΣΔΑ επικαιροποιήθηκε τελευταία φορά και εγκρίθηκε με τον νόμο 49 του Υπουργικού Συμβουλίου τον Δεκέμβριο του 2015 (ΦΕΚ Α 174/15-12-15). Σε συνέχεια του ΕΣΔΑ, το 2016 εγκρίθηκε το εθνικό σχέδιο διαχείρισης επικίνδυνων αποβλήτων (ΕΣΔΕΑ) με κοινή υπουργική απόφαση (ΦΕΚ Β 4326/30-12-16), σύμφωνα με τις αρχές και τις κατευθυντήριες γραμμές της οδηγίας πλαισίου για τα απόβλητα. Μεταξύ των στρατηγικών του στόχων είναι η ανάπτυξη κεντρικού μηχανισμού για την καταγραφή και επεξεργασία δεδομένων παραγωγής αποβλήτων, η αποκατάσταση περιβαλλοντικών ζημιών σε ρυπασμένους χώρους διάθεσης αποβλήτων, η πρόληψη της εξαγωγής αποβλήτων (καθώς αυτό συνεπάγεται σημαντική απώλεια δυνητικών πόρων και, ταυτόχρονα, ευκαιριών ανακύκλωσης και ανάκτησης στη χώρα), η εξάλειψη των παράνομων μεταφορών αποβλήτων και η ενίσχυση των επιθεωρήσεων και των μηχανισμών επιβολής για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με την περιβαλλοντική νομοθεσία.

Το ΥΠΕΝ και ειδικότερα η Ειδική Γραμματεία Επιθεώρησης του ΥΠΕΝ (ΕΓΕΠΕ) έχουν σχεδιάσει το εθνικό σχέδιο περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων για την περίοδο 2018-2022, το οποίο καθορίζει ελάχιστες συχνότητες επιθεωρήσεων για όλα τα μεγάλα έργα και εγκαταστάσεις, με βάση μια προσέγγιση ανάλυσης κινδύνων. Το σχέδιο περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων περιλαμβάνει γενική αξιολόγηση των σχετικών σημαντικών περιβαλλοντικών ζητημάτων, τη γεωγραφική περιοχή που καλύπτει το σχέδιο επιθεωρήσεων, μητρώο των εγκαταστάσεων που καλύπτει το σχέδιο, διαδικασίες για την κατάρτιση των ετήσιων προγραμμάτων τακτικών περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων, διαδικασίες για έκτακτες περιβαλλοντικές επιθεωρήσεις και προβλέψεις για τη συνεργασία μεταξύ των διαφόρων αρχών επιθεώρησης. Η συστηματική αξιολόγηση των περιβαλλοντικών κινδύνων βασίστηκε σε κριτήρια όπως: α) οι πιθανές και πραγματικές επιπτώσεις των συγκεκριμένων εγκαταστάσεων στην ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον, λαμβανομένων υπόψη του μεγέθους των εγκαταστάσεων, της ευαισθησίας του τοπικού περιβάλλοντος και του κινδύνου ατυχημάτων· β) το ιστορικό της συμμόρφωσης προς τους όρους της άδειας· γ) η συμμετοχή του φορέα λειτουργίας της εγκατάστασης στο ευρωπαϊκό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS), βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009. Επί του παρόντος, η ΕΓΕΠΕ εργάζεται επί του εθνικού σχεδίου επιθεωρήσεων για τις μεταφορές αποβλήτων, σύμφωνα με το άρθρο 50 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1013/2006 για τις μεταφορές αποβλήτων (ΚΜΑ).

Στο πλαίσιο του νέου τρίτου κύκλου πολιτικής της ΕΕ (2018-2021), η Ελλάδα συμμετείχε στην κατάρτιση του πολυετούς στρατηγικού σχεδίου (ΠΣΣ) 2018 σχετικά με το περιβαλλοντικό έγκλημα και του συναφούς επιχειρησιακού σχεδίου δράσης (ΕΣΔ), συμπεριλαμβανομένων των στρατηγικών στόχων για την προτεραιότητα του περιβαλλοντικού εγκλήματος για το 2018 με σκοπό την καταπολέμηση και την πρόληψη του περιβαλλοντικού εγκλήματος, με έμφαση στην παράνομη εμπορία άγριων ειδών και τη διακίνηση παράνομων αποβλήτων. Στο πλαίσιο του ΠΣΣ, ο βαθμός ευπάθειας (ή δυνητικής ευπάθειας) στο περιβαλλοντικό έγκλημα έχει προσδιοριστεί και εντοπίζεται σαφώς σε επτά διαφορετικές διαστάσεις: (1) διαχείριση πληροφοριών, (2) επιχειρησιακές δράσεις, (3) πρόληψη και επιχειρησιακή ικανότητα, (4) συνεργασία με μη ενωσιακούς φορείς εκμετάλλευσης, (5) απάτη, (6) οικονομικές έρευνες και (7) επιγραμμική εμπορία παράνομων αγαθών και υπηρεσιών. Στο ΠΣΣ ορίζονται επτά στρατηγικοί στόχοι που περιγράφονται και λαμβάνουν υπόψη αυτά τα τρωτά σημεία. Ο Ειδικός Γραμματέας της Επιθεώρησης του ΥΠΕΝ είναι ο συντονιστής EMPACT (Πολυκλαδική Πλατφόρμα κατά των Εγκληματικών Απειλών) για το περιβαλλοντικό έγκλημα στην Ελλάδα.

Επιπλέον, το Υπουργείο Εσωτερικών - Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας έχει καταρτίσει πρόγραμμα αντεγκληματικής πολιτικής για τα έτη 2015-2019, το οποίο αποτελεί κεντρικό σημείο αναφοράς για όλες τις αστυνομικές υπηρεσίες. Το προαναφερόμενο πρόγραμμα, το οποίο αποτελεί τη συνέχεια του προγράμματος αντεγκληματικής πολιτικής για τα έτη 2010-2014, καθορίζει τις προτεραιότητες της ελληνικής αστυνομίας, με σκοπό την ενίσχυση της εσωτερικής ασφάλειας σε όλα τα επίπεδα και για όλες τις απειλές, και όσον αφορά θέματα δημόσιας ασφάλειας επικεντρώνεται, μεταξύ άλλων, στην προστασία του περιβάλλοντος. Ειδικότερα, οι στόχοι που τέθηκαν για την ενίσχυση της ασφάλειας όσον αφορά την προστασία του περιβάλλοντος είναι οι εξής:

- καταπολέμηση της παράνομης εμπορίας άγριων ζώων·
- καταπολέμηση του παράνομου εμπορίου αποβλήτων·
- προστασία της ατμόσφαιρας, του εδάφους και των υδάτινων πόρων.

Για να επιτευχθούν αυτοί οι στόχοι, υπαγορεύονται ειδικές δράσεις ως ακολούθως:

- Καταπολέμηση της παράνομης διάθεσης αποβλήτων με την αύξηση των σχετικών ελέγχων.
- Εντατικοποίηση των ελέγχων σε εταιρείες που δραστηριοποιούνται στη συλλογή και την επεξεργασία μεταλλικών αντικειμένων.
- Εντατικοποίηση των ελέγχων σε οχήματα που μεταφέρουν μεταλλικά αντικείμενα για ανακύκλωση.
- Εντατικοποίηση των ελέγχων σε περιοχές όπου υπάρχει ανεξέλεγκτη καύση καλωδίων με σκοπό την ανάκτηση χαλκού.
- Στοχευμένες επιδρομές για την πρόληψη και την καταστολή της διάθεσης αποβλήτων σε παράνομους χώρους υγειονομικής ταφής.
- Αύξηση των ελέγχων για τον εντοπισμό προσώπων που μεταφέρουν άγρια ζώα.
- Κατάρτιση του προσωπικού της αστυνομίας στον τομέα της περιβαλλοντικής νομοθεσίας.
- Ευαισθητοποίηση του προσωπικού της αστυνομίας σχετικά με περιβαλλοντικά ζητήματα.

- Χαρτογράφηση - ταυτοποίηση οδών και οργανωμένων ομάδων που εμπλέκονται στην παράνομη διακίνηση προστατευόμενων ζώων και αποβλήτων.
- Εντατικοποίηση των ελέγχων σε ανοικτές αγορές για τον εντοπισμό ζώων και πτηνών προς πώληση.
- Σύσταση κοινών ομάδων δράσης με τους επιθεωρητές περιβάλλοντος.

3.2. Εθνικά προγράμματα/σχέδια όσον αφορά το έγκλημα περί τα απόβλητα

Στον τομέα της ανίχνευσης, της πρόληψης και του ελέγχου της ρύπανσης από έργα και εγκαταστάσεις, η ΕΓΕΠΕ έχει αναπτύξει μια ηλεκτρονική βάση δεδομένων των μεγάλων έργων και εγκαταστάσεων της χώρας, το εθνικό σχέδιο περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων και τα ετήσια προγράμματα τακτικών περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων για την περίοδο 2018-2022, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του άρθρου 20 του ν. 4014/2011 (ΦΕΚ Α 209/21-09-11), με σκοπό την ιεράρχηση των επιθεωρήσεων με βάση μια προσέγγιση ανάλυσης κινδύνων. Τα ετήσια προγράμματα εφαρμόζονται από κάθε κεντρική και περιφερειακή αρμόδια αρχή που έχει οριστεί για τον εντοπισμό, την πρόληψη και τη διερεύνηση παραβάσεων των εφαρμοστέων νομικών απαιτήσεων σχετικά με την περιβαλλοντική νομοθεσία (ΕΓΕΠΕ, περιφερειακές και αποκεντρωμένες διοικήσεις) και, κατά περίπτωση, για τη λήψη κατάλληλων μέτρων επιβολής.

Μόλις ολοκληρωθεί το εθνικό σχέδιο επιθεωρήσεων για τις μεταφορές αποβλήτων, η ΕΓΕΠΕ θα προβεί στη διαμόρφωση των ετησίων προγραμμάτων επιθεωρήσεων για τις μεταφορές αποβλήτων, σύμφωνα με το άρθρο 50 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1013/2006. Το ΥΠΕΝ έχει επίσης συντάξει ένα εγχειρίδιο με βασικές οδηγίες και κατευθύνσεις για τη διασυνοριακή μεταφορά αποβλήτων.

Για τους σκοπούς της πρόληψης του εγκλήματος περί τα απόβλητα και της ευαισθητοποίησης του κοινού, όλα τα αδειοδοτημένα μέρη που συμμετέχουν στην παραγωγή και τη διαχείριση αποβλήτων είναι υποχρεωμένα να καταχωριστούν στο Ηλεκτρονικό Μητρώο Αποβλήτων του ΥΠΕΝ και να υποβάλλουν ετήσιες εκθέσεις σχετικά με τις δραστηριότητές τους στους τομείς της παραγωγής, της μεταφοράς, της αποθήκευσης ή/και της επεξεργασίας αποβλήτων.

3.3. Στατιστικά στοιχεία

3.3.1. Κύριες τάσεις στον τομέα του εγκλήματος περί τα απόβλητα

Η ΕΓΕΠΕ ενημέρωσε την ομάδα αξιολόγησης ότι λόγω των ελλιπών συνολικών δεδομένων που έχουν στη διάθεσή τους οι επιθεωρητές περιβάλλοντος σχετικά με τις ποινικές έρευνες, τις διώξεις και τις τελεσίδικες καταδικαστικές αποφάσεις, οι κύριες τάσεις στον τομέα του εγκλήματος περί τα απόβλητα τα τελευταία έτη δεν μπορούν να προσδιοριστούν σαφώς. Ωστόσο, υπάρχει πλήρως τεκμηριωμένη σταδιακή συμμόρφωση στο πλαίσιο της εφαρμογής των αποφάσεων του Δικαστηρίου όσον αφορά τους χώρους διάθεσης παράνομων αποβλήτων και τα «ιστορικά επικίνδυνα απόβλητα». Καταγράφηκε επίσης αύξηση των παράνομων μεταφορών που εντοπίστηκαν, η οποία συνδέεται με την αύξηση του αριθμού των ελέγχων και των επιθεωρήσεων από τις αρμόδιες αρχές.

Το τμήμα περιβαλλοντικής προστασίας της ελληνικής αστυνομίας έχει εντοπίσει τις ακόλουθες κύριες τάσεις όσον αφορά το περιβαλλοντικό έγκλημα:

- α) ρύπανση ή υποβάθμιση του περιβάλλοντος από εταιρείες που δραστηριοποιούνται στο εμπόριο, τη συλλογή, την αποθήκευση και την επεξεργασία παλαιοσιδηρικών
- β) διάθεση επικίνδυνων ή μη επικίνδυνων αποβλήτων σε παράνομους χώρους υγειονομικής ταφής και
- γ) δραστηριότητα εταιρειών χωρίς περιβαλλοντική έγκριση από τις αρμόδιες αρχές.

3.3.2. Αριθμός καταχωρισμένων υποθέσεων εγκλήματος περί τα απόβλητα

Δεν υπάρχει ενοποιημένη βάση δεδομένων σε εθνικό επίπεδο στη διάθεση των επιθεωρητών περιβάλλοντος, των αρχών επιβολής του νόμου, των εισαγγελικών αρχών και των δικαστηρίων. Κάθε φορέας τηρεί τα δικά του στατιστικά στοιχεία. Για παράδειγμα, στην Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών, τη μεγαλύτερη εισαγγελία στην Ελλάδα λόγω του αριθμού των εισαγγελέων, οι περιβαλλοντικές υποθέσεις καταγράφονται χωριστά.

Τα στατιστικά στοιχεία που τηρούνται από την Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών αφορούν μόνο τις περιβαλλοντικές υποθέσεις που διαβιβάζονται στην εισαγγελία από τους επιθεωρητές περιβάλλοντος, τις αστυνομικές αρχές και από καταγγελίες πολιτών ή παραπέμπονται από τον εισαγγελέα αυτεπαγγέλτως. Επί του παρόντος δεν υπάρχει ενοποιημένο σύστημα δεδομένων μεταξύ των εισαγγελικών αρχών και των δικαστηρίων, με αποτέλεσμα το ποσοστό των αθωωτικών ή των καταδικαστικών αποφάσεων να μην μπορεί να βρεθεί αυτομάτως, αλλά μόνο κατόπιν ελέγχου όλων των υποθέσεων, μίας προς μία, που διαβιβάζονται στο δικαστήριο. Τα τελευταία πέντε έτη έχουν συλλεχθεί τα ακόλουθα στατιστικά στοιχεία σχετικά με το περιβαλλοντικό έγκλημα:

ΕΤΟΣ	2017	2016	2015	2014	2013
ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ	202	186	162	110	149

Ωστόσο, δεν υπάρχει περαιτέρω κατηγοριοποίηση των περιβαλλοντικών εγκλημάτων (για παράδειγμα, απόβλητα, ρύπανση, κλπ.).

Οι επιθεωρητές περιβάλλοντος της ΕΓΕΠΕ τηρούν αναλυτική βάση δεδομένων σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιθεωρήσεις τους, τα βασικά λειτουργικά χαρακτηριστικά των δραστηριοτήτων που αποτελούν αντικείμενο επιθεώρησης και τα αποτελέσματα των επιθεωρήσεων που διενεργούνται. Τα δεδομένα αυτά υπόκεινται σε επεξεργασία για την εξαγωγή ετήσιων στατιστικών στοιχείων, τα οποία κοινοποιούνται στον Γενικό Γραμματέα Διαχείρισης Αποβλήτων του Υπουργείου Διοικητικής Ανασυγκρότησης, καθώς και στον Γενικό Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης (ΓΕΔΔ) για την προετοιμασία των ετήσιων εκθέσεων του Συντονιστικού Οργάνου Επιθεώρησης και Ελέγχου (ΣΟΕΕ), οι οποίες υποβάλλονται στον υπουργό διοικητικής ανασυγκρότησης. Σημειώνεται ότι οι ετήσιες εκθέσεις του Συντονιστικού Οργάνου Επιθεώρησης και Ελέγχου εκδίδονται ως παράρτημα των ετήσιων εκθέσεων του ΓΕΔΔ που υποβάλλονται στον Πρωθυπουργό και τον Πρόεδρο της Βουλής, και διαβιβάζονται στα μέλη του Υπουργικού Συμβουλίου κάθε έτος. Σε αυτό το πλαίσιο, οι επιθεωρητές περιβάλλοντος έχουν, μέχρι σήμερα, αναλάβει τον συντονιστικό ρόλο της συλλογής/επεξεργασίας όλων των δεδομένων που αφορούν το έργο επιθεώρησης της ΕΓΕΠΕ, της κατάρτισης των ετήσιων εκθέσεων και της δημοσίευσής τους σε ετήσια βάση στον ιστοχώρο του ΥΠΠΕΝ.

Το Συντονιστικό Γραφείο Αντιμετώπισης Περιβαλλοντικών Ζημιών της ΕΓΕΠΕ είναι εταίρος σε έργο του προγράμματος LIFE με τίτλο «Προώθηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τη δίωξη εγκλημάτων εις βάρος άγριων ειδών και την ευθύνη για ζημιές στη βιοποικιλότητα σε περιοχές του δικτύου NATURA 2000 στην Κρήτη». Στο πλαίσιο του έργου, τα δύο Παρατηρητήρια Περιβαλλοντικού Εγκλήματος στο Ηράκλειο και τα Χανιά συλλέγουν δεδομένα σχετικά με το περιβαλλοντικό έγκλημα, σε συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές και δικαστήρια. Το υλικό διατίθεται στο κοινό μέσω του επίσημου ιστοχώρου του έργου. Ένας χάρτης περιβαλλοντικού εγκλήματος έχει δημιουργηθεί για την Κρήτη με σκοπό τη διευκόλυνση του προγραμματισμού και της άσκησης ποινικών διώξεων στην περιοχή.

Η Διεύθυνση Διαχείρισης Αποβλήτων και Περιβαλλοντικών Πιστοποιήσεων του ΥΠΕΝ συλλέγει δεδομένα και εκθέσεις σχετικά με τα εξής:

- τους χώρους ανεξέλεγκτης διάθεσης αποβλήτων, σύμφωνα με τη σχετική απόφαση του Δικαστηρίου της ΕΕ,
- τη διαχείριση επικίνδυνων αποβλήτων που έχουν αποθηκευτεί στις εγκαταστάσεις των παραγωγών για περισσότερα από τρία έτη («ιστορικά απόβλητα»), σύμφωνα με τη σχετική απόφαση του Δικαστηρίου της ΕΕ,
- παραβάσεις σχετικά με διασυνοριακές μεταφορές αποβλήτων, που αναφέρονται ετησίως στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στο πλαίσιο της έκθεσης σχετικά με την εφαρμογή του ΚΜΑ.

Οι τελωνειακές αρχές, μεταξύ των λοιπών αρμοδιοτήτων τους, είναι επίσης υπεύθυνες για την προστασία του περιβάλλοντος (άρθρο 3 του Εθνικού Τελωνειακού Κώδικα (2960/20001). Εάν υπάρχει υπόνοια ότι μια αποστολή συνιστά παράνομη μεταφορά αποβλήτων, απαιτείται από τις τελωνειακές αρχές να προβούν σε περαιτέρω έρευνα και να παράσχουν τις σχετικές πληροφορίες στο Υπουργείο Περιβάλλοντος, το οποίο είναι υπεύθυνο για τη συλλογή/καταγραφή τέτοιων υποθέσεων.

Επιπλέον, δυνάμει του άρθρου 102 του Συντάγματος της Ελλάδας, οι ελληνικές τοπικές αρχές (δήμοι και περιφέρειες) έχουν διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια, ενώ το Ελληνικό Κράτος ασκεί εποπτεία στις εν λόγω αρχές ως οργανισμούς, που συνίσταται αποκλειστικά σε έλεγχο νομιμότητας της δράσης τους. Πιο συγκεκριμένα, το Ελληνικό Κράτος δεν επιτρέπεται να εμποδίζει την πρωτοβουλία και την ελεύθερη δράση τους.

Το Υπουργείο Εσωτερικών δεν διαθέτει ειδική υπηρεσία για την καταγραφή των τρεχουσών τάσεων του περιβαλλοντικού εγκλήματος περί τα απόβλητα, ωστόσο οι περιφέρειες και οι αποκεντρωμένες διοικήσεις μπορούν να συλλέγουν, να καταχωρίζουν και να διατηρούν τέτοια στοιχεία ως επιμέρους δεδομένα στο πλαίσιο των διοικητικών διαδικασιών τους.

Η Γενική Γραμματεία Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων του Υπουργείου Εσωτερικών μπορεί να καταχωρίζει και να διατηρεί τέτοια επιμέρους δεδομένα προκειμένου να εξάγει συμπεράσματα σχετικά με τις τρέχουσες τάσεις, όταν παραγγέλλει στα κρατικά ελεγκτικά όργανα τη συλλογή στοιχείων και την υποβολή πορισμάτων στον τομέα της διαχείρισης αποβλήτων. Εάν έχει παραβιαστεί η εθνική ή η ενωσιακή νομοθεσία, η Γενική Γραμματεία Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων υποβάλλει σχετική έκθεση στα αρμόδια κρατικά ελεγκτικά όργανα, προκειμένου αυτά να μπορέσουν να αναλάβουν δράση σύμφωνα με τις κατά τον νόμο αρμοδιότητές τους (*ΦΕΚ αριθ. 9/10-01-2014, ΠΔ αριθ. 4*). Για παράδειγμα, η Περιφέρεια Κρήτης έχει διαβιβάσει στοιχεία για υποθέσεις περιβαλλοντικού εγκλήματος στο πρόγραμμα Themis⁷.

Οι αποκεντρωμένες διοικήσεις υποβάλλουν εκθέσεις σχετικά με τη δράση τους όσον αφορά τις επιθεωρήσεις της διαχείρισης αποβλήτων. Σύμφωνα με την κείμενη ελληνική νομοθεσία, οι περιφέρειες, ως δημόσιες υπηρεσίες, είναι αρμόδιες για τη διενέργεια περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων των γεωγραφικών περιοχών για τις οποίες έχουν ευθύνη και για την υπόδειξη μέτρων στους περιφερειάρχες, όπως η επιβολή διοικητικών προστίμων, τόσο από πρακτική όσο και από νομική άποψη, σε φορείς που προκαλούν οποιαδήποτε ρύπανση ή άλλη υποβάθμιση του περιβάλλοντος ή οι οποίοι παραβαίνουν τους δημοσιευμένους περιβαλλοντικούς κανονισμούς (<https://diavgeia.gov.gr/>).

---

⁷ Βλ.: <http://www.lifethemis.eu/en/content/about-program>

Σε γενικές γραμμές, οι εκθέσεις και τα πρόστιμα κοινοποιούνται στην τοπική δικαστική αρχή. Ωστόσο, οι δικαστικές αρχές δεν ενημερώνουν τις περιφέρειες για τα αποτελέσματα των ποινικών υποθέσεων. Τα αδικήματα δεν δημοσιεύονται ως στατιστικά στοιχεία, ωστόσο το διοικητικό πρόστιμο πρέπει να αναρτάται στην ιστοσελίδα «ΔΙΑΥΓΕΙΑ». Για παράδειγμα, η αποκεντρωμένη διοίκηση της Κεντρικής Μακεδονίας και Θράκης υποβάλλει τις εκθέσεις της στη Γενική Γραμματεία Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων του Υπουργείου Εσωτερικών.

Το τμήμα περιβαλλοντικής προστασίας της ελληνικής αστυνομίας τηρεί στατιστικά στοιχεία σχετικά με τις υποθέσεις που έχει εξετάσει (περιβαλλοντικά εγκλήματα εν γένει και εγκλήματα περί τα απόβλητα). Τα εν λόγω στατιστικά στοιχεία υποβάλλονται στο Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας, ώστε να είναι διαθέσιμα για περαιτέρω χρήση.

Η ελληνική αρχή καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (FIU) τηρεί στατιστικά στοιχεία για αδικήματα που χαρακτηρίζονται ως κύρια αδικήματα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Τα εν λόγω στατιστικά στοιχεία περιλαμβάνονται στην ετήσια έκθεση που υποβάλλεται στην Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής των Ελλήνων στο τέλος κάθε έτους (άρθρο 7Α του ν. 3691/2008, όπως τροποποιήθηκε), η οποία δημοσιεύεται στον ιστοχώρο της FIU (www.hellenic-fiu.gr).

3.4. Εθνικός προϋπολογισμός που διατίθεται για την πρόληψη και την καταπολέμηση του εγκλήματος περί τα απόβλητα και υποστήριξη από κονδύλια της ΕΕ

Έως το 2014 το λειτουργικό κόστος των Σωμάτων Επιθεώρησης Περιβάλλοντος Νοτίου και Βορείου Ελλάδος χρηματοδοτούταν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (εξαιρουμένων των μισθών των εργαζομένων). Έκτοτε, οι επιθεωρητές περιβάλλοντος της ΕΓΕΠΕ χρηματοδοτούνται από τον τακτικό προϋπολογισμό του ΥΠΕΝ.

Για να ενισχυθεί το ελεγκτικό έργο της Ειδικής Γραμματείας, το άρθρο 51 του ν. 4409/2016 (ΦΕΚ Α 136/28-07-16) προβλέπει ότι μέρος των προστίμων που επιβάλλει η ΕΓΕΠΕ, μεταξύ άλλων, για τη ρύπανση ή την υποβάθμιση του περιβάλλοντος σύμφωνα με τις παραγράφους 1, 2 και 3 του άρθρου 30 του ν. 1650/1986 (ΦΕΚ Α 160/16-10-86) θα πρέπει να εγγράφεται ως πίστωση σε ειδικό κωδικό (ΚΑΕ), που συστήνεται στον τακτικό προϋπολογισμό του ΥΠΕΝ για την κάλυψη δαπανών διενέργειας ελέγχων και επιθεωρήσεων από τα τμήματα επιθεώρησης της ΕΓΕΠΕ. Επιπλέον, το άρθρο 51 του ν. 4409/2016 (ΦΕΚ Α 136/28-07-16) προβλέπει την έκδοση ενιαίου χρηματικού εντάλματος προπληρωμής κάθε δύο μήνες, για την κάλυψη των δαπανών των επιθεωρητών της ΕΓΕ κατά τη διενέργεια προληπτικών και κατασταλτικών ελέγχων, την παράστασή τους σε δικαστήρια, την εκτέλεση εισαγγελικών παραγγελιών και τη διερεύνηση των συνθηκών ατυχημάτων σε χώρους της ελεγκτικής τους αρμοδιότητας.

Το Υπουργείο Εσωτερικών, μέσω των περιφερειών και των δήμων, διαθέτει πόρους για τη χρηματοδότηση εγκεκριμένων προγραμμάτων και δημοσίων έργων, πολλά εκ των οποίων συνδέονται με την προστασία του περιβάλλοντος και, ως εκ τούτου, με την πρόληψη των περιβαλλοντικών εγκλημάτων περί τα απόβλητα.

Οι αποκεντρωμένες διοικήσεις δεν λαμβάνουν χρηματοδότηση από ειδικά κονδύλια του εθνικού προϋπολογισμού για την πρόληψη και την καταπολέμηση του εγκλήματος. Για παράδειγμα, οι περιφερειακοί φορείς διαχείρισης στερεών αποβλήτων (των δήμων) έχουν αναπτύξει σχέδια περιβαλλοντικής εκπαίδευσης (για παράδειγμα ο ΦΟΔΣΑ Κεντρικής Μακεδονίας, <https://fodsakm.gr>). Τα κλιμάκια ελέγχου ποιότητας περιβάλλοντος των περιφερειών αναλαμβάνουν δράσεις που σχετίζονται με την περιβαλλοντική νομοθεσία, τα δε διοικητικά πρόστιμα που επιβάλλονται εισπράττονται σε ειδικούς λογαριασμούς του Πράσινου Ταμείου για μελλοντικά έργα αποκατάστασης του περιβάλλοντος.

3.5. Πρόληψη του εγκλήματος περί τα απόβλητα

Το άρθρο 24 του Συντάγματος της Ελλάδας ορίζει ότι *«η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους και δικαίωμα του καθενός. Για τη διαφύλαξή του το Κράτος έχει υποχρέωση να παίρνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα στο πλαίσιο της αρχής της αειφορίας»*.

Ο ν. 1650/1986 (ΦΕΚ Α 160/16-10-86) αποτελεί το βασικό εθνικό νομοθετικό πλαίσιο για την πρόληψη της ρύπανσης και της υποβάθμισης του περιβάλλοντος, για όλα τα αναγκαία προληπτικά μέτρα, καθώς και για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για την προστασία του περιβάλλοντος. Επιπλέον, για την προστασία του περιβάλλοντος μέσω του ποινικού δικαίου και την εφαρμογή της οδηγίας 2008/99/ΕΚ σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος μέσω του ποινικού δικαίου, ο ν. 4042/2012 (ΦΕΚ Α 24/13-02-12) θεσπίζει αποτρεπτικές, αποτελεσματικές και αναλογικές κυρώσεις μέσω του ποινικού δικαίου, σε περιπτώσεις κατά τις οποίες προκαλείται ή μπορεί να προκληθεί ρύπανση ή υποβάθμιση του περιβάλλοντος, ώστε να εξασφαλίζεται αποτελεσματική ποινική προστασία. Με βάση το προαναφερόμενο νομικό πλαίσιο, ο κύριος μηχανισμός πρόληψης του περιβαλλοντικού εγκλήματος είναι η διενέργεια περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων.

Επιπλέον, ορίζονται κυρώσεις στο άρθρο 20 του ν. 2939/2001 (ΦΕΚ Α 179/06-08-01), όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 18 του ν. 4496/2017 (ΦΕΚ Α 170/08-11-17) για την εναλλακτική διαχείριση των συσκευασιών και άλλων προϊόντων. Ειδικότερα:

- Ποινικά αδικήματα που αφορούν ψευδείς δηλώσεις ποσοτήτων αποβλήτων τιμωρούνται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον ενός έτους ή χρηματική ποινή από 10 000 EUR έως 100 000 EUR.
- Ποινικά αδικήματα που αφορούν παρεμπόδιση της διενέργειας ελέγχων από τον Ελληνικό Οργανισμό Ανακύκλωσης (ΕΟΑΝ) τιμωρούνται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών μηνών ή με χρηματική ποινή από 1 000 EUR έως 30 000 EUR.
- Οι διοικητικές κυρώσεις κυμαίνονται από 100 EUR έως 1 000 000 EUR, ανάλογα με το είδος της παράβασης και την κατηγορία στην οποία ανήκει ο παραβάτης (για παράδειγμα, μη συμμορφούμενοι παραγωγοί, εγκαταστάσεις επεξεργασίας αποβλήτων, καθεστώτα διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού κ.λπ.). Ο ΕΟΑΝ εξουσιοδοτείται βάσει του ν. 2939/2001 (ΦΕΚ Α 179/06-08-01), όπως τροποποιήθηκε από τον ν. 4496/2017 (ΦΕΚ Α 170/08-11-17), να επιβάλλει διοικητικά πρόστιμα.

Εκτός από την επιβολή της νομοθεσίας, η ΕΓΕΠΕ προωθεί τη διυπουργική συνεργασία με σκοπό τη βελτίωση της πρόληψης της ρύπανσης και την ανάπτυξη κοινών δράσεων για την καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος. Για παράδειγμα, κατόπιν εντολής του ΓΕΔΔ, η ΕΓΕΠΕ μπορεί να συμμετάσχει σε κοινές ομάδες δράσης με άλλες αρχές, όπως η ελληνική αστυνομία (τμήμα περιβαλλοντικής προστασίας) και από το Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος, με σκοπό τη διενέργεια ερευνών και την ανίχνευση εγκλημάτων περί τα απόβλητα.

Ένα χρήσιμο εργαλείο για την ανίχνευση και την πρόληψη του εγκλήματος περί τα απόβλητα είναι επίσης η ανάπτυξη ηλεκτρονικών βάσεων δεδομένων, όπως το Ηλεκτρονικό Μητρώο Αποβλήτων και το Μητρώο Παραγωγών Ηλεκτρικού και Ηλεκτρονικού Εξοπλισμού. Για την ευκολότερη χρήση αυτών των εργαλείων και για σκοπούς ευαισθητοποίησης του κοινού, το ΥΠΕΝ διοργανώνει τακτικά σεμινάρια και εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες που προορίζονται για δημόσιες αρχές και ενδιαφερόμενα μέρη.

3.6. Συμπεράσματα

- Δεν υπάρχουν σχέδια δράσης ή στρατηγικά σχέδια για το περιβαλλοντικό έγκλημα σε κεντρικό επίπεδο. Ωστόσο, υπάρχουν το εθνικό σχέδιο διαχείρισης αποβλήτων και το εθνικό σχέδιο περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων. Τα σχέδια αυτά αποτελούν νομική απαίτηση που ορίζεται στην οδηγία 2008/98/ΕΚ για τα απόβλητα. Κατά την άποψη των αξιολογητών, τα σχέδια αυτά θα πρέπει να συνοδεύονται από μια εθνική στρατηγική που να καθορίζει τους στόχους της καταπολέμησης του περιβαλλοντικού εγκλήματος και τους ρόλους των σχετικών φορέων που συμμετέχουν στην καταπολέμηση της εγκληματικής αυτής δραστηριότητας.
- Τα σχέδια αυτά παρουσιάστηκαν όχι μόνο ως μέτρα συμμόρφωσης με τις διατάξεις της ΕΕ, αλλά και ως σημαντικό βήμα προς τη βελτίωση του συντονισμού ολόκληρου του τομέα επιθεωρήσεων σε όλα τα επίπεδα στο μέλλον. Ωστόσο, φαίνεται ότι η δημιουργία ενός φορέα συντονισμού σε εθνικό επίπεδο θα οδηγήσει σε σημαντικά αποτελεσματικότερη συνεργασία μεταξύ των διαφόρων δημοσίων φορέων. Λαμβανομένων υπόψη των διαφόρων διαστάσεων του περιβαλλοντικού εγκλήματος (τεχνικές πτυχές, οικονομικές πτυχές, ποινική διαδικασία) που κατ' ανάγκη πρέπει να προσαρμοστούν η μία στην άλλη, μια πλατφόρμα αποτελούμενη από εκπροσώπους των διαφόρων δημοσίων φορέων θα μπορούσε να συζητεί τα ζητήματα ικανότητας και αρμοδιοτήτων, να συντονίζει τις προσπάθειες και να καταρτίζει, όπου είναι απαραίτητο, πρωτόκολλα συνεργασίας μεταξύ των διαφόρων αρχών επιθεώρησης, της αστυνομίας, των τελωνειακών αρχών, των φορολογικών αρχών και των εισαγγελέων.
- Τα στατιστικά στοιχεία σχετικά με τις υποθέσεις εγκλημάτων περί τα απόβλητα συλλέγονται μόνο από διοικητικές αρχές (ΕΓΕΠΕ, Επιθεώρηση της Περιφέρειας Αττικής) και περιλαμβάνουν τόσο διοικητικές όσο και ποινικές υποθέσεις. Δεδομένου ότι ένα διοικητικό πρόστιμο δεν εμποδίζει την περαιτέρω δίωξη της υπόθεσης ως εγκλήματος, στα αριθμητικά στοιχεία δεν διακρίνονται είδη παραβάσεων, είτε πρόκειται για διοικητικές είτε για ποινικές υποθέσεις. Παρέχεται μια στατιστική εικόνα ολόκληρου του ποσού των διοικητικών προστίμων, με τα διάφορα είδη παραβάσεων, αλλά δεν υπάρχουν στατιστικά στοιχεία που να δείχνουν τον αριθμό των εισερχόμενων καταγγελιών και των υποθέσεων/παραβάσεων (μετά από επιθεωρήσεις) συνολικά.

- Όσον αφορά το δικαστικό σύστημα, δεν υπάρχουν στατιστικά στοιχεία ούτε σχετικά με τον αριθμό των περιβαλλοντικών ποινικών υποθέσεων ούτε σχετικά με τα αποτελέσματα των ποινικών διαδικασιών στις υποθέσεις αυτές, είτε πρόκειται για πρόστιμα, είτε για φυλάκιση ή αθωωτικές αποφάσεις. Αυτό συμβαίνει, μεταξύ άλλων, επειδή δεν υπάρχει σύνδεσμος μεταξύ των συστημάτων καταχώρισης των δικαστηρίων και των μητρώων των εισαγγελιών. Δεν υπάρχουν στατιστικά στοιχεία σχετικά με το πόσες υποθέσεις κινήθηκαν και περατώθηκαν από εισαγγελείς και, στην τελευταία περίπτωση, για ποιον λόγο. Επιπλέον, τα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία δεν αναλύονται κατά τρόπο που να δείχνει το είδος των υποθέσεων περιβαλλοντικού εγκλήματος (απόβλητα, χειρισμός επικίνδυνων ουσιών, ρύπανση των υδάτων, λειτουργία εγκαταστάσεων χωρίς άδεια, κ.λπ.) που βρίσκονται στις εισαγγελίες ή στα δικαστήρια.
- Ως εκ τούτου, λόγω της έλλειψης ολοκληρωμένων στατιστικών στοιχείων για το περιβαλλοντικό έγκλημα, είναι σχεδόν αδύνατο να προσδιοριστούν τάσεις στον εν λόγω τομέα με στατιστικά αποδεδειγμένη βάση. Κατά την άποψη των αξιολογητών, η προώθηση της συλλογής στατιστικών στοιχείων είναι υψίστης σημασίας προκειμένου να παρέχεται ολοκληρωμένη συνολική εικόνα του περιβαλλοντικού εγκλήματος και να υπάρχει η δυνατότητα παρακολούθησης της εξέλιξης μιας υπόθεσης, ποινικής ή διοικητικής, σε όλα τα στάδια των διαδικασιών.
- Καμία δραστηριότητα δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί χωρίς τους κατάλληλους πόρους. Λαμβανομένων υπόψη των γενικών στόχων της καταπολέμησης του περιβαλλοντικού εγκλήματος, τα αποτελέσματα εξαρτώνται από το προσωπικό και τον προϋπολογισμό των ειδικών φορέων. Οι προσπάθειες τις οποίες καταβάλλουν οι τοπικές και κεντρικές αρχές θα πρέπει να συνοδεύονται από την ορθή κατανομή χρηματοδοτικών και ανθρωπίνων πόρων. Διαφορετικά, το έργο που επιτελούν οι αρμόδιοι φορείς μπορεί να υπονομευθεί και να αποδειχθεί αναποτελεσματικό.
- Μολονότι δεν παρασχέθηκαν στοιχεία που να αποδεικνύουν την ύπαρξη στρατηγικής για την πρόληψη του εγκλήματος περί τα απόβλητα, έγινε αναφορά σε νομικές διατάξεις που αποτρέπουν τους ρυπαίνοντες, στην περίπτωση προγραμμάτων που επιβαρύνουν τους ρυπαίνοντες με δαπάνες αποκατάστασης. Το πλαίσιο αυτό υποστηρίζεται από τη νομοθεσία (ν. 4042/2012 για την εφαρμογή της οδηγίας 2008/99/ΕΚ σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος μέσω του ποινικού δικαίου) με κανόνες όσον αφορά την πρόληψη και τον μηχανισμό για τη διενέργεια περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων.

- Το Ηλεκτρονικό Μητρώο Αποβλήτων και το Μητρώο Παραγωγών Ηλεκτρικού και Ηλεκτρονικού Εξοπλισμού καθώς και άλλα μητρώα συμβάλλουν στην καταπολέμηση των παράνομων απορρίψεων ή άλλων περιβαλλοντικών εγκλημάτων.
- Τα κλιμάκια ελέγχου ποιότητας περιβάλλοντος των περιφερειών αναλαμβάνουν δράσεις που σχετίζονται με την περιβαλλοντική νομοθεσία, τα δε διοικητικά πρόστιμα που επιβάλλονται εισπράττονται για ειδικούς λογαριασμούς του Πράσινου Ταμείου για μελλοντικά έργα αποκατάστασης του περιβάλλοντος. Το σύστημα κατανομής των εσόδων από πρόστιμα, βάσει του οποίου το 50% διοχετεύεται στον κρατικό προϋπολογισμό και το 50% στις υπηρεσίες επιβολής του νόμου που εξέδωσαν το πρόστιμο, φαίνεται ότι ενισχύει τη χρηματοοικονομική ικανότητα των εν λόγω υπηρεσιών και παρέχει κίνητρα για τη διενέργεια αποτελεσματικών ελέγχων.
- Κατά την άποψη των αξιολογητών, η αξιοποίηση των διαθέσιμων δυνατοτήτων χρηματοδότησης θα πρέπει επίσης να εστιάζεται στην καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδότησης εθνικών προγραμμάτων από το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας. Θα ήταν επίσης χρήσιμο να εξετάσει η Επιτροπή το ενδεχόμενο χρηματοδότησης περισσότερων προγραμμάτων που αποσκοπούν στην καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος.

4. ΕΘΝΙΚΕΣ ΔΟΜΕΣ

4.1. Δικαιοσύνη (εισαγγελίες και δικαστήρια)

4.1.1. Εσωτερική διάρθρωση

Δεν υπάρχουν δικαστήρια ειδικής δικαιοδοσίας για υποθέσεις περιβαλλοντικού εγκλήματος. Οι υποθέσεις αυτές δικάζονται στα γενικά ποινικά δικαστήρια η αρμοδιότητα των οποίων ορίζεται στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (σε μονομελές πρωτοδικείο για εγκλήματα που επισύρουν ποινή φυλάκισης έως πέντε έτη, σε τριμελές πρωτοδικείο για εγκλήματα που επισύρουν ποινή φυλάκισης τουλάχιστον ενός έτους και στο εφετείο για εγκλήματα που επισύρουν ποινή κάθειρξης τουλάχιστον πέντε ετών).

Στην Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών υπάρχει ένας εισαγγελέας υπεύθυνος για τη διερεύνηση και δίωξη κάθε περιβαλλοντικού εγκλήματος που διαπράττεται στη δικαιοδοσία της Εισαγγελίας. Πέραν των φακέλων που διερευνά αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν καταγγελίας που υποβάλλεται άμεσα στην Εισαγγελία, ο/η εισαγγελέας αναλαμβάνει τις υποθέσεις που υποβάλλονται στην Εισαγγελία από τους επιθεωρητές περιβάλλοντος ή τις αστυνομικές αρχές και, εάν θεωρεί ότι δεν υπάρχει ανάγκη περαιτέρω διερεύνησης, ασκεί δίωξη και υποβάλλει τον φάκελο στο αρμόδιο δικαστήριο. Σε υποθέσεις για τις οποίες υπάρχουν ανεπαρκή αποδεικτικά στοιχεία για το υπό διερεύνηση έγκλημα, ο/η εισαγγελέας αρχειοθετεί την υπόθεση κατόπιν έγκρισης του/της εισαγγελέα του Εφετείου.

4.1.2. Ικανότητα δίωξης εγκλημάτων περί τα απόβλητα και επιβολής κυρώσεων και συναφή εμπόδια

Το βασικό πρόβλημα που εντοπίστηκε όσον αφορά την αποτελεσματική δίωξη είναι η έλλειψη ειδικευμένων αστυνομικών. Στον τομέα του περιβαλλοντικού εγκλήματος, οι ειδικοί περιβαλλοντολόγοι είναι επίσης απαραίτητοι για τη λήψη μέτρων διεξαγωγής ερευνών.

Αναφέρθηκε επιπλέον ότι η συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας και με τις άλλες αρμόδιες εθνικές υπηρεσίες μπορεί να ενέχει δυσκολίες και να παρουσιάζει καθυστερήσεις, λόγω της απουσίας καταστατικού πλαισίου συνεργασίας.

4.2. Αρχές επιβολής του νόμου

4.2.1. Δομή και συνεργασία αρχών που διεξάγουν έρευνες και εμπλέκονται στην πρόληψη και καταπολέμηση εγκλημάτων περί τα απόβλητα

Ειδική Γραμματεία Επιθεώρησης Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΕΓΕΠΕ)

Δυνάμει του άρθρου 9 του ν. 4042/2012 (ΦΕΚ Α 24/13-02-12), οι επιθεωρητές περιβάλλοντος της ΕΓΕΠΕ είναι αρμόδιοι για την προκαταρκτική εξέταση περιστατικών ρύπανσης ή υποβάθμισης του περιβάλλοντος όπως αναφέρεται στο άρθρο 28 του ν. 1650/1986 (ΦΕΚ Α 160/16-10-86). Κατόπιν εντολής του εισαγγελέα, οι επιθεωρητές περιβάλλοντος διενεργούν προκαταρκτική εξέταση και έρευνα όλων των υπό διερεύνηση εγκλημάτων.

Οι υπηρεσίες περιβάλλοντος των περιφερειών, οι αποκεντρωμένες διοικήσεις και η Επιθεώρηση Περιβάλλοντος του ΥΠΕΝ έχουν όλες αρμοδιότητα για τη διενέργεια περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων· ωστόσο, μόνο η τελευταία είναι ειδικά επιφορτισμένη με τον εντοπισμό και τη διερεύνηση εγκλημάτων περί τα απόβλητα.

Δυνάμει του άρθρου 9 του ν. 2947/2001 (ΦΕΚ Α 228/09-10-01), οι επιθεωρητές περιβάλλοντος της ΕΓΕΠΕ είναι, μεταξύ άλλων, αρμόδιοι για τη διενέργεια επιθεωρήσεων προς επαλήθευση της συμμόρφωσης με την περιβαλλοντική νομοθεσία και για τη διερεύνηση τυχόν δραστηριοτήτων που ενδέχεται να συνιστούν παράβαση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας. Προς τούτο, δύνανται:

- Να αξιολογούν, να ιεραρχούν και να δίνουν συνέχεια στις καταγγελίες πολιτών.
- Να επιθεωρούν βιομηχανικές και εμπορικές εκμεταλλεύσεις καθώς και δημόσιες και ιδιωτικές δραστηριότητες προκειμένου να διασφαλίζεται η συμμόρφωση προς περιβαλλοντικούς νόμους και κανονισμούς.
- Να συλλέγουν δείγματα κατά τη διάρκεια των επιθεωρήσεων ή από τους υπό έρευνα χώρους.
- Να συλλέγουν αποδεικτικά στοιχεία και καταθέσεις.
- Να συνεργάζονται με άλλες αρχές για κοινές επιθεωρήσεις και έρευνες.

- Να αναλύουν όποια πληροφορία περιέχεται εις γνώσιν τους και να καταρτίζουν εκθέσεις.
- Να εντοπίζουν και να αξιολογούν την περιβαλλοντική ζημία που προκαλείται από παραβιάσεις.
- Να προβαίνουν σε συστάσεις προς τον Υπουργό για την επιβολή διοικητικών προστίμων.
- Να εκδίδουν πράξεις βεβαίωσης της παράβασης, οδηγίες και προειδοποιητικές ανακοινώσεις.
- Να συνεργάζονται με νομικούς για την προετοιμασία νομοθεσίας και να καταθέτουν μαρτυρίες όπου δει.

Στις αρμοδιότητες των επιθεωρητών περιβάλλοντος της ΕΓΕΠΕ περιλαμβάνεται επίσης η διενέργεια επιθεωρήσεων διασυνοριακών μεταφορών αποβλήτων σε συνεργασία με τις αρμόδιες τελωνειακές αρχές.

Οι επιθεωρητές περιβάλλοντος της ΕΓΕΠΕ εργάζονται υπό την εποπτεία του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης (ΓΕΔΔ) και διενεργούν ανεξάρτητους ελέγχους ή ελέγχους σε συνεργασία με άλλες αρμόδιες αρχές (περιφέρειες, αποκεντρωμένες διοικήσεις, αστυνομία ή άλλα ελεγκτικά όργανα) κατ' απαίτηση του εισαγγελέα, του ΓΕΔΔ (που δύναται να δώσει εντολή για τη σύσταση κοινών ομάδων εργασίας) ή κατόπιν αιτήματος άλλων αρμοδίων αρχών.

Το 2013 για παράδειγμα, οι επιθεωρητές περιβάλλοντος της ΕΓΕΠΕ συμμετείχαν σε κοινή ομάδα εργασίας που συστάθηκε με την απόφαση του ΓΕΔΔ αριθ. Φ1982.13/27726/13-12-2013, για τον έλεγχο του τρόπου λειτουργίας του ΕΟΑΝ, που ολοκληρώθηκε το 2015 με τη σύνταξη σχετικής έκθεσης. Άλλο πρόσφατο παράδειγμα είναι η συνεργασία μεταξύ της Επιθεώρησης Περιβάλλοντος της ΕΓΕΠΕ και των περιβαλλοντικών αρχών της Περιφέρειας Αττικής το 2017, για τη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων και δειγμάτων ύδατος κατά τη διάρκεια κοινών περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων δύο παραθαλάσσιων ξενοδοχείων κοντά στη Νέα Μάκρη στον Δήμο Μαραθώνα.

Επιπλέον, οι επιθεωρητές περιβάλλοντος διενεργούν επιθεωρήσεις διασυνοριακών μεταφορών αποβλήτων σε συνεργασία με τις αρμόδιες τελωνειακές υπηρεσίες και συμμετέχουν σε κοινές ομάδες ερευνών σε υποθέσεις παράνομων διασυνοριακών μεταφορών αποβλήτων.

Πρόσφατο σχετικό παράδειγμα συνιστά η έρευνα παράνομων διασυνοριακών μεταφορών αποβλήτων από τον Οργανισμό Λιμένος Θεσσαλονίκης που διενεργήθηκε από τους επιθεωρητές περιβάλλοντος της ΕΓΕΠΕ στη Βόρεια Ελλάδα. Μόλις ενημερώθηκαν ότι από στιγμή σε στιγμή θα εξαγόταν στην Ινδία και σε άλλες χώρες ένα παράνομο φορτίο 400 τόνων αποβλήτων, οι τελωνειακές αρχές ενημέρωσαν τους επιθεωρητές περιβάλλοντος και προέβησαν σε κοινή επιθεώρηση του φορτίου. Τα απόβλητα συνίσταντο κυρίως από απορρίψεις οχημάτων στο τέλος του κύκλου ζωής τους (ΟΤΚΖ) (19 10 03*, 19 10 04: «ελαφρό κλάσμα κατατεμαχισμού και σκόνη») που είχαν δηλωθεί ως απόβλητα 17 04 01 («χαλκός, μπρούντζος, ορείχαλκος») με κωδικό 16 01 018 («μη σιδηρούχα μέταλλα από τη διαδικασία διάλυσης ΟΤΚΖ») του ευρωπαϊκού καταλόγου αποβλήτων (ΕΚΑ) και λεπτομερή περιγραφή «απόβλητα από παλαιοσίδηρο, παλαιοσίδηρος ή σκράπ». Ο εισαγγελέας ενημερώθηκε αμέσως. Τα αποδεικτικά στοιχεία καταδείκνυαν ότι τα απόβλητα είχαν φορτωθεί από δραστηριότητα στη Θεσσαλονίκη, που δεν διέθετε τις απαιτούμενες άδειες για τον χειρισμό και τη διάλυση ΟΤΚΖ. Βρέθηκε επίσης ότι ο δεύτερος μεταφορέας ήταν εταιρία με έδρα την Κύπρο· ως εκ τούτου, η αρμόδια αρχή στην Κύπρο ενημερώθηκε σχετικά.

Οι επιθεωρητές περιβάλλοντος, σε συμφωνία με τον εισαγγελέα, διενήργησαν επιθεώρηση του χώρου, που ήταν κλειστός καθώς οι ιδιοκτήτες και οι εργαζόμενοι είχαν αποχωρήσει. Η επιθεώρηση διενεργήθηκε από κοινού με τις αρμόδιες υπηρεσίες της περιφέρειας και της αστυνομίας, με την παρουσία δικαστικού επιμελητή. Η επιθεώρηση επιβεβαίωσε την παράνομη λειτουργία της δραστηριότητας (διάλυση ΟΤΚΖ), από την οποία είχαν φορτωθεί τα απόβλητα που προορίζονταν προς εξαγωγή. Επί του παρόντος τα απόβλητα παραμένουν στο λιμάνι της Θεσσαλονίκης και η Διεύθυνση διαχείρισης αποβλήτων και περιβαλλοντικών πιστοποιήσεων προβαίνει σε διευθετήσεις για την ασφαλή διαχείριση των αποβλήτων και για την χρέωση των εξόδων στη διοίκηση, κάτι που παρουσιάζει προβλήματα δεδομένου ότι οι υπεύθυνοι μεταφορών έχουν εξαφανιστεί.

Δυνάμει του ν. 2939/2001 (ΦΕΚ Α 179/06-08-01), όπως τροποποιήθηκε με τον ν. 4496/2017 (ΦΕΚ Α 170/08-11-17), ο Ελληνικός Οργανισμός Ανακύκλωσης του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας δύναται να συνεργάζεται με άλλες σχετικές αρχές, μεταξύ άλλων την ΕΓΕΠΕ, την Ειδική Γραμματεία του Σώματος Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος και το Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης, προκειμένου να διενεργεί επιθεωρήσεις, να συγκεντρώνει δεδομένα και, εν τέλει, να επιβάλλει κυρώσεις σε μέρη που εμπίπτουν στην αρχή της διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού (ΔΕΠ).

Τελωνεία

Οι τελωνειακές αρχές, ενεργώντας σύμφωνα με τις διατάξεις του Εθνικού Τελωνειακού Κώδικα 2960/2001, είναι αρμόδιες για τη δέσμευση τυχόν υπόπτων φορτίων, μεταξύ άλλων φορτίων δυνητικά παράνομων αποβλήτων, προκειμένου να διενεργούν τις σχετικές επιθεωρήσεις και να εντοπίζουν και να τιμωρούν τους παραβάτες, ενεργώντας μόνες τους ή σε συνεργασία με άλλες αρχές. Οι τελωνειακοί υπάλληλοι είναι υπάλληλοι που διενεργούν έρευνα προδικαστικά σε ποινικές διαδικασίες.

Σε περίπτωση που οι τελωνειακές αρχές ανακαλύψουν ύποπτα φορτία παράνομων αποβλήτων, καλούν έναν εμπειρογνώμονα από το Υπουργείο Περιβάλλοντος, ο οποίος στη συνέχεια προσδιορίζει τα περιεχόμενα του φορτίου. Εάν η έκθεση του εμπειρογνώμονα επιβεβαιώσει την ύπαρξη παράνομων αποβλήτων, οι τελωνειακοί υπάλληλοι κατάσχουν το φορτίο και η αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Περιβάλλοντος ενημερώνεται για τα επόμενα βήματα. Σε γενικές γραμμές, οι αρχές επιβολής του νόμου συνεργάζονται και ενεργούν από κοινού. Επιπλέον, υπάρχει ένα μνημόνιο συνεννόησης μεταξύ των τελωνειακών αρχών, της αστυνομίας και της ακτοφυλακής.

Η αστυνομία

Το Προεδρικό Διάταγμα 42/2011 (άρθρο 16 εδάφιο γ) προβλέπει τη θέσπιση του Τμήματος Περιβαλλοντικής Προστασίας εντός της Διεύθυνσης Ασφαλείας Αττικής της Ελληνικής Αστυνομίας, το οποίο είναι αρμόδιο για την αντιμετώπιση, σε συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, καθώς και με άλλες αρμόδιες εγχώριες και διεθνείς υπηρεσίες, οργανισμούς και όργανα, της παράνομης διακίνησης, αποθήκευσης και διασποράς αποβλήτων και γενικά της ρύπανσης του περιβάλλοντος. Το Διάταγμα ορίζει ως περιοχή δικαιοδοσίας του Τμήματος Περιβαλλοντικής Προστασίας το σύνολο της ελληνικής επικράτειας, κατόπιν ειδικής άδειας από τον αρχηγό της Ελληνικής Αστυνομίας. Επιπλέον, ένα πανομοιότυπο Τμήμα θεσπίστηκε εντός της Διεύθυνσης Ασφαλείας Θεσσαλονίκης της Ελληνικής Αστυνομίας για περιπτώσεις που αφορούν τη Βόρεια Ελλάδα.

Στο Τμήμα Περιβαλλοντικής Προστασίας της Ελληνικής Αστυνομίας δεν εργάζονται εξειδικευμένοι αστυνομικοί υπάλληλοι. Ωστόσο, το τμήμα συνεργάζεται με διάφορες δημόσιες υπηρεσίες που απασχολούν ειδικούς, όπως με την Ειδική Υπηρεσία Επιθεωρητών Περιβάλλοντος, την Ειδική Γραμματεία Περιβάλλοντος και τις αρμόδιες διευθύνσεις των περιφερειών της χώρας, όπως τη Διεύθυνση Βιομηχανίας, Ενέργειας και Φυσικών Πόρων, τη Διεύθυνση Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος κλπ.

Σύμφωνα με το κανονιστικό πλαίσιο που ισχύει για το Τμήμα Περιβαλλοντικής Προστασίας και στο πλαίσιο των διαφόρων ενεργειών που αναλαμβάνονται, το τμήμα πρέπει να συνεργάζεται με τις προαναφερθείσες δημόσιες υπηρεσίες (επιθεωρητές περιβάλλοντος του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, περιβαλλοντολόγοι σε περιφερειακό επίπεδο) και με άλλους δημοσίους υπαλλήλους όπως επιθεωρητές υγείας, μεταλλειολόγους, δασολόγους κλπ.

Ένα παράδειγμα πρωτοβουλίας που ελήφθη από την Ελληνική Αστυνομία για την καταπολέμηση της κλοπής και εμπορίας μεταλλικών αντικειμένων είναι ένα ειδικό σχέδιο δράσης (το σχέδιο «Ηφαιστος») που εφαρμόστηκε σε εθνικό επίπεδο. Στο πλαίσιο του σχεδίου αυτού, υλοποιούνται επιχειρησιακές ενέργειες, τουλάχιστον άπαξ ετησίως, με πλήρους κλίμακας ελέγχους/επιθεωρήσεις τόσο εγκαταστάσεων ανακύκλωσης μετάλλων όσο και οχημάτων που μεταφέρουν μεταλλικά αντικείμενα, με τη συμμετοχή όλων των αρμόδιων υπηρεσιών/αρχών (Ελληνική Αστυνομία, Πυροσβεστικό Σώμα Ελλάδος, Επιθεώρηση Περιβάλλοντος, Επιθεώρηση Εργασίας, φορολογικές αρχές, επιθεώρηση δόμησης των δημοτικών ή περιφερειακών αρχών, Ελληνική Ακτοφυλακή, τελωνειακές αρχές, Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος). Αν και η επιχειρησιακή δράση επικεντρώνεται πρωτίστως στον εντοπισμό και στην ταυτοποίηση μεταλλικών αντικειμένων, στο πλαίσιο της πολυτομεακής προσέγγισης εγκλημάτων που αφορούν κλοπή μετάλλων όλες οι αρμόδιες υπηρεσίες/αρχές διενεργούν ελέγχους εντός των ορίων της αρμοδιότητάς τους.

Η ΕΓΕΠΕ δεν χρησιμοποιεί συχνά τις ικανότητες και τον εξοπλισμό των εγκληματολογικών μονάδων ή των μονάδων που είναι αρμόδιες για τη δίωξη οικονομικού και ηλεκτρονικού εγκλήματος.

Στο πλαίσιο της λειτουργίας της, η ελληνική αρχή καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες μπορεί να αναπτύσσει όλες τις ικανότητες και τον εξοπλισμό της για την ανάλυση υποθέσεων νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες/χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Επομένως, σε περιπτώσεις όπου το έγκλημα περί τα απόβλητα συνιστά κύριο αδίκημα νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες/χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, χρησιμοποιούνται όλες οι ικανότητες και ο εξοπλισμός της αρχής καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

4.2.2. Ερευνητικές τεχνικές/εργαλεία

Το Τμήμα Περιβαλλοντικής Προστασίας χρησιμοποιεί τις ακόλουθες τεχνικές/εργαλεία για τη διερεύνηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος:

- α) ταυτοποίηση του στόχου/υπόπτου (επιχείρηση, άλλου είδους δραστηριότητα, χώρος διάθεσης αποβλήτων κλπ.)·
- β) έρευνα στο αρχείο φακέλων του τμήματος, ώστε να εντοπισθεί ο στόχος/ύποπτος·
- γ) συλλογή πληροφοριών μέσω συνεργασίας με άλλα τμήματα, προκειμένου να εντοπιστεί ο στόχος/ύποπτος·

- δ) παρακολούθηση του στόχου/υπόπτου·
- ε) διερεύνηση χώρου σε συνεργασία με περιβαλλοντολόγους και αστυνομικούς της μονάδας για την καταπολέμηση του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο· και
- στ) σύλληψη προσώπων που έχουν διαπράξει περιβαλλοντικά εγκλήματα.

Δυνάμει του άρθρου 9 του ν. 2947/2001, οι επιθεωρητές περιβάλλοντος δύνανται να επιθεωρούν οποιοδήποτε δημόσιο ή ιδιωτικό σχέδιο ή δραστηριότητα σύμφωνα με τις νομικές διατάξεις περί περιβαλλοντικής προστασίας και δύνανται να διενεργούν ελέγχους και μετρήσεις καθώς και συλλογή κάθε πληροφορίας που σχετίζεται με την άσκηση των καθηκόντων τους.

Δυνάμει του άρθρου 9 του ν. 4042/2012 (ΦΕΚ Α 24/13-02-12), οι επιθεωρητές περιβάλλοντος έχουν συγκεκριμένα καθήκοντα διενέργειας προκαταρκτικής εξέτασης για τη διερεύνηση περιστατικών ρύπανσης ή υποβάθμισης του περιβάλλοντος και έχουν δικαίωμα να ερευνήσουν μέσα μεταφοράς για τον εντοπισμό αποβλήτων, κατόπιν καταγγελίας ή βάσει ισχυρής υπόνοιας για έγκλημα περί τα απόβλητα. Η διενέργεια ή η συμμετοχή τους σε ανακριτικές πράξεις δεν αποκλείει την εξέταση των επιθεωρητών περιβάλλοντος της ΕΓΕΠΕ ως μαρτύρων, λόγω των εξειδικευμένων γνώσεών τους, κατά τη διαδικασία στο ακροατήριο.

Με σκοπό την αποκάλυψη ή σύλληψη προσώπου που διαπράττει έγκλημα από τα αναφερόμενα στο άρθρο 28 του ν. 1650/1986, οι επιθεωρητές περιβάλλοντος δύνανται να εμφανίζονται στο δικαστήριο ενδιαφερόμενοι για τη συλλογή, μεταφορά, αποθήκευση, διάθεση και αξιοποίηση και γενικά τη διαχείριση αποβλήτων. Το ίδιο ισχύει για τον ιδιώτη που με αυτόν τον σκοπό ενεργεί ύστερα από πρόταση των αρμόδιων προανακριτικών υπαλλήλων. Οφείλει όμως, στην περίπτωση αυτή, ο ανωτέρω υπάλληλος να ειδοποιήσει προηγουμένως, έστω και τηλεφωνικά, τον αρμόδιο εισαγγελέα πλημμελειοδικών.

Οι επιθεωρητές περιβάλλοντος μπορούν να επισκέπτονται, με ή χωρίς προειδοποίηση, τις υπηρεσίες ή τα όργανα όπου γίνεται ο έλεγχος, προκειμένου να διερευνήσουν το εν λόγω έγκλημα, να διενεργήσουν επιθεωρήσεις ή να πάρουν καταθέσεις. Επίσης έχουν πρόσβαση σε όλους τους φακέλους και τα δεδομένα που σχετίζονται με τα καθήκοντά τους, συμπεριλαμβανομένων και των απορρήτων, εκτός από περιπτώσεις εμπιστευτικών πληροφοριών που σχετίζονται με την εξωτερική πολιτική, την εθνική άμυνα ή την κρατική ασφάλεια, σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 4α του ν. 3074/2002 (ΦΕΚ Α 296/04-12-02) και το άρθρο 38 του ν. 3710/2008 (ΦΕΚ Α 216/23-10-08).

Δεν χρησιμοποιούνται συχνά ειδικές ερευνητικές μέθοδοι, όπως επιγραμμική παρακολούθηση, μυστικές επιχειρήσεις ή ελεγχόμενες παραδόσεις. Οι ειδικές ερευνητικές μέθοδοι δεν προβλέπονται στον Νόμο περί περιβαλλοντικού εγκλήματος όταν τα εγκλήματα διερευνώνται μεμονωμένα. Ωστόσο, δυνάμει του άρθρου 253Α του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, σε υποθέσεις όπου εγκληματική οργάνωση (άρθρο 187 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας) τελεί υπό διερεύνηση για τέτοια εγκλήματα (περιβαλλοντικά εγκλήματα), μπορούν να εφαρμοστούν ειδικές ερευνητικές μέθοδοι, ως εξής:

- Ανακριτική διείσδυση, κατά την οποία ένα άτομο προβαίνει σε πράξη που δεν συνιστά, αυτή καθ' εαυτή, παρανομία, αλλά κατά την οποία το άτομο μπορεί να γίνει αντικείμενο έρευνας κατ' εντολή ή κατόπιν σύστασης του επικεφαλής της υπηρεσίας, προκειμένου να ταυτοποιηθεί ή να συλληφθεί πρόσωπο που εμπλέκεται στα αδικήματα που παρατίθενται στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 187 και στο άρθρο 187Α του κώδικα ποινικής δικονομίας, καθώς φέρεται να συμμετέχει στις εν λόγω πράξεις.
- Άρση του απορρήτου τηλεφωνικών επικοινωνιών, σύμφωνα με τις εγγυήσεις και τις διαδικασίες που προβλέπονται στον ν. 2225/1994.
- Καταγραφή δραστηριότητας ή άλλων γεγονότων εκτός κατοικίας με συσκευές ήχου ή εικόνας ή με άλλα τεχνικά μέσα.

- Ελεγχόμενες μεταφορές (παραδόσεις), με την τήρηση των ίδιων εγγυήσεων και διαδικασιών όπως κατά τα λοιπά προβλέπονται στο άρθρο 38 του ν. 2145/1993 «Ρύθμιση θεμάτων εκτελέσεων ποινών επιταχύνσεως και εκσυγχρονισμού των διαδικασιών απονομής της δικαιοσύνης και άλλων θεμάτων», όπως ισχύει.
- Χρήση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, υπό τους ουσιαστικούς όρους και προϋποθέσεις του ν. 2472/1997 «Προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα».

Οι προαναφερθείσες ανακριτικές πράξεις διεξάγονται μόνο:

- α) αν προκύπτουν σοβαρές ενδείξεις ότι έχει τελεσθεί αξιόποινη πράξη των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 187 ή αξιόποινη πράξη του άρθρου 187Α του Ποινικού Κώδικα,
- β) αν η εξάρθρωση της εγκληματικής οργάνωσης ή η εξιχνίαση των τρομοκρατικών πράξεων του άρθρου 187Α είναι διαφορετικά αδύνατη ή ιδιαίτερος δυσχερής.

Επιπλέον, το νομικό πλαίσιο προβλέπει αυξημένες και ειδικές δικαστικές εγγυήσεις. Ειδικότερα:

Για τη διενέργεια των προαναφερθεισών ανακριτικών πράξεων, καθώς και για το χρονικό διάστημα που απαιτείται για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού αποφαίνεται με ειδικά αιτιολογημένο βούλευμά του το αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο μετά από πρόταση του εισαγγελέα.

Κάθε στοιχείο ή γνώση που αποκτήθηκε κατά τη διενέργεια των εν λόγω ανακριτικών πράξεων μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο για τους λόγους που όρισε το δικαστικό συμβούλιο. Τυχόν επονομαζόμενα «τυχαία ευρήματα» δηλ. δεδομένα που αποκτώνται αναφορικά με άλλες πράξεις ή εγκληματικές οργανώσεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν μόνον εφόσον το δικαστικό συμβούλιο αποφανθεί ειδικώς περί αυτού.

4.2.3. Ικανότητα και εμπόδια για την επιτυχή διερεύνηση εγκλημάτων περί τα απόβλητα

Οι βασικές προκλήσεις που επισημαίνει η ΕΓΕΠΕ είναι ο συντονισμός μεταξύ των αρμόδιων αρχών επιβολής του νόμου, η έλλειψη ανθρωπίνων πόρων για τις θέσεις επιθεωρητών περιβάλλοντος και η απουσία ολοκληρωμένων συστημάτων πληροφοριών για ταχεία και αξιόπιστη ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ αρμοδίων αρχών (ή η περιορισμένη πρόσβαση της ΕΓΕΠΕ σε υπάρχοντα συστήματα πληροφοριών).

Όπου είναι αναγκαίο, διενεργείται επιθεώρηση/έρευνα με τη βοήθεια της Οικονομικής Αστυνομίας (π.χ. εφαρμογή του ειδικού σχεδίου δράσης «Ηφαιστος») και της μονάδας δίωξης οικονομικού εγκλήματος.

4.3. Άλλες αρχές/όργανα

ΥΠΕΝ

Η Διεύθυνση διαχείρισης αποβλήτων και περιβαλλοντικών πιστοποιήσεων του ΥΠΕΝ είναι η αρμόδια αρχή για την κατάρτιση και εφαρμογή της νομοθεσίας περί αποβλήτων και για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1013/2006 για τις μεταφορές αποβλήτων.

Αρμόδιες αρχές για τη διεξαγωγή περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων σύμφωνα με το άρθρο 20 του ν. 4014/2011 (ΦΕΚ Α 209/21-09-11) είναι:

- οι επιθεωρητές περιβάλλοντος της ΕΓΕΠΕ για κάθε περίπτωση διενέργειας περιβαλλοντικής επιθεώρησης,
- η αδειοδοτούσα αρχή για τις προληπτικές επιθεωρήσεις, κατά τη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης,
- οι αρμόδιες υπηρεσίες των αποκεντρωμένων διοικήσεων και των περιφερειών σε έργα και δραστηριότητες της χωρικής αρμοδιότητάς τους, αν και, επί του παρόντος, δεν είναι σε πλήρη λειτουργία,
- τα κλιμάκια ελέγχου ποιότητας περιβάλλοντος, σε έργα και δραστηριότητες της χωρικής αρμοδιότητάς τους και στο πλαίσιο της εντολής τους, και

- οι περιβαλλοντικοί ελεγκτές όπως ορίζεται στο άρθρο 20 παράγραφος 5 του ν. 4014/2011 (ΦΕΚ Α 209/21-09-11), ενεργούντες κατόπιν εντολής των προαναφερόμενων ελεγκτικών υπηρεσιών.

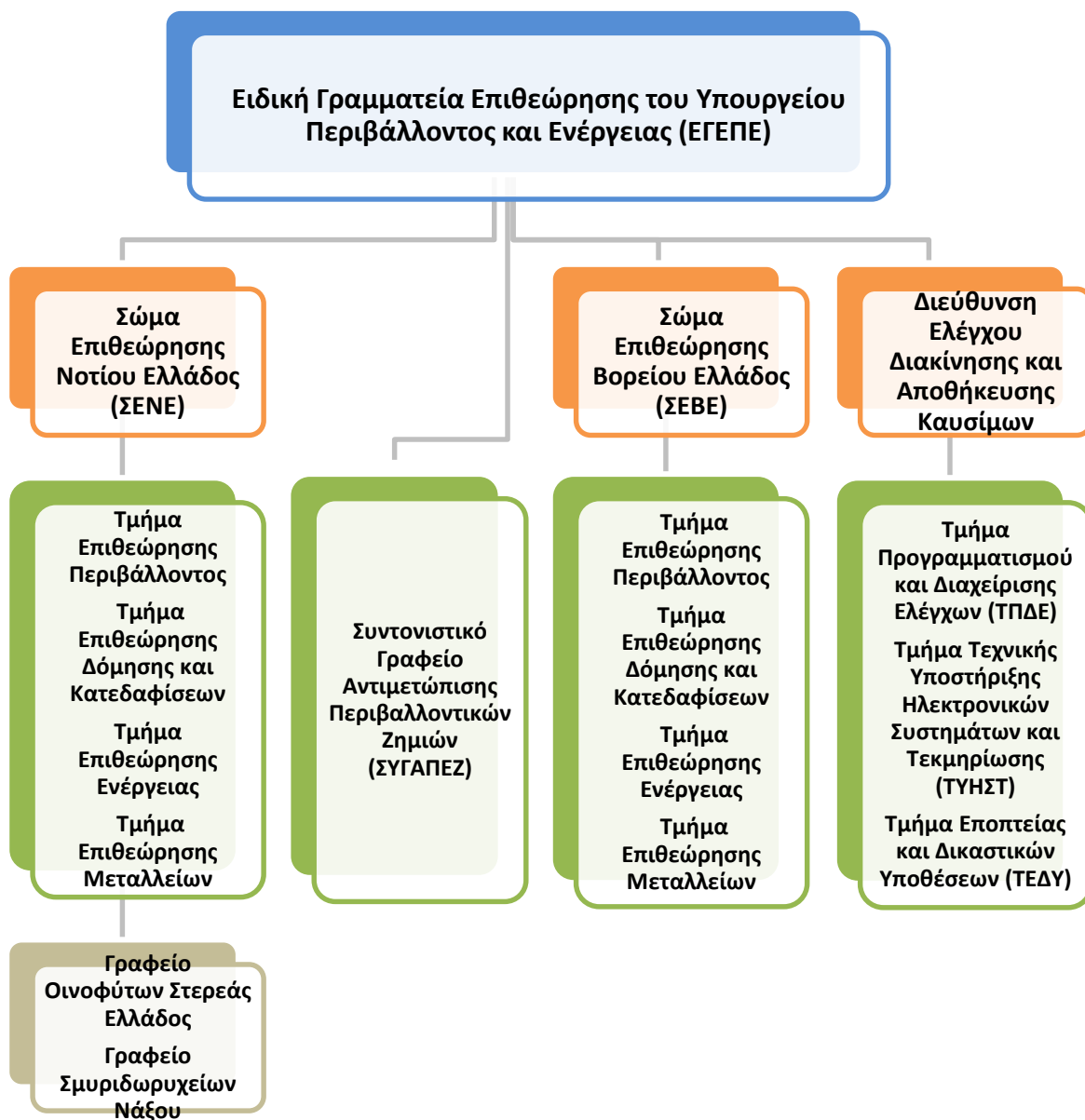
Κατά την επιτόπια επίσκεψη, το Μητρώο περιβαλλοντικών ελεγκτών δεν είχε ενεργοποιηθεί.

Όσον αφορά τη δομή της ΕΓΕΠΕ, που περιλαμβάνει τους περιβαλλοντικούς ελεγκτές, αυτή αποτελείται από το Σώμα Επιθεώρησης Βορείου Ελλάδος και το Σώμα Επιθεώρησης Νοτίου Ελλάδας, που λειτουργούν σε επίπεδο Διεύθυνσης, καθώς και από τη Διεύθυνση Ελέγχου Διακίνησης και Αποθήκευσης Καυσίμων. Η ΕΓΕΠΕ περιλαμβάνει επίσης το ΣΥΓΑΠΕΖ, που λειτουργεί ως ανεξάρτητο γραφείο. Κάθε περιφερειακή επιθεώρηση αποτελείται από τα ακόλουθα τμήματα:

- το Τμήμα Επιθεώρησης Περιβάλλοντος,
- το Τμήμα Επιθεώρησης Δόμησης και Κατεδαφίσεων,
- το Τμήμα Επιθεώρησης Ενέργειας και
- το Τμήμα Επιθεώρησης Μεταλλείων.

Το Σώμα Επιθεώρησης Νοτίου Ελλάδος περιλαμβάνει επίσης το Γραφείο Οινοφύτων Στερεάς Ελλάδος, που υπάγεται στο Τμήμα Επιθεώρησης Περιβάλλοντος, με χωρική αρμοδιότητα την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας και το Γραφείο Σμυριδωρυχείων Νάξου, που υπάγεται στο Τμήμα Επιθεώρησης Μεταλλείων.

Η διοικητική δομή της ΕΓΕΠΕ απεικονίζεται στο ακόλουθο διάγραμμα:

Η Διεύθυνση Διαχείρισης Αποβλήτων και Περιβαλλοντικών Πιστοποιήσεων του ΥΠΠΕΝ δεν έχει αρμοδιότητα να συστήνει ή να επιβάλλει διοικητικά πρόστιμα.

Ο Ελληνικός Οργανισμός Ανακύκλωσης

Ο Ελληνικός Οργανισμός Ανακύκλωσης (ΕΟΑΝ) ιδρύθηκε με τον ν. 2939/2001 (ΦΕΚ Α 179/06-08-01), όπως τροποποιήθηκε από τον ν. 4496/2017, ως η αρμόδια αρχή του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας για την εκπόνηση και εφαρμογή της πολιτικής της Ελλάδας για την ανακύκλωση απορριμμάτων και την πρόληψη. Μεταξύ άλλων, είναι αρμόδιος για την έγκριση συστημάτων διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού (ΔΕΠ) για όλα τα προϊόντα και για την παρακολούθηση της προόδου της ανακύκλωσης στη χώρα. Σε ό,τι αφορά την εφαρμογή της αρχής της ΔΕΠ, με τον ν. 2939/2001 (ΦΕΚ Α 179/06-08-01), και ιδίως το άρθρο 24ΙΔ, συγκροτείται Διεύθυνση Επιθεωρήσεων και Ελέγχων του ΕΟΑΝ η οποία, μεταξύ άλλων αρμοδιοτήτων, διενεργεί και συντονίζει επιθεωρήσεις εγκαταστάσεων επεξεργασίας αποβλήτων και μονάδων παραγωγών που εμπίπτουν στην αρχή της ΔΕΠ. Η Διεύθυνση αυτή θα τεθεί σε λειτουργία όταν γίνει πρόσληψη προσωπικού.

Οι αρχές που διενεργούν περιβαλλοντικές επιθεωρήσεις χειρίζονται επίσης θέματα αποβλήτων και εκδίδουν διοικητικά πρόστιμα σε περιπτώσεις παραβίασης. Οι ποινές επιβάλλονται από τις δικαστικές αρχές και είναι ανεξάρτητες από τα διοικητικά πρόστιμα.

Όσον αφορά τη διαδικασία επιβολής διοικητικών κυρώσεων, μετά από κάθε επιθεώρηση, και εάν φανεί ότι υπάρχουν παραβιάσεις της περιβαλλοντικής νομοθεσίας ή των όρων που αφορούν τις περιβαλλοντικές άδειες, οι επιθεωρητές περιβάλλοντος καταρτίζουν έκθεση ελέγχου που αποστέλλεται στον παραβάτη, από τον οποίο ζητείται να αντικρούσει τα ευρήματα. Μετά την υποβολή της δήλωσης αντίκρουσης ή με τη λήξη της καθορισμένης προθεσμίας, οι επιθεωρητές περιβάλλοντος καταρτίζουν αιτιολογημένη πράξη στην οποία επιβεβαιώνεται εάν υπήρξε παράβαση ή όχι. Σε περιπτώσεις περιβαλλοντικών παραβάσεων, η πράξη που επιβεβαιώνει την παράβαση προωθείται στον αρμόδιο εισαγγελέα για τη διερεύνηση τυχόν κολάσιμων πράξεων. Σε περιπτώσεις όπου διαπιστώνεται ρύπανση ή υποβάθμιση του περιβάλλοντος, ή οποιαδήποτε άλλη παράβαση που προβλέπεται στο άρθρο 30 του ν. 1650/1986 (ΦΕΚ Α 160/16-10-86), το Τμήμα Επιθεώρησης Περιβάλλοντος εισηγείται στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας την επιβολή προστίμου.

4.4. Συνεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ εθνικών αρχών

4.4.1. Συνεργασία και συντονισμός

Οι επιθεωρητές περιβάλλοντος της ΕΓΕΠΕ συνεργάζονται στενά με τις αρμόδιες κανονιστικές αρχές των περιφερειών και των αποκεντρωμένων διοικήσεων για τη διενέργεια τακτικών και μη τακτικών περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων δημοσίων και/ή ιδιωτικών σχεδίων και εγκαταστάσεων. Προς διευκόλυνση αυτής της συνεργασίας, οι επιθεωρητές περιβάλλοντος της ΕΓΕΠΕ ετοίμασαν το εθνικό σχέδιο περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων και κατήρτισαν τα πρώτα ετήσια προγράμματα τακτικών περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων για την περίοδο 2018-2022, τα οποία θα πρέπει να εφαρμοστούν από όλες τις κεντρικές και περιφερειακές περιβαλλοντικές αρχές (Επιθεώρηση Περιβάλλοντος, περιφέρειες και αποκεντρωμένες διοικήσεις). Οι επιθεωρητές περιβάλλοντος συνεργάζονται επίσης με το Τμήμα περιβαλλοντικής προστασίας της Γενικής Αστυνομικής Διεύθυνσης Αθηνών για ζητήματα περιβαλλοντικών εγκλημάτων, καθώς και με τις αρμόδιες τελωνειακές υπηρεσίες για τη διενέργεια επιθεωρήσεων διασυνοριακών μεταφορών αποβλήτων.

Η Διεύθυνση Διαχείρισης Αποβλήτων και Περιβαλλοντικών Πιστοποιήσεων συστηματικά ανταλλάσσει πληροφορίες με τον ειδικό γραμματέα της Επιθεώρησης του ΥΠΕΝ, τις τελωνειακές αρχές και τον ΕΟΑΝ.

Οι ελληνικές αρχές υπογράμμισαν ότι στηρίζεται σε γερές βάσεις η συνεργασία ανάμεσα στη Διεύθυνση Διαχείρισης Αποβλήτων και Περιβαλλοντικών Πιστοποιήσεων του ΥΠΕΝ, στην Επιθεώρηση Περιβάλλοντος της ΕΓΕΠΕ, στις τελωνειακές αρχές και στις περιφερειακές περιβαλλοντικές αρχές, καθώς στόχος είναι η αποτελεσματική και επιτυχής επίλυση όλων των ζητημάτων που εγείρονται.

Τον Μάιο του 2017 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καθόρισε το «περιβαλλοντικό έγκλημα» ως προτεραιότητα της Πολυκλαδικής Πλατφόρμας κατά των Εγκληματικών Απειλών (EMPACT) και της ανέθεσε την εξάρθρωση ομάδων οργανωμένου εγκλήματος που εμπλέκονται στο περιβαλλοντικό έγκλημα, και ιδιαίτερα στη διακίνηση άγριας πανίδας και παράνομων αποβλήτων. Στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας αυτής, ο ρόλος του εθνικού συντονιστή EMPACT (NEC) είναι σημαντικός για να διασφαλιστεί η συμμετοχή των οικείων εθνικών αρχών στην υλοποίηση των προτεραιοτήτων στον τομέα του εγκλήματος και στον αποτελεσματικό συντονισμό σε εθνικό επίπεδο. Έτσι ξεκίνησε μια στενότερη συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων εθνικών αρχών, μεταξύ άλλων των σχετικών αρχών επιβολής του νόμου, των δικαστικών και διοικητικών αρχών και των θεσμικών οργάνων και των οργανισμών της ΕΕ για την εφαρμογή των προτεραιοτήτων της ΕΕ όσον αφορά τα εγκλήματα, εξασφαλίζοντας, κατ' αυτόν τον τρόπο, ότι υιοθετείται μια διατομεακή προσέγγιση με συμμετοχή πολλών φορέων προκειμένου να ενισχυθούν περαιτέρω οι προσπάθειες. Πολλές εθνικές αρχές και οργανισμοί συμμετέχουν στις δράσεις προτεραιότητας για το «περιβαλλοντικό έγκλημα» στο πλαίσιο του επιχειρησιακού σχεδίου δράσης 2018. Εξυπακούεται ότι η καλή συνεργασία ανάμεσα στην αστυνομία, τους συνοριοφύλακες, τις τελωνειακές, δικαστικές και διοικητικές αρχές, καθώς και τα θεσμικά όργανα και τους οργανισμούς της ΕΕ είναι ζωτικής σημασίας εν προκειμένω.

Σε γενικές γραμμές, οι εθνικές αρχές συνεργάζονται για την πρόληψη και καταστολή του εγκλήματος περί τα απόβλητα χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα.

Τυχόν προβλήματα συνήθως οφείλονται σε έλλειψη προσωπικού ή στον βαρύ φόρτο εργασίας των εργαζομένων, που μπορεί να οδηγήσουν σε καθυστερήσεις στις σχετικές διαδικασίες.

Η Γενική Γραμματεία Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων του Υπουργείου Εσωτερικών συμμετέχει στις συναντήσεις των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων, ως η εθνική αρχή που είναι κατ' αρχήν αρμόδια για επικοινωνία και ανταλλαγή πληροφοριών και δεδομένων.

Οι αποκεντρωμένες διοικήσεις της Ελλάδας χαίρουν καλής συνεργασίας με τις εθνικές αρχές που εμπλέκονται στη διαχείριση αποβλήτων.

Η συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας και με τις άλλες αρμόδιες εθνικές υπηρεσίες μπορεί να ενέχει δυσκολίες και να παρουσιάζει καθυστερήσεις, λόγω της απουσίας καταστατικού πλαισίου συνεργασίας.

Προσέτι, η συνεργασία μπορεί συχνά να ενέχει δυσκολίες λόγω έλλειψης προσωπικού και τεχνικού εξοπλισμού.

Η αρχή καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες δεν αντιμετωπίζει πρακτικά εμπόδια κατά τη συνεργασία με άλλες αρμόδιες εθνικές αρχές.

4.4.2. Πρόσβαση σε πληροφορίες και σημεία επαφής για τις πληροφορίες

Ο εθνικός συντονιστής EMPACT ορίζεται στο Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας. Εκ μέρους του ΥΠΕΝ, ο Ειδικός Γραμματέας της Επιθεώρησης διορίζεται συντονιστής EMPACT για το περιβαλλοντικό έγκλημα.

Η Ελληνική Αστυνομία δεν διαθέτει σημείο επαφής για θέματα πληροφόρησης για εγκλήματα περί αποβλήτων.

Οι επιθεωρητές περιβάλλοντος της ΕΓΕΠΕ έχουν πρόσβαση σε όλες τις βάσεις δεδομένων του ΥΠΕΝ (όπως στις βάσεις δεδομένων της Διεύθυνσης Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης και του Τμήματος Περιβαλλοντικών Πιστοποιήσεων): πρόσβαση σε αυτές είναι δυνατή και μέσω του ιστοχώρου του Υπουργείου.

Η έλλειψη ενός ολοκληρωμένου συστήματος πληροφοριών με δεδομένα για όλες τις εγκαταστάσεις στην Ελλάδα που διαθέτουν περιβαλλοντική άδεια εμποδίζει τον αποτελεσματικό σχεδιασμό τακτικών επιθεωρήσεων και αποτελεσματικού συντονισμού μεταξύ των αρμόδιων περιβαλλοντικών αρχών. Για τον σκοπό αυτόν, η Επιθεώρηση Περιβάλλοντος της ΕΓΕΠΕ δημιούργησε πρόσφατα μια ηλεκτρονική βάση δεδομένων με σχέδια και εγκαταστάσεις στην Ελλάδα, η οποία δεν είναι ακόμη πλήρης, αλλά περιέχει τις βασικές παραμέτρους των εν λόγω σχεδίων και εγκαταστάσεων καθώς και περιστατικά παραβιάσεων: οι πληροφορίες αυτές συμβάλλουν στον υπολογισμό του περιβαλλοντικού κινδύνου, στον καθορισμό της ελάχιστης συχνότητας επιθεώρησης και στην ιεράρχηση των επιθεωρήσεων. Βάσει του έργου αυτού, καταρτίστηκε το εθνικό σχέδιο περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων για την περίοδο 2018-2022, ώστε να βελτιστοποιηθεί η χρήση των περιορισμένων ανθρωπίνων πόρων και να βελτιωθεί ο συντονισμός όλων των αρχών επιθεώρησης. Οι υπηρεσίες περιβάλλοντος των περιφερειών και των αποκεντρωμένων διοικήσεων έχουν πρόσβαση στις ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων σχεδίων και εγκαταστάσεων και αξιολογούν ή ενημερώνουν τη βάση δεδομένων με πληροφορίες και ευρήματα από τις επιθεωρήσεις.

Επιπλέον, οι επιθεωρητές περιβάλλοντος της ΕΓΕΠΕ έχουν πρόσβαση στο Ηλεκτρονικό Μητρώο Αποβλήτων του ΥΠΕΝ (<http://wrm.ypeka.gr/>), όπου περιλαμβάνονται πληροφορίες ανά έτος για την παραγωγή, τη μεταφορά, την αποθήκευση και την επεξεργασία αποβλήτων.

Εισαγγελείς και ανακριτές έχουν πρόσβαση στις βάσεις δεδομένων και στα μητρώα του δημοσίου τομέα κατά τη διερεύνηση περιβαλλοντικών εγκλημάτων.

Οι αστυνομικές υπηρεσίες έχουν επαρκή πρόσβαση σε δεδομένα και μητρώα ταυτότητας. Χρησιμοποιούν όλοι ένα σύστημα πληροφοριών που λέγεται «Police on Line», που τους παρέχει πρόσβαση σε τέτοιου είδους πληροφορίες.

4.5. Κατάρτιση

Η Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργιών (ΕΣΔΙ) της Ελληνικής Δημοκρατίας σε συνεργασία με άλλους νομικούς οργανισμούς, όπως το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Κατάρτισης Δικαστικών (ΕΔΚΔ) και η Ακαδημία Ευρωπαϊκού Δικαίου (ΕΡΑ), οργανώνει και συμμετέχει σε σεμινάρια για το περιβαλλοντικό έγκλημα. Οι Έλληνες εισαγγελείς δικαιούνται να συμμετέχουν σε σεμινάρια που διενεργούνται στις εγκαταστάσεις της ΕΣΔΙ ή στο εξωτερικό.

Το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας είναι αρμόδιο να παρέχει κατάρτιση στις υπηρεσίες που εμπλέκονται στην καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος.

Οι επιθεωρητές περιβάλλοντος δύνανται να παρακολουθούν τα πιστοποιημένα σεμινάρια του Ινστιτούτου Επιμόρφωσης του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης & Αυτοδιοίκησης, βάσει των καθορισμένων αναγκών κατάρτισης της ΕΓΕΠΕ.

Στο πλαίσιο του επιχειρησιακού σχεδίου δράσης για το 2018 όσον αφορά την προτεραιότητα της Πολυκλαδικής Πλατφόρμας κατά των Εγκληματικών Απειλών (EMPACT) για το «περιβαλλοντικό έγκλημα», ο τρίτος στρατηγικός στόχος προβλέπει τρεις δράσεις για την ενίσχυση της πρόληψης έναντι απειλών που σχετίζονται με το περιβαλλοντικό έγκλημα, μεταξύ άλλων την ευαισθητοποίηση των σχετικών δημόσιων και ιδιωτικών φορέων, και για τη διαμόρφωση της ικανότητας επιβολής του νόμου για την αντιμετώπιση του περιβαλλοντικού εγκλήματος μέσω της βελτίωσης της γνώσης, των δεξιοτήτων και της εμπειρογνωσίας βάσει κατάρτισης και ανταλλαγής ορθών πρακτικών. Η Ελλάδα συμμετέχει σε αυτές τις τρεις δράσεις, που έχουν ως εξής:

Δράση 3.1: Διενέργεια και υλοποίηση δραστηριοτήτων διατομεακής κατάρτισης αναφορικά με το περιβαλλοντικό έγκλημα (εκδηλώσεις και δραστηριότητες κατάρτισης).

Δράση 3.2: Ενίσχυση ενός υπό εξέλιξη εργαλείου, με χρήση των πορισμάτων του σχεδίου TECUM αναφορικά με τα παράνομα απόβλητα, και έκδοση εγχειριδίου.

Δράση 3.3: Στήριξη του άτυπου δικτύου για την αντιμετώπιση του περιβαλλοντικού εγκλήματος (EnviCrimeNet) με διοργάνωση στρατηγικών συναντήσεων. Στόχος των συναντήσεων είναι να φέρουν σε επαφή τους αρμόδιους εμπειρογνώμονες ώστε να συζητήσουν επιχειρησιακές και διωπηρεσιακές προσεγγίσεις. Η Ευρωπόλ θα παρέχει στήριξη ως μόνιμη γραμματεία.

Η διαβούλευση εντάσσεται στο εργαλείο της ΕΕ για την εκτίμηση των στρατηγικών αναγκών κατάρτισης (EU-STNA) υπό την ευθύνη της ΕΑΑ. Στόχος του EU-STNA είναι να προσδιορισθούν οι ανάγκες στρατηγικής κατάρτισης της κοινότητας των αρχών επιβολής του νόμου, ώστε οι πάροχοι κατάρτισης στην ΕΕ να είναι σε θέση να ανταποκριθούν· επίσης, στόχος είναι και να λαμβάνουν τα στελέχη των υπηρεσιών επιβολής του νόμου καλύτερη και πιο στοχευμένη κατάρτιση ώστε να ανταποκρίνονται στις προτεραιότητες της ΕΕ. Το EU-STNA έχει ως στόχο να εντοπίσει τις ανάγκες κατάρτισης σε επίπεδο ΕΕ στον τομέα της εσωτερικής ασφάλειας καθώς και τις εξωτερικές πτυχές του, ώστε να συμβάλλει στην οικοδόμηση της ικανότητας των στελεχών των υπηρεσιών επιβολής του νόμου, προσπαθώντας παράλληλα να αποφευχθεί η αλληλεπικάλυψη προσπαθειών και να επιτευχθεί καλύτερος συντονισμός. Πρόκειται για συλλογική προσπάθεια που καλύπτει όλη την ΕΕ και απαιτεί τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων φορέων, ώστε οι πάροχοι κατάρτισης να είναι σε θέση να προσφέρουν καλύτερη, πιο στοχευμένη κατάρτιση στην ευρωπαϊκή κοινότητα των υπηρεσιών επιβολής του νόμου για θέματα πρώτης προτεραιότητας.

Το EU-STNA περιλαμβάνει ανάλυση βήμα προς βήμα εγγράφων στρατηγικού επιπέδου της ΕΕ, όπου παρουσιάζονται λεπτομερώς εγκληματικές απειλές που εν συνεχεία συζητούνται σε ομάδες εμπειρογνομόνων και σε ομάδες εστιασμένης συζήτησης αποτελούμενες από ειδικούς των κρατών μελών και της ΕΕ, ώστε να προσδιοριστούν ελλείψεις σε ικανότητες και ανάγκες για κατάρτιση που θα πρέπει να αντιμετωπιστούν μέσω κατάρτισης σε επίπεδο ΕΕ. Αυτές οι ανάγκες για κατάρτιση στη συνέχεια ιεραρχούνται από τα κράτη μέλη σε στρατηγικό επίπεδο.

Στο τέλος του σταδίου ανάλυσης, η ΕΑΑ καταρτίζει έκθεση EU-STNA, η οποία υποβάλλεται στο Συμβούλιο της ΕΕ προς έγκριση και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο προς ενημέρωση. Η ΕΑΑ θα υλοποιήσει, θα οργανώσει και θα χρηματοδοτήσει όλα τα βήματα του EU-STNA.

Οι ενέργειες αποσκοπούν στην οριζόντια συνεργασία με χρήση των υφιστάμενων μέσων, εργαλείων, ανταλλαγής πληροφοριών και θεμελιωδών δικαιωμάτων, ενώ είναι προσανατολισμένες στη διατομεακή προσέγγιση των ακόλουθων θεμάτων:

1. Διακίνηση παράνομων αποβλήτων
2. Παράνομη εμπορία άγριων ειδών
3. Σύνδεση με άλλα εγκλήματα, διακίνηση ναρκωτικών, πυροβόλα όπλα, διαφθορά, νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες
4. Πληροφορίες, οδοί διακίνησης
5. Έρευνες, αποδεικτικά στοιχεία
6. Πρόληψη
7. Αγορές του διαδικτύου, Σκοτεινό Διαδίκτυο, εμπόριο στο διαδίκτυο
8. Απάτη περί τα έγγραφα
9. Άλλα: παράνομη αλίευση μεγάλης κλίμακας, πρόκληση βλάβης σε προστατευόμενες περιοχές και κτήρια, καταστροφή οικοτόπων και απομάκρυνση προστατευόμενων φυτών, παράνομη εξόρυξη εδάφους και άμμου, εμπόριο ουσιών που καταστρέφουν τη στιβάδα του όζοντος, παράνομη υλοτόμηση και παράνομο εμπόριο ξυλείας.

Η Διεύθυνση Τελωνειακών Διαδικασιών είναι αρμόδια για ζητήματα πολιτικής που αφορούν σε απαγορεύσεις και περιορισμούς εισαγωγών και εξαγωγών, μεταξύ άλλων ζητήματα που εμπίπτουν στον κανονισμό 1013/2006 για τις μεταφορές αποβλήτων. Ως εκ τούτου είναι αρμόδια να παρέχει στους τελωνειακούς υπαλλήλους σαφείς κατευθυντήριες γραμμές και κατάρτιση αναφορικά με τελωνειακούς ελέγχους όσον αφορά απαιτήσεις τεκμηρίωσης που καλύπτουν διεθνείς μεταφορές αποβλήτων. Σε περίπτωση φυσικών ελέγχων, οι τελωνειακοί υπάλληλοι συμβουλευόμαστε τους εμπειρογνώμονες της αρμόδιας εθνικής αρχής, εφόσον απαιτείται.

Το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας και το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης υλοποιούν προγράμματα και συναντήσεις κατάρτισης που βοηθούν το προσωπικό διαχείρισης του περιβαλλοντικού εγκλήματος να κατανοήσει και να γνωρίσει καλύτερα το ζήτημα.

Κατά το παρελθόν, στο πλαίσιο του προγράμματος Καλλικράτης (ν. 3852/2010), το Υπουργείο Εσωτερικών προσέφερε «Διημερίδες Επιμόρφωσης» τω νέων αυτοδιοικητικών αρχών. Ένα από τα ζητήματα που κάλυπταν ήταν η «Μεθοδολογία διαχείρισης απορριμμάτων»⁸

4.6. Συμπεράσματα

- Η Ελλάδα δεν διαθέτει δικαστές ή δικαστήρια ειδικής αρμοδιότητας για την εκδίκαση υποθέσεων περιβαλλοντικού εγκλήματος. Η άποψη των αξιολογητών είναι ότι οι δικαστές θα πρέπει να αποκτήσουν μεγαλύτερη εξοικείωση με υποθέσεις περιβαλλοντικού εγκλήματος. Εάν δεν διαθέτουν εξειδικευμένες γνώσεις για το περιβαλλοντικό έγκλημα, είναι πιθανό να υποτιμούν τη δυνητική πολυπλοκότητα των αποδεικτικών στοιχείων καθώς και τον χρόνο που απαιτείται για τις ακροαματικές διαδικασίες σε σχέση με τις συνήθεις υποθέσεις εγκλημάτων. Δεδομένου ότι οι συνήγοροι υπεράσπισης υπόπτων τέλεσης περιβαλλοντικών εγκλημάτων που προκαλούν σοβαρή ζημία συνήθως είναι εξειδικευμένοι σε αυτόν τον τομέα, οι δικαστές ενδέχεται να μην έχουν επαρκή εργαλεία στη διάθεσή τους λόγω της έλλειψης εμπειρίας και γνώσης του συγκεκριμένου τομέα.
- Με εξαίρεση έναν εισαγγελέα στην Εισαγγελία Αθηνών, δεν υπάρχουν εισαγγελείς που να εξειδικεύονται σε περιβαλλοντικά εγκλήματα. Η Εισαγγελία Αθηνών, αν και είναι η μεγαλύτερη στην Ελλάδα, δεν μπορεί να καλύψει όλες τις δίκες περιβαλλοντικών υποθέσεων σε αυτή την περιφέρεια, αφού μόνο ένα πρόσωπο χειρίζεται όλες τις περιβαλλοντικές υποθέσεις. Επιπλέον, οι μεταθέσεις εισαγγελέων σε άλλη θέση ή περιφέρεια συνήθως προγραμματίζονται ανά δύο έτη, χωρίς να υπάρχει εγγύηση ότι η εξειδικευμένη γνώση τους θα μεταβιβασθεί στον διάδοχό τους. Κατά την άποψη των αξιολογητών, είναι απαραίτητο να αυξηθεί ο αριθμός των εξειδικευμένων εισαγγελέων και να ανατεθεί σε ανώτατο εισαγγελέα σε κεντρικό επίπεδο ο συντονισμός του δυναμικού. Η διαπεριφερειακή εμπειρία και η γνώση των διαδικαστικών θεμάτων περιβαλλοντικών υποθέσεων είναι αναγκαίες για την ενίσχυση της ικανότητας της εισαγγελίας.

---

⁸ http://www.ypes.gr/el/Regions/programma/Dihmerida_epimorf_nevn_autod_arxvn

- Ως εκ τούτου, κατά την άποψη των αξιολογητών, απαιτούνται περισσότεροι εισαγγελείς με εξειδίκευση στον τομέα του περιβαλλοντικού εγκλήματος σε όλες τις περιφέρειες, τουλάχιστον σε όσες χαρακτηρίζονται από τις ελληνικές αρχές ως υψηλού κινδύνου όσον αφορά την παράνομη διαχείριση αποβλήτων. Εάν οι συνάδελφοι ανταλλάσσουν εμπειρίες και γνώση μόνο κατά περίπτωση και βασίζονται στην καλή θέληση και ικανότητα του καθενός, τότε η μεταβίβαση της εξειδικευμένης επαγγελματικής γνώσης αφήνεται στην τύχη.
- Επιπρόσθετα, οι εισαγγελείς που εξειδικεύονται στο περιβαλλοντικό έγκλημα είναι απαραίτητοι για την επιτυχία της προκαταρκτικής έρευνας και για την αποτελεσματική συλλογή παραδεκτών αποδεικτικών στοιχείων. Μόλις προκύψουν υποψίες για σοβαρό περιβαλλοντικό έγκλημα απαιτούνται κατευθυντήριες οδηγίες από τους εισαγγελείς κατά την ποινική διαδικασία και στενή συνεργασία με τις αρχές επιθεώρησης, την αστυνομία, τα τελωνεία και τους τεχνικούς εμπειρογνώμονες. Επομένως, θα πρέπει να υπάρχει ένα κανονιστικό πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ του εισαγγελέα και των διαφόρων αρχών επιθεώρησης. Η εξειδικευμένη γνώση των επιθεωρητών, των αστυνομικών και των τελωνειακών υπαλλήλων στον τομέα αυτόν θα πρέπει να συμπληρώνεται από τη γνώση των εισαγγελέων περί ποινικής διαδικασίας. Ως εκ τούτου, είναι επίσης σημαντικό η υπηρεσία επιθεώρησης και η αστυνομία να έχουν ως σημείο επαφής έναν συγκεκριμένο εισαγγελέα, π.χ. για τις περιπτώσεις που η χρήση ειδικών ερευνητικών τεχνικών σε μια υπόθεση δύναται να οδηγήσει στην καταδίκη του υπόπτου. Επομένως, θα ήταν χρήσιμο ένα άτυπο δίκτυο μεταξύ εισαγγελέων και αρχών επιβολής του νόμου, ώστε να διαθέτουν οι εισαγγελείς ένα σημείο επαφής σε κάθε ελεγκτική αρχή και να δίδονται στην υπηρεσία επιθεώρησης τα στοιχεία επαφής του αρμόδιου εισαγγελέα.
- Σε γενικές γραμμές, η ικανότητα δίωξης και επιβολής προστίμων για το έγκλημα περί τα απόβλητα ανήκει στις ελληνικές δικαστικές δομές. Υπάρχουν νομοθετικές διατάξεις αναφορικά με ειδικές ερευνητικές τεχνικές και προγράμματα προστασίας μαρτύρων που, ωστόσο, δεν έχουν ακόμη εφαρμοστεί σε υποθέσεις περιβαλλοντικών εγκλημάτων. Μια απλή εξήγηση φαίνεται ότι είναι πως δεν έχουν ακόμη εντοπισθεί υποθέσεις όπου να απαιτούνται τα μέσα αυτά.

- Η ανεπαρκής γνώση, από πλευράς εισαγγελέων και δικαστών, των σοβαρών βλαβών που προκαλεί το περιβαλλοντικό έγκλημα στην κοινωνία μπορεί να θεωρηθεί εμπόδιο για την αποτελεσματική δίωξη. Σε ένα συγκεκριμένο παράδειγμα, κατά την επιβολή προστίμου σε μια ΜΜΕ για περιβαλλοντικές παραβάσεις, χρειάστηκε να σταθμιστεί η αξία της οικονομικής δραστηριότητας της ΜΜΕ τόσο για τα άτομα όσο και για την κοινωνία έναντι της ζημίας που προκαλούσε στο περιβάλλον. Από τη σκοπιά της αρχής επιβολής του νόμου, η τιμωρία των παράνομων δραστηριοτήτων της ΜΜΕ -π.χ. η λειτουργία εγκαταστάσεων χωρίς άδεια- στα διοικητικά δικαστήρια δεν ήταν αρκετά αυστηρή ώστε να σταματήσει τους παραβάτες από τη συνέχιση της παράνομης δραστηριότητάς τους ή από την επανέναρξη παρόμοιας δραστηριότητας ευθύς αμέσως. Ειδικότερα δεδομένης της οικονομικής κατάστασης της χώρας, υπάρχει τάση να θεωρείται το οικονομικό μέλλον μιας ΜΜΕ ως σημαντικότερο από την περιβαλλοντική της συμμόρφωση, ακόμη και αν η παράνομη λειτουργία της ΜΜΕ μπορεί να οδηγήσει στο κλείσιμο μιας άλλης ΜΜΕ που σέβεται τους κανόνες και τους νομικούς περιορισμούς. Επιπλέον, η συνεργασία μεταξύ της εισαγγελίας και των διαφόρων υπηρεσιών επιθεώρησης περιγράφεται σε ορισμένες περιπτώσεις ως δύσκολη και χρονοβόρα.
- Οι επιθεωρητές που εργάζονται στην ΕΓΕΠΕ διαθέτουν εξαιρετικά υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης, την αναγκαία εξειδίκευση σε διαφορετικούς τομείς (δάση, απόβλητα, βιοποικιλότητα) και πολύ υψηλό βαθμό αφοσίωσης στο έργο τους. Αυτό το επίπεδο ειδίκευσης θα πρέπει να εξασφαλισθεί σε όλες τις περιφερειακές αρχές.
- Τα μέλη του προσωπικού της ΕΓΕΠΕ διαθέτουν ευρείες και εκτεταμένες αρμοδιότητες: διεξάγουν τακτικές επιθεωρήσεις, έκτακτες και επείγουσες επιθεωρήσεις και επιθεωρήσεις με βάση καταγγελίες πολιτών, και διαθέτουν τις αναγκαίες εξουσίες για τη διεξαγωγή ερευνών εξ ονόματος εισαγγελέων και/ή κατόπιν εντολής άλλων εθνικών αρχών. Νομιμοποιούνται επίσης να ξεκινήσουν έρευνες με δική τους πρωτοβουλία, κάτι που καθιστά τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση του περιβαλλοντικού εγκλήματος πιο αποτελεσματικά. Αυτές οι ευρείες αρμοδιότητες είναι υψηλών λειτουργικών απαιτήσεων όσον αφορά την καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος: η απαίτηση να δίνεται συνέχεια σε κάθε καταγγελία πολίτη, για παράδειγμα, παράλληλα με όλες τις άλλες αρμοδιότητες, συνεπάγεται πολύ μεγάλο φόρτο εργασίας για τον πολύ περιορισμένο αριθμό επιθεωρητών.

- Όσον αφορά τη γεωγραφική δομή της χώρας, η επιτόπια πρόσβαση είναι μια ειδική πρακτική και χρονοβόρα πρόκληση που επιβαρύνει τον βαρύ φόρτο εργασίας της επιθεώρησης. Οι περιβαλλοντικές επιθεωρήσεις, και ειδικότερα η ΕΓΕΠΕ, φαίνεται ότι είναι υποστελεχωμένες. Η μείωση σε προσωπικό, την οποία επέφερε η οικονομική κρίση στην Ελλάδα, κατέστησε εντονότερο, κατά την άποψη των ειδικών, ένα από τα βασικά εμπόδια για την επιτυχή διερεύνηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος και ειδικότερα του εγκλήματος περί τα απόβλητα. Η πρόσληψη περισσότερου προσωπικού θα πρέπει επίσης να σημάνει μεγαλύτερο αριθμό επιθεωρήσεων, που, με τη σειρά του, μπορεί να οδηγήσει σε καλύτερη προστασία του περιβάλλοντος.
- Για παράδειγμα: ο αριθμός διοικητικών παραβάσεων που παρουσίασε η Περιφέρεια Αττικής καταδείκνυε σημαντική μείωση υποθέσεων από το ένα έτος στο επόμενο. Αιτίες αυτής της μείωσης ήταν, από τη μια πλευρά, η μείωση προσωπικού και, από την άλλη, το γεγονός ότι οι εναπομείναντες επιθεωρητές έπρεπε να δαπανούν πολύ χρόνο ως μάρτυρες στο δικαστήριο αντί να διενεργούν ελέγχους. Αν και ο πραγματικός αριθμός των αδικημάτων που διαπράχθηκαν στη χώρα δεν έχει μειωθεί, οι λίγοι επιθεωρητές που απομένουν ήταν τόσο απασχολημένοι με τον χειρισμό υποθέσεων που προέκυψαν από παλαιότερες επιθεωρήσεις τους ώστε διέθεταν μικρή μόνο ικανότητα να αντιμετωπίσουν τις τρέχουσες υποθέσεις.
- Ως εκ τούτου, κατά τη γνώμη των αξιολογητών, η αύξηση του αριθμού των περιβαλλοντικών επιθεωρητών στην ΕΓΕΠΕ και η διάρθρωση της δομής σε περιφερειακό επίπεδο θα μπορούσε να συμβάλει στον έγκαιρο εντοπισμό και διερεύνηση περιβαλλοντικών αδικημάτων και στην αποτελεσματικότερη προσαγωγή των παραβατών στη δικαιοσύνη.

- Η Ελληνική Αστυνομία απέκτησε μια ειδική μονάδα (10 αστυνομικοί) για το περιβαλλοντικό έγκλημα με χωρική αρμοδιότητα το σύνολο της χώρας. Οι αστυνομικοί αυτοί συνεργάζονται με άλλες αρχές επιβολής του νόμου, τελωνειακές αρχές και εισαγγελείς και παρέχουν υποστήριξη στην τοπική αστυνομία σε περιβαλλοντικές υποθέσεις. Δεδομένου ότι δεν υπάρχει εξειδίκευση στην πρόληψη ή διερεύνηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος στο επίπεδο της τοπικής αστυνομίας, ο αριθμός των αστυνομικών της ειδικής μονάδας φαίνεται να είναι πολύ μικρός για να αντιμετωπίσει κατάλληλα τις σοβαρές υποθέσεις περιβαλλοντικού εγκλήματος σε ολόκληρη τη χώρα. Ως εκ τούτου, η ικανότητα της αστυνομίας θα πρέπει να ενισχυθεί ώστε να αντιμετωπισθεί αποτελεσματικά το περιβαλλοντικό έγκλημα, ειδικότερα με αύξηση του αριθμού των αστυνομικών της ειδικής μονάδας και με διαμόρφωση μιας κατηρτισμένης και εξειδικευμένης δομής σε περιφερειακό επίπεδο.
- Δεν υπάρχει πρόγραμμα κατάρτισης στο περιβαλλοντικό έγκλημα ειδικά κατηρτισμένο για εισαγγελείς. Τους παρέχεται μόνο κατάρτιση στο δίκαιο περιβάλλοντος (εθνικό και ενωσιακό) κατά την αρχική τους εκπαίδευση στην Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργών, που φαίνεται ότι είναι ανεπαρκής όσον αφορά την πολυπλοκότητα των υποθέσεων περιβαλλοντικού εγκλήματος και τα πρακτικά προβλήματα που ενδέχεται να αντιμετωπίσουν κατά τις προκαταρκτικές έρευνες. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να ενισχυθεί, τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο, η έμφαση στην εκπαίδευση και κατάρτιση των δικαστικών για την καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος.
- Αν και, τα τελευταία χρόνια, δόθηκαν κάποιες ευκαιρίες κατάρτισης για επιθεωρητές περιβάλλοντος, δεν υφίσταται κατάρτιση σε κατάλληλα χρονικά διαστήματα για αυτούς. Στους αστυνομικούς δεν παρέχεται ειδική κατάρτιση στο περιβαλλοντικό έγκλημα κατά τη διάρκεια της σταδιοδρομίας τους, πέραν των σεμιναρίων και διαδικτυακών σεμιναρίων που προσφέρουν οι ευρωπαϊκοί οργανισμοί κατάρτισης.

- Για τους τελωνειακούς υπαλλήλους, τα θέματα περιβάλλοντος δεν έχουν ακόμη περιληφθεί στο πρόγραμμα σπουδών της Τελωνειακής Ακαδημίας. Η ένταξη των περιβαλλοντικών θεμάτων στο πρόγραμμα σπουδών θα μπορούσε να επιτρέψει στους τελωνειακούς υπαλλήλους -και, ει δυνατόν, στις αρμόδιες αρχές- να λαμβάνουν ειδική κατάρτιση σε τακτική βάση.
- Κατά συνέπεια, κατά τη γνώμη των αξιολογητών, απαιτείται τουλάχιστον ένα βασικό επίπεδο κατάρτισης ειδικά για τελωνειακούς υπαλλήλους, την ακτοφυλακή και την τροχαία, ώστε να τους επιτρέψει να εντοπίζουν ευκολότερα παράνομες αποστολές αποβλήτων και, μόλις εντοπίσουν ύποπτη αποστολή, να τη συγκρίνουν με το φορτίο που δηλώνεται στα συνοδευτικά έγγραφα.
- Υπάρχουν αρκετοί φορείς στην Ελλάδα που ασχολούνται με το περιβαλλοντικό έγκλημα. Φαίνεται ότι οι κρατικές αρχές και το λοιπό αρμόδιο προσωπικό αντιμετωπίζουν με μεγάλη σοβαρότητα την αποστολή τους να διατηρήσουν τη φυσική και πολιτιστική κληρονομιά της χώρας, όπως υποδηλώνεται, για παράδειγμα, με πρωτοβουλίες όπως το μνημόνιο συνεννόησης μεταξύ των τελωνειακών αρχών, της αστυνομίας και της ακτοφυλακής. Αυτή έχει ιδιαίτερη σημασία για τη χώρα, που έχει διαδραματίσει μέγιστο ρόλο στην ευρωπαϊκή ιστορία, και συνιστά μία εκ των βασικών πτυχών για τη διατήρηση της ευρωπαϊκής ταυτότητας.
- Οι αξιολογητές σημείωσαν την απόλυτη δέσμευση των φορέων που είναι αρμόδιοι για την καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος, ανεξάρτητα από τον τομέα που εκπροσωπούν. Αυτό ήταν ιδιαίτερα σαφές στις επαφές με τους εκπροσώπους των διοικητικών φορέων. Είναι αξιοσημείωτος ο αριθμός μελών του προσωπικού με υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης σε διοικητικό επίπεδο (πτυχιούχοι και κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών), ιδιαίτερα στην Ειδική Γραμματεία της Επιθεώρησης του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Είναι προφανές ότι η Ελλάδα διαθέτει καταρτισμένο και απόλυτα αφοσιωμένο προσωπικό σε κάθε φορέα και σε κάθε θέση στον τομέα αυτόν. Επομένως, η δέσμευση των διοικητικών φορέων και του προσωπικού τους για την αντιμετώπιση περιβαλλοντικών παραβάσεων θα πρέπει, χωρίς αμφιβολία, να θεωρείται βέλτιστη πρακτική.

- Ως τώρα οι προσπάθειες των βασικών ενδιαφερομένων μερών συντονίζονται μόνο σε περιορισμένο βαθμό, δηλ. σε περιπτώσεις όπου ο συντονισμός είναι αναπόφευκτος για να επιτευχθούν οι άμεσοι επιχειρησιακοί στόχοι. Φαίνεται, ωστόσο, ότι ο δομικός συντονισμός των προσπαθειών βάσει αρχών θα μπορούσε εύκολα, και σχεδόν ανέξοδα, να δημιουργήσει συνέργειες και να ενισχύσει την αποτελεσματικότητα αυτών των δραστηριοτήτων. Τέτοιος συντονισμός μπορεί να επιτευχθεί με τον καθορισμό ενός σώματος που αποτελείται από εκπροσώπους υπουργείων, κυβερνητικών φορέων και άλλων ενδιαφερομένων μερών αρμοδίων για την καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος και την προστασία του περιβάλλοντος. Σε συνεδριάσεις συντονισμού που συγκαλούνται τακτικά θα μπορούν να περιλαμβάνονται μη μόνιμοι φορείς, μεταξύ άλλων επιχειρήσεις και ΜΚΟ, εφόσον απαιτείται.
- Μόλις δημιουργηθεί ένας τέτοιος συντονιστικός φορέας, θα πρέπει να εγκριθεί ένα πρόγραμμα πλαίσιο για τις περαιτέρω δραστηριότητές του ώστε να καθοριστούν οι στρατηγικοί μεσοπρόθεσμοι και βραχυπρόθεσμοι στόχοι. Αυτός ο χάρτης πορείας ή η στρατηγική θα πρέπει να συζητηθεί και να εξεταστεί δεόντως, μεταξύ άλλων προκειμένου να επιλεγούν ρεαλιστικοί και κατάλληλοι στόχοι, που όμως, επί του παρόντος, δεν είναι εφικτοί για οικονομικούς, οργανωτικούς ή πολιτικούς λόγους. Η συστηματική, βιώσιμη και μακροχρόνια δραστηριοποίηση στον τομέα της περιβαλλοντικής προστασίας απαιτεί δίκαιους στόχους, δίκαιους πόρους και δίκαιη στρατηγική. Η προστιθέμενη αξία μιας τέτοιας προσέγγισης είναι η μεγαλύτερη διαφάνεια των δραστηριοτήτων του κράτους, στόχος που πάντοτε αξίζει να επιδιώκεται.

5. ΝΟΜΙΚΕΣ ΠΤΥΧΕΣ

5.1. Ουσιαστικό ποινικό δίκαιο

5.1.1. Περιγραφή της εθνικής νομοθεσίας που αφορά εγκλήματα περί τα απόβλητα

Η νομοθεσία που ποινικοποιεί τα αδικήματα κατά του περιβάλλοντος περιλαμβάνεται στον ν. 4042/2012 (ΦΕΚ Α΄ 24/13-02-2012) για την ποινική προστασία του περιβάλλοντος σύμφωνα με την οδηγία 2008/99/ΕΚ, και τον ν. 1650/1986 (ΦΕΚ Α΄ 160/16-10-1986) για την προστασία του περιβάλλοντος.

Τα άρθρα 2 έως 9 του ν. 4042/2012 ποινικοποιούν το περιβαλλοντικό έγκλημα και προσδιορίζουν κυρώσεις ανάλογα με τη σοβαρότητα, την έκταση της ρύπανσης και/ή της υποβάθμισης και το οικονομικό όφελος του υπαιτίου. Τα άρθρα 29 και 30 του ν. 1650/1986 επιβάλλουν, αντίστοιχα, αποζημίωση (αστική ευθύνη) και διοικητικές κυρώσεις. Ειδικότερα, το άρθρο 30 του ν. 1650/1986, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 21 «Διοικητικές κυρώσεις» του ν. 4014/2011 (ΦΕΚ Α΄ 209/21-09-2011), ορίζει ότι τα πρόστιμα για περιβαλλοντικά αδικήματα κυμαίνονται από 500 EUR έως 2 000 000 EUR, ανάλογα με την σοβαρότητα, τη συχνότητα και την υποτροπή της παράβασης, το ύψος υπέρβασης των θεσμοθετημένων ορίων εκπομπών και την παραβίαση των περιβαλλοντικών όρων και προτύπων περιβαλλοντικών δεσμεύσεων. Τυχόν συμμόρφωση πριν την επιβολή του προστίμου μπορεί να λαμβάνεται υπόψη και να επιφέρει μείωση έως 50 % του επιβαλλόμενου προστίμου. Από την άλλη πλευρά, η υποτροπή μπορεί να οδηγήσει σε αυξημένη διοικητική κύρωση.

Επιπλέον, ο ν. 2939/2001 (ΦΕΚ Α΄ 179/06-08-2001), όπως τροποποιήθηκε πρόσφατα με τον ν. 4496/2017 (ΦΕΚ Α΄ 170/08-11-2017) για την εναλλακτική διαχείριση των συσκευασιών και άλλων προϊόντων, προβλέπει τόσο ποινικές (άρθρο 20) όσο και διοικητικές κυρώσεις (άρθρο 20α). Ειδικότερα:

- Ποινικά αδικήματα που αφορούν ψευδείς δηλώσεις ποσοτήτων αποβλήτων τιμωρούνται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον ενός έτους ή χρηματική ποινή από 10 000 EUR έως 100 000 EUR.

- Ποινικά αδικήματα που αφορούν παρεμπόδιση διενέργειας ελέγχων από τον ΕΟΑΝ τιμωρούνται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών μηνών ή με χρηματική ποινή από 1 000 EUR έως 30 000 EUR.
- Οι διοικητικές κυρώσεις κυμαίνονται από 100 EUR έως 1 000 000 EUR, ανάλογα με το είδος της παράβασης και την κατηγορία στην οποία ανήκει ο παραβάτης (για παράδειγμα, μη συμμορφούμενοι παραγωγοί, εγκαταστάσεις επεξεργασίας αποβλήτων, καθεστώτα διευρυμένης ευθύνης παραγωγών κ.λπ.). Τα κριτήρια για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου περιλαμβάνουν τη σοβαρότητα του αδικήματος, το όφελος που αποκομίσθηκε και τα επανορθωτικά μέτρα που τυχόν ελήφθησαν.

Σύμφωνα με τον ν. 3691/2008 για την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, και ιδίως το άρθρο 3 στοιχείο κ), συνιστά βασικό συναφές αδίκημα κάθε αδίκημα που τιμωρείται με ποινή στερητική της ελευθερίας τουλάχιστον έξι μηνών και από το οποίο προκύπτει περιουσιακό όφελος. Ως εκ τούτου, τα εγκλήματα περί τα απόβλητα μπορούν να αποτελούν βασικά αδικήματα νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες/χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, εφόσον πληρούνται αμφότερα τα ανωτέρω κριτήρια.

Τα άρθρα 2, 3, 6 και 7 της οδηγίας 2008/99/ΕΚ μεταφέρθηκαν με τα άρθρα 2, 3, 4, και 5, αντίστοιχα, του ν. 4042/2012. Κατά συνέπεια, τα ακόλουθα θεωρούνται αδικήματα και τιμωρούνται βάσει του ελληνικού ποινικού δικαίου:

- η συλλογή, μεταφορά, ανάκτηση ή διάθεση αποβλήτων, συμπεριλαμβανομένης της επιχειρησιακής εποπτείας των πράξεων αυτών και της επακόλουθης συντήρησης των εγκαταστάσεων διάθεσης, και συμπεριλαμβανομένων δράσεων που εκτελούνται από εμπόρους ή μεσίτες (διαχείριση των αποβλήτων), που προκαλούν ή ενδέχεται να προκαλέσουν θάνατο ή σοβαρές σωματικές βλάβες σε πρόσωπα, ή ουσιαστικές βλάβες στην ποιότητα του αέρα, στην ποιότητα του εδάφους ή στην ποιότητα του νερού, ή στα ζώα ή τα φυτά·
- η αποστολή αποβλήτων, οσάκις η δραστηριότητα αυτή εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 2 παράγραφος 35 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1013/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 14ης Ιουνίου 2006 για τις μεταφορές αποβλήτων και διενεργείται σε μη αμελητέα ποσότητα, ανεξάρτητα από το εάν εκτελείται ως ενιαία μεταφορά ή ως πολλαπλές μεταφορές που φαίνονται αλληλένδετες.

Οι κυρώσεις για την παραβίαση, με πρόθεση ή με αμέλεια, των διατάξεων του ν. 4042/2012 ορίζονται στον ν. 1650/1986. Περιλαμβάνονται επίσης διατάξεις σχετικά με τις επιβαρυντικές και τις ελαφρυντικές περιστάσεις.

Το άρθρο 28 του ν. 1650/1986 προβλέπει δύο κατηγορίες περιβαλλοντικών εγκλημάτων.

Η πρώτη κατηγορία αφορά αδικήματα που διαπράττονται όταν ένα πρόσωπο ασκεί δραστηριότητα ή επιχείρηση χωρίς την απαιτούμενη άδεια ή έγκριση ή υπερβαίνει τα όρια της άδειας ή έγκρισης που του έχει χορηγηθεί και υποβαθμίζει το περιβάλλον. Η ποινή που προβλέπεται είναι φυλάκιση μέχρι δύο ετών ή και χρηματική ποινή από 1 000 EUR έως 60 000 EUR.

Η δεύτερη κατηγορία αφορά αδικήματα που διαπράττονται όταν κάποιος προκαλεί ρύπανση ή υποβαθμίζει το περιβάλλον με πράξη ή παράλειψη που αντιβαίνει τις διατάξεις του ν. 1650/1986 ή των κατ' εξουσιοδότηση αυτού εκδιδόμενων κανονιστικών πράξεων. Στην περίπτωση αυτή η ποινή είναι φυλάκιση μεταξύ ενός έτους και πέντε ετών ή και χρηματική ποινή από 3 000 EUR έως 60 000 EUR. Εάν η πράξη διαπράχθηκε από αμέλεια, επιβάλλεται ποινή φυλάκισης μέχρι ενός έτους ή και χρηματική ποινή. Εάν οι δυσμενείς επιπτώσεις της ρύπανσης ή υποβάθμισης του περιβάλλοντος είναι περιορισμένες, ανάλογα με το είδος ή την ποσότητα των ρύπων ή την έκταση ή τη σημασία της υποβάθμισης, προβλέπεται φυλάκιση μέχρι ενός έτους ή και χρηματική ποινή.

Για τις περιπτώσεις της πρώτης κατηγορίας ισχύουν οι ακόλουθες επιβαρυντικές περιστάσεις:

- α) Εάν το αδίκημα τελέστηκε από υπαίτιο που σκόπευε να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον οικονομικό ή άλλο υλικό όφελος, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών ή και χρηματική ποινή μεταξύ 20 000 EUR και 150 000 EUR.
- β) Εάν το αδίκημα έχει διαπραχθεί με τον ως άνω σκοπό και το συνολικό οικονομικό ή άλλο υλικό όφελος υπερβαίνει το ποσό των 73 000 EUR, ή το αδίκημα έχει διαπραχθεί από υπαίτιο που διαπράττει εγκλήματα του παρόντος άρθρου κατ' επάγγελμα ή κατά συνήθεια και το συνολικό οικονομικό ή άλλο υλικό όφελος υπερβαίνει το ποσό των 15 000 EUR, επιβάλλεται κάθειρξη μεταξύ πέντε και δέκα ετών ή και χρηματική ποινή από 60 000 EUR έως 250 000 EUR.

- γ) Εάν το αδίκημα δημιούργησε κίνδυνο σοβαρής ή ευρείας ρύπανσης ή υποβάθμισης ή σοβαρής ή ευρείας οικολογικής και περιβαλλοντικής διατάραξης ή καταστροφής, επιβάλλεται φυλάκιση δύο ως πέντε ετών ή και χρηματική ποινή μεταξύ 20 000 EUR και 150 000 EUR. Η εκτίμηση του κινδύνου βασίζεται στο είδος ή την ποσότητα των ρύπων ή την έκταση ή τη σημασία της υποβάθμισης.
- δ) Αν το αδίκημα δημιούργησε κίνδυνο θανάτου εμβρύου ή ανθρώπου ή εμφάνισης βαριάς σωματικής ή διανοητικής πάθησης σε νεογνό ή βαριάς σωματικής ή διανοητικής πάθησης ανθρώπου, επιβάλλεται κάθειρξη έως δέκα έτη ή και χρηματική ποινή 150.000 EUR έως 500.000 EUR.
- ε) Αν το αδίκημα είχε ως επακόλουθο σοβαρή ή ευρεία ρύπανση ή υποβάθμιση ή σοβαρή ή ευρεία οικολογική και περιβαλλοντική διατάραξη ή καταστροφή, με βάση το είδος ή την ποσότητα των ρύπων ή την έκταση ή τη σημασία της υποβάθμισης, ή το θάνατο εμβρύου ή ανθρώπου ή την εμφάνιση βαριάς σωματικής ή διανοητικής πάθησης σε νεογνό ή τη βαριά σωματική ή διανοητική πάθηση ανθρώπου, επιβάλλεται κάθειρξη πέντε ως είκοσι έτη ή και χρηματική ποινή 150.000 EUR έως 500.000 EUR.

Αν οι πράξεις των στοιχείων γ), δ) και ε) τελέστηκαν από αμέλεια, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους ή και χρηματική ποινή από 60 000 EUR έως 150 000 EUR.

Τα νομικά πρόσωπα υπέχουν ευθύνη για τα εν λόγω αδικήματα, εφόσον τελούνται προς όφελος του νομικού προσώπου από φυσικό πρόσωπο το οποίο κατέχει ιθύνουσα θέση εντός του νομικού προσώπου και ενεργεί ατομικά ή ως μέλος οργάνου του νομικού προσώπου με βάση:

- α) την εξουσία εκπροσώπησης του νομικού προσώπου·
- β) την εξουσία λήψης αποφάσεων για λογαριασμό του νομικού προσώπου· ή
- γ) την εξουσία άσκησης ελέγχου εντός του νομικού προσώπου.

Τα φυσικά πρόσωπα που κατέχουν ιθύνουσα θέση στο πλαίσιο νομικού προσώπου τιμωρούνται ως αυτουργοί για κάθε πράξη ή παράλειψη που τελέσθηκε κατά ή εξ αφορμής της δραστηριότητας ή επιχείρησης του νομικού προσώπου, αν παρέλειψαν, από πρόθεση ή από αμέλεια, να ασκήσουν την προβλεπόμενη εποπτεία ή έλεγχο της τήρησης, από φυσικά πρόσωπα που τελούν υπό τις εντολές τους, των διατάξεων της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, ανεξάρτητα από την τυχόν ποινική ή αστική ή διοικητική ευθύνη άλλου φυσικού προσώπου ή του ίδιου νομικού προσώπου.

Εάν η ρύπανση ή άλλη υποβάθμιση του περιβάλλοντος προέρχεται από τη δραστηριότητα νομικού προσώπου, το ποινικό δικαστήριο αποφασίζει ότι το νομικό πρόσωπο ευθύνεται για την καταβολή της χρηματικής ποινής.

Άλλες κυρώσεις που μπορούν να επιβληθούν σε νομικό πρόσωπο είναι οι εξής:

- α) διοικητικό πρόστιμο μέχρι του τριπλάσιου της αξίας του οφέλους που επιτεύχθηκε ή επιδιώχθηκε·
- β) προσωρινή ή, σε περίπτωση υποτροπής, οριστική απαγόρευση άσκησης επιχειρηματικής δραστηριότητας·
- γ) πρόσκαιρος ή οριστικός αποκλεισμός από δημόσιες παροχές ή ενισχύσεις·
- δ) δημοσίευση, με δαπάνες του, της αμετάκλητης καταδικαστικής απόφασης σε δύο ημερήσιες εφημερίδες ευρείας κυκλοφορίας.

Οι κυρώσεις αυτές μπορούν να επιβληθούν μεμονωμένα ή σε συνδυασμό.

Εκτός από τις διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας που καθορίζουν τον τρόπο με τον οποίο διεξάγονται η έρευνα, η δίωξη και η δίκη, σε περιπτώσεις περιβαλλοντικών εγκλημάτων εφαρμόζονται ειδικές δικονομικές διατάξεις (άρθρο 9 του ν. 4042/2012).

Η προκαταρκτική εξέταση και η προανάκριση των περιβαλλοντικών εγκλημάτων ενεργείται και από τους επιθεωρητές περιβάλλοντος. Αυτοί συνεπικουρούνται, εφόσον χρειαστεί, από άλλους προανακριτικούς (αστυνομικούς) υπαλλήλους, πάντοτε υπό την εποπτεία του εισαγγελέα της περιφέρειας όπου βρίσκεται ο τόπος τέλεσης του εγκλήματος. Οι επιθεωρητές περιβάλλοντος έχουν αρμοδιότητα για όλη τη χώρα. Η συμμετοχή τους σε ανακριτικές πράξεις (επιθεωρήσεις, μαρτυρίες κλπ.) δεν αποκλείει την εξέτασή τους ως μαρτύρων, λόγω των εξειδικευμένων γνώσεών τους, κατά τη διαδικασία στο ακροατήριο.

5.1.2. Λοιποί κανόνες ή οδηγίες των δικαστικών αρχών

Ν. 4042/2012 (ΦΕΚ Α΄ 24/13-02-2012) «Ποινική προστασία του περιβάλλοντος — Εναρμόνιση με την Οδηγία 2008/99/ΕΚ — Πλαίσιο παραγωγής και διαχείρισης αποβλήτων — Εναρμόνιση με την οδηγία 2008/98/ΕΚ — Ρύθμιση θεμάτων Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής».

Π.Δ. 82/2004 (ΦΕΚ Α΄ 64/2004) Αντικατάσταση της Κ.Υ.Α. 98012/2001/1996 «Καθορισμός μέτρων και όρων για τη διαχείριση των χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων» — Μέτρα, όροι και πρόγραμμα για την εναλλακτική διαχείριση των αποβλήτων λιπαντικών ελαίων».

5.1.3. Προσδιορισμός της σοβαρότητας του εγκλήματος περί τα απόβλητα

Η σοβαρότητα του εγκλήματος περί τα απόβλητα καθορίζεται σύμφωνα με τα άρθρα 2 έως 9 του ν. 4042/2012 (ΦΕΚ Α΄ 24/13-02-2012) ανάλογα με τη φύση, την ποσότητα και την έκταση της υποβάθμισης του περιβάλλοντος, καθώς και το σκοπούμενο οικονομικό ή υλικό όφελος.

Κατά τη διάρκεια των περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων, οι επιθεωρητές ελέγχουν τη συμμόρφωση της εγκατάστασης/δραστηριότητας με όλες τις απαιτήσεις των περιβαλλοντικών αδειών.

Στο επόμενο στάδιο, οι επιθεωρητές αξιολογούν τη σοβαρότητα των αδικημάτων και ακολουθούν ένα εσωτερικό έγγραφο που καθορίζει τις κατευθυντήριες γραμμές για την υπολογισμό του διοικητικού προστίμου που πρέπει να επιβληθεί βάσει ποιοτικών και ποσοτικών κριτηρίων.

Σύμφωνα με το άρθρο 21 του ν. 4014/11 (ΦΕΚ Α' 209), τα εν λόγω κριτήρια συνδέονται με τη σοβαρότητα, τη συχνότητα και την υποτροπή της παράβασης, την υπέρβαση των θεσμοθετημένων ορίων εκπομπών και την παραβίαση των περιβαλλοντικών όρων και προτύπων περιβαλλοντικών δεσμεύσεων.

Όταν μια υπόθεση που αφορά περιβαλλοντικό αδίκημα άγεται ενώπιον του δικαστηρίου, οι επιθεωρητές περιβάλλοντος μπορούν να καλούνται ως μάρτυρες κατά τη διάρκεια της δικαστικής εξέτασης προκειμένου να παράσχουν αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με τη σοβαρότητα της παράβασης, ώστε να βοηθήσουν τους δικαστές να καθορίσουν τόσο τις διοικητικές κυρώσεις (όταν επιβάλλεται πρόστιμο τουλάχιστον 3 000 EUR) όσο και τις ποινικές κυρώσεις (όταν επιβάλλεται ποινή φυλάκισης τουλάχιστον ενός έτους).

Όσον αφορά τα εγκλήματα που αφορούν τη μεταφορά των αποβλήτων, θεωρούνται συναφή τα ακόλουθα κριτήρια:

- ποιες είναι οι επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία και στο περιβάλλον, ιδίως όταν επηρεάζονται προστατευόμενες περιοχές και είδη·
- αν περιλαμβάνονται επικίνδυνα απόβλητα·
- ποιες είναι οι οικονομικές επιπτώσεις του εγκλήματος περί τα απόβλητα, συμπεριλαμβανομένων των ενδεχόμενων επανορθωτικών δράσεων.

5.1.4. Σύνδεσμοι με άλλα σοβαρά ποινικά αδικήματα

Έχουν καταγραφεί υποθέσεις όπου το έγκλημα περί τα απόβλητα, εκτός από τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις του, συνιστά σοβαρό οικονομικό έγκλημα. Υπάρχουν επίσης περιπτώσεις όπου τα περιβαλλοντικά εγκλήματα συνδέονται με αδικήματα διαφθοράς/κακοδιοίκησης. Τυχόν σχετικά πορίσματα κοινοποιούνται στον αρμόδιο για την ποινική έρευνα εισαγγελέα. Επιπλέον, οι στατιστικές σχετικά με τις περιπτώσεις όπου οι Επιθεωρητές Περιβάλλοντος εντοπίζουν ζητήματα διαφθοράς, κακοδιοίκησης και παραβίασης διοικητικών διαδικασιών διαβιβάζονται στον ΓΕΔΔ ως τμήμα των ετήσιων εκθέσεων του Συντονιστικού Οργάνου Επιθεώρησης και Ελέγχου.

Το αρμόδιο Τμήμα Προστασίας Περιβάλλοντος της Ελληνικής Αστυνομίας δεν έχει αντιμετωπίσει περιπτώσεις εγκλημάτων περί τα απόβλητα που να συνδέονται με άλλες μορφές εγκλήματος.

Κατά τη διάρκεια των ποινικών διαδικασιών μπορούν να λαμβάνονται μέτρα για σοβαρά περιβαλλοντικά αδικήματα με σκοπό την προστασία των μαρτύρων από αντίποινα ή πράξεις εκφοβισμού. Τα μέτρα αυτά είναι τα ίδια με εκείνα που λαμβάνονται για μάρτυρες υποθέσεων τρομοκρατίας ή οργανωμένου εγκλήματος, και περιλαμβάνουν φύλαξη με προσωπικό της αστυνομίας, κατάθεση με ψευδώνυμο, κατάθεση με χρήση ηλεκτρονικών μέσων ηχητικής και οπτικής μετάδοσης, μεταβολή ονόματος, διεύθυνσης ή επαγγέλματος, μεταφορά σε άλλη πόλη, κλπ. και παραγγέλλονται από τις εισαγγελικές αρχές.

5.1.5. Ο ρόλος των ΜΚΟ

Οι ΜΚΟ, όπως κάθε πολίτης, μπορούν να καταγγέλλουν τα περιβαλλοντικά εγκλήματα στους επιθεωρητές περιβάλλοντος, μεταξύ άλλων ανώνυμα, με κάθε διαθέσιμο μέσο επικοινωνίας (γραπτώς, προφορικά και/ή τηλεφωνικώς) και η υπόθεση αξιολογείται για περαιτέρω έρευνα από την ΕΓΕΠΕ ή από άλλη αρμόδια αρχή (περιβαλλοντικοί οργανισμοί της περιφέρειας ή αποκεντρωμένη διοίκηση).

Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 16 του ν. 3937/2011 (ΦΕΚ Α' 60/31-03-2011), στις περιπτώσεις εγκλημάτων κατά της βιοποικιλότητας, οι ΜΚΟ μπορούν, μεταξύ άλλων θεσμών και οργανισμών, να παρίστανται ως πολιτικώς ενάγοντες και να ζητούν διαμεσολάβηση. Μέχρι στιγμής δεν έχουν καταγγεληθεί από ΜΚΟ περιβαλλοντικά εγκλήματα στις αρμόδιες αστυνομικές αρχές.

Οι ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στην προστασία του περιβάλλοντος διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο σε ό, τι αφορά τη συνεργασία με τους επιθεωρητές περιβάλλοντος σε καθημερινή βάση, ιδίως με εκείνους της ΕΓΕΠΕ. Μη κυβερνητικές οργανώσεις όπως το Παγκόσμιο Ταμείο για τη Φύση (WWF), η Οικολογική Εταιρεία Ανακύκλωσης (Ecorec) και η Οργάνωση Γη (Organization Earth) εξήραν την ποιότητα της συνεργασίας κατά τον χειρισμό των καταγγελιών που υποβάλλουν πολίτες και οι οποίες διαβιβάζονται στις αρμόδιες αρχές από ΜΚΟ.

5.2. Διαδικαστικά, δικαιοδοτικά και διοικητικά θέματα

5.2.1. Δυσκολίες όσον αφορά τα αποδεικτικά στοιχεία

Κατά τη διάρκεια μιας έρευνας, λαμβάνονται από περιβαλλοντολόγους δείγματα και στέλνονται στο Γενικό Χημείο του Κράτους για περαιτέρω ανάλυση. Στη συνέχεια υποβάλλονται επίσημες εκθέσεις στην αρμόδια εισαγγελία. Οι αρμόδιες αστυνομικές υπηρεσίες δεν είναι εξοπλισμένες με τεχνικό εξοπλισμό ή άλλα όργανα μέτρησης.

5.2.2. Μέτρα πέραν των ποινικών ή διοικητικών κυρώσεων

Μεταξύ των υπόλοιπων διοικητικών ενεργειών (μη δικαστικών ενεργειών επιβολής του νόμου) στις οποίες δύνανται να προβούν οι αρχές επιβολής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας περιλαμβάνονται:

- η κατάσχεση περιουσιακών στοιχείων και/ή εξοπλισμού·
- η ανάκληση αδειών λειτουργίας και άλλων αδειών·
- η προσωρινή ή οριστική παύση λειτουργίας ορισμένης εγκατάστασης ή χώρου·
- η ανάκληση της πιστοποίησης περιβαλλοντικής διαχείρισης (διαγραφή από το μητρώο EMAS).

Στην περίπτωση νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες/χρηματοδότησης της τρομοκρατίας που συνδέεται με το βασικό αδίκημα του εγκλήματος περί τα απόβλητα, μπορεί να επιβάλλεται δέσμευση, απαγόρευση εκποίησης και δήμευση περιουσιακών στοιχείων (άρθρα 46, 47 και 48 του ν. 3691/2008).

5.2.3. Μεταχείριση των κατασχεμένων αντικειμένων

Το κόστος αποθήκευσης κατά τη διάρκεια της έρευνας, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 24 του κανονισμού (ΕΚ) 1013/2006 για τις μεταφορές αποβλήτων (ΚΜΑ), καλύπτεται γενικά από τη σχετική ασφάλεια ή την εγγύηση για τα κοινοποιημένα απόβλητα. Για τα μη επικίνδυνα απόβλητα που συνοδεύονται από τις πληροφορίες που αναφέρονται στο άρθρο 18 και το παράρτημα IV του ΚΜΑ το κόστος καλύπτεται από το πρόσωπο που οργανώνει τη μεταφορά.

Τα κατασχεμένα αντικείμενα (π.χ. φορτηγά) μεταφέρονται σε ασφαλή περιοχή φυλασσόμενη από την αστυνομία. Κρατούνται στη συνέχεια από την αστυνομία ή τελούν υπό μεσεγγύηση.

5.3. Αποκατάσταση του περιβάλλοντος

Η αποκατάσταση του περιβάλλοντος σε περιοχές που έχουν μολυνθεί από επικίνδυνα απόβλητα διέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 12 της Κοινής Υπουργικής Απόφασης 13588/725/2006 (ΦΕΚ Β' 383/28-03-2006). Σύμφωνα με τις διατάξεις αυτές, το πρόσωπο που ευθύνεται για τη βλάβη είναι υπεύθυνο για την αποκατάσταση του περιβάλλοντος και της ζημίας που προκλήθηκε. Εάν η ταυτότητα του δράστη δεν μπορεί να εξακριβωθεί, λαμβάνονται επανορθωτικά μέτρα από την οικεία αποκεντρωμένη διοίκηση.

Αρμόδια αρχή για την πρόληψη και αποκατάσταση της περιβαλλοντικής ζημίας είναι το ΣΥΓΑΠΕΖ υπό την ΕΓΕΠΕ. Το ΣΥΓΑΠΕΖ ιδρύθηκε με το Π.Δ. 148/2009 (ΦΕΚ Α' 190/29-09-2009). Κύρια αποστολή του είναι να εποπτεύει και να συντονίζει την εφαρμογή του Π.Δ. 148/2009 (για τη μεταφορά της οδηγίας 2004/35/ΕΚ σχετικά με την περιβαλλοντική ευθύνη όσον αφορά την πρόληψη και την αποκατάσταση περιβαλλοντικής ζημίας) και να συνεργάζεται με τις οικείες περιβαλλοντικές αρχές σε κεντρικό και τοπικό επίπεδο, καθώς και με τα οικεία τμήματα του δημόσιου και ημιδημόσιου τομέα.

Το ΣΥΓΑΠΕΖ εισηγείται στον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας τα αναγκαία μέτρα για την αποκατάσταση της περιβαλλοντικής ζημίας, την έγκριση δαπανών αποκατάστασης, την προώθηση της χρηματοοικονομικής ασφάλειας, την αποκατάσταση της περιβαλλοντικής ζημίας που επηρεάζει άλλα κράτη μέλη και την εκπόνηση εκθέσεων προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας 2004/35/ΕΚ.

5.4. Δικαιοδοσία

5.4.1. Αρχές που διέπουν τη διερεύνηση των εγκλημάτων περί τα απόβλητα

Σύμφωνα με το άρθρο 6 του Ποινικού Κώδικα, το ελληνικό ποινικό δίκαιο εφαρμόζεται στα εγκλήματα που διαπράττονται στην αλλοδαπή από Έλληνα πολίτη, αν η πράξη χαρακτηρίζεται ως έγκλημα στη χώρα όπου τελέστηκε. Τέτοιες περιπτώσεις στις οποίες το έγκλημα τιμωρείται με ποινή φυλάκισης μέχρι πέντε έτη απαιτούν έγκληση από το θύμα ή αίτηση της κυβέρνησης της χώρας όπου τελέστηκε η παράνομη πράξη.

- Επιπλέον, εάν το έγκλημα τελέστηκε εν μέρει στο έδαφος της Ελλάδας, εφαρμόζεται και η ελληνική νομοθεσία.

5.4.2. Κανόνες σε περίπτωση σύγκρουσης δικαιοδοσίας

Στην περίπτωση των διασυνοριακών μεταφορών αποβλήτων, άλλους μηχανισμούς προσφέρουν οι διατάξεις του κανονισμού (ΕΚ) 1013/2006 για τις μεταφορές αποβλήτων (ΚΜΑ) και η χρήση των ανταποκριτών που έχουν οριστεί από την Επιτροπή και τα κράτη μέλη (άρθρο 54 του ΚΜΑ). Οι κατευθυντήριες γραμμές προσφέρουν μια στέρεη βάση για τον καταλογισμό υπαιτιότητας και τη λήψη διορθωτικών μέτρων κατά περίπτωση. Εάν ανακύψει υπόθεση που δεν είναι δυνατόν να επιλυθεί σε αυτή τη βάση, ζητείται η συνεισφορά του δικτύου ανταποκριτών του ΚΜΑ. Το δίκτυο κινητοποιείται επίσης, όταν οι αρχές ενός κράτους μέλους αποκτούν πληροφορίες σχετικά με παράνομες δραστηριότητες που θα μπορούσαν να επηρεάσουν τη διαχείριση των αποβλήτων σε άλλα κράτη μέλη.

Η Ελλάδα δεν έχει ακόμη μεταφέρει την απόφαση-πλαίσιο 2009/948/ΔΕΥ της 30ής Νοεμβρίου 2009 για την πρόληψη και τον διακανονισμό συγκρούσεων δικαιοδοσίας σε ποινικές υποθέσεις.

5.5. Συμπεράσματα

- Η Ελλάδα έχει θεσπίσει τις αναγκαίες νομικές διατάξεις για τη δίωξη του περιβαλλοντικού εγκλήματος. Η ελληνική νομοθεσία προβλέπει, μεταξύ άλλων, ποινική και διοικητική ευθύνη για τα αδικήματα κατά του περιβάλλοντος. Η διάκριση μεταξύ διοικητικών παραβάσεων και ποινικών αδικημάτων καθορίζεται από το νόμο και στηρίζεται στην αυστηρότητα των κυρώσεων – αυστηρότερες ποινές επιβάλλονται για τα ποινικά αδικήματα, ενώ λιγότερο αυστηρές κυρώσεις επιβάλλονται για τις διοικητικές παραβάσεις.
- Κάθε αδίκημα θεωρείται διοικητική παράβαση που τιμωρείται με διοικητικές κυρώσεις, όπως χρηματικά πρόστιμα. Μόνο τα σοβαρά αδικήματα χαρακτηρίζονται ποινικά και τιμωρούνται με φυλάκιση, καθώς και με χρηματικά πρόστιμα. Η διάκριση μεταξύ διοικητικών παραβάσεων και ποινικών αδικημάτων ορίζεται από την εθνική νομοθεσία. Το κύριο κριτήριο είναι η σοβαρότητα της απαξίας, που εκτιμάται από τους επιθεωρητές και αναφέρεται στον εισαγγελέα.
- Εάν η σοβαρότητα μιας υπόθεσης δεν αναγνωριστεί ορθά σε τοπικό επίπεδο, στον παραβάτη θα επιβληθεί ελαφρά κύρωση. Ωστόσο, αν ορισμένη διοικητική αρχή αξιολογεί την ίδια συμπεριφορά ως έγκλημα και διαβιβάζει την υπόθεση σε εισαγγελέα, αυτό μπορεί να οδηγήσει σε επιβολή αυστηρότερων ποινών ως αποτέλεσμα των ποινικών διαδικασιών. Ως εκ τούτου, μολονότι υφίσταται η έννοια της «σοβαρότητας» του περιβαλλοντικού εγκλήματος, κατά την άποψη των αξιολογητών, θα μπορούσε, για γενικοδικαιικούς λόγους, να αποσαφηνιστεί η διάκριση μεταξύ διοικητικών και ποινικών αδικημάτων και να δοθεί ένας σαφής και ακριβής ορισμός του τι συνιστά (σοβαρή) εγκληματική συμπεριφορά.

- Σύμφωνα με τις πληροφορίες που παρείχαν οι εισαγγελίες, το ποσοστό αθώωσης σε περιβαλλοντικές υποθέσεις κατά τα τελευταία έτη φαίνεται να είναι εξαιρετικά υψηλό (περίπου 30 %). Η ομάδα αξιολόγησης δεν έλαβε πειστικές πληροφορίες για τους λόγους για τους οποίους δεν ήταν δυνατή η καταδίκη των παραβατών, δηλαδή αν οφειλόταν σε έλλειψη αποδεικτικών στοιχείων ή σε άλλο πρακτικό ή διαδικαστικό εμπόδιο. Παρίσταται αναγκαία μια ανάλυση που να εστιάζει σε αυτό το ζήτημα ώστε να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα των ερευνών και να μειωθεί το υψηλό ποσοστό αθώωσης.
- Το δικαστήριο μπορεί να διατάξει κατά περίπτωση ειδικά μέτρα και τεχνικές για τη διεξαγωγή της έρευνας, όπως υποκλοπές τηλεφωνικών συνδιαλέξεων, σε περίπτωση σοβαρού περιβαλλοντικού εγκλήματος ή όταν υπάρχουν υπόνοιες για εμπλοκή εγκληματικής οργάνωσης. Εάν η υποψία για τη διάπραξη σοβαρού εγκλήματος ή την εμπλοκή εγκληματικής οργάνωσης καταρριφθεί σε μεταγενέστερο στάδιο, τα αποδεικτικά στοιχεία διατηρούν την ισχύ τους. Λαμβανομένων υπόψη των διασυνδέσεων μεταξύ του οργανωμένου εγκλήματος και του περιβαλλοντικού εγκλήματος, το στοιχείο αυτό είναι πολύ σημαντικό.
- Ωστόσο, έως την ημερομηνία διεξαγωγής της επίσκεψης αξιολόγησης, δεν υπήρξε καμία πρακτική πείρα στη χρήση ειδικών ερευνητικών τεχνικών σε περιβαλλοντικές υποθέσεις. Ο λόγος φαίνεται ότι να είναι ότι απλώς δεν έχουν ακόμη εντοπιστεί πολύπλοκες και σοβαρές υποθέσεις που απαιτούν τέτοιες τεχνικές. Μολονότι αυτό ενδεχομένως οφείλεται στις ανακριτικές μεθόδους της αστυνομίας/των επιθεωρητών περιβάλλοντος, θα μπορούσε επίσης να οφείλεται στην έννοια της «σοβαρότητας» του περιβαλλοντικού εγκλήματος. Εισαγγελείς και δικαστές θεωρούν ότι η έννοια της «σοβαρότητας» ενός περιβαλλοντικού εγκλήματος ορίζεται με επαρκή σαφήνεια στο ελληνικό δίκαιο, ενώ οι αξιολογητές διαπίστωσαν δυσκολία κατανόησης της έννοιας αυτής. Φαίνεται ότι απαιτείται αποσαφήνιση του δικαίου επί του συγκεκριμένου ζητήματος, η οποία θα μπορούσε να βοηθήσει τα δικαστήρια να διατάσσουν ειδικές τεχνικές έρευνας.

- Οι ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στην προστασία του περιβάλλοντος διαδραματίζουν ορισμένο ρόλο σε ό, τι αφορά τη συνεργασία με τους επιθεωρητές περιβάλλοντος, ιδίως με εκείνους της ΕΓΕΠΕ. Μη κυβερνητικές οργανώσεις όπως το Παγκόσμιο Ταμείο για τη Φύση (WWF), η Οικολογική Εταιρεία Ανακύκλωσης (Ecorec) και η Οργάνωση Γη (Organization Earth) εξήραν την ποιότητα αυτής της συνεργασίας κατά τον χειρισμό των καταγγελιών που υποβάλλουν πολίτες και διαβιβάζονται στις αρμόδιες αρχές από ΜΚΟ. Κατά την άποψη των αξιολογητών, η εμπλοκή των ΜΚΟ σε συνεργασία με τις δημόσιες αρχές αποτελεί το καλύτερο παράδειγμα του τρόπου με τον οποίο μπορούν να βελτιωθούν οι ικανότητες των δημόσιων αρχών για την καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος.
- Οι νομικές διατάξεις που ενδέχεται να χρειάζονται για την προστασία των πηγών πληροφόρησης για περιβαλλοντικές υποθέσεις είναι πολύ προωθημένες. Υπάρχει νομική διάταξη που επιτρέπει στον εισαγγελέα να εγγυάται την ανωνυμία του μάρτυρα κατά τις δικαστικές διαδικασίες σε περιβαλλοντικές υποθέσεις και να παρακολουθεί στη συνέχεια τα απαραίτητα προγράμματα προστασίας μαρτύρων. Το ελληνικό δίκαιο είναι πολύ ενημερωμένο όσον αφορά τις οικονομικές πτυχές του περιβαλλοντικού εγκλήματος και τις πιθανές διασυνδέσεις με τις δομές του οργανωμένου εγκλήματος, το οποίο κατά τη γνώμη των αξιολογητών θα πρέπει να θεωρηθεί ως παράδειγμα βέλτιστης πρακτικής.
- Η Ελλάδα διαθέτει ευρύ δικαιοδοτικό έρεισμα όσον αφορά τα αδικήματα που διαπράττονται στο έδαφός της και, στην περίπτωση των πιο σοβαρών αδικημάτων, στο εξωτερικό, αλλά δεν έχει ακόμα μεταφέρει την απόφαση-πλαίσιο 2009/948/ΔΕΥ για την πρόληψη και τον διακανονισμό συγκρούσεων δικαιοδοσίας σε ποινικές υποθέσεις.

6. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

6.1. Διεθνής συνεργασία

6.1.1. Μορφές συνεργασίας σε διασυνοριακές υποθέσεις

Κατά τον εντοπισμό παράνομης διασυνοριακής μεταφοράς [κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1013/2006], ενημερώνονται όλες οι σχετικές αρμόδιες αρχές (αποστολής, προορισμού, διαμετακόμισης) και συνεργάζονται για την επίλυση των ζητημάτων (είτε με την επιστροφή των αποβλήτων στην αρχική χώρα αποστολής είτε με την επεξεργασία τους στη χώρα προορισμού με τη συγκατάθεση των αρμόδιων αρχών).

Το άρθρο 1 του ν. 4069/2012 (ΦΕΚ Α 81, 10.4.2012) – «Κύρωση του Μνημονίου Συναντίληψης μεταξύ του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος της Κυπριακής Δημοκρατίας στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος και της αειφόρου ανάπτυξης», και ειδικότερα το άρθρο 2 στοιχείο ο) του εν λόγω μνημονίου, αναφέρεται στην «εφαρμογή Διεθνών Περιβαλλοντικών Συμβάσεων (π.χ. [...] Σύμβαση της Βασιλείας για την απαγόρευση της διασυνοριακής μετακίνησης επικίνδυνων αποβλήτων κ.ά.).

Επιπλέον, το άρθρο 1 του ν. 3368/2005 (ΦΕΚ Α 170, 6.7.2005) – «Κύρωση του Μνημονίου κατανόησης και συνεργασίας στον τομέα της περιβαλλοντικής προστασίας μεταξύ του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Υπουργείου Περιβάλλοντος της Δημοκρατίας της Αλβανίας», και συγκεκριμένα το άρθρο 2 παράγραφος 6, ορίζει ότι *«θα συνεργαστούν για την ίδρυση και τη λειτουργία επαρκών εγκαταστάσεων υποδοχής αποβλήτων στα λιμάνια, σύμφωνα με τις διατάξεις της MARPOL 73/78 και άλλων εν ισχύ Διεθνών Συμβάσεων».*

Η Σύμβαση II της Νεάπολης περί αμοιβαίας συνδρομής και συνεργασίας μεταξύ των τελωνειακών υπηρεσιών της ΕΕ ισχύει από τις 23 Ιουνίου 2009. Η διασυνοριακή συνεργασία εντός του πεδίου εφαρμογής της εν λόγω Σύμβασης εστιάζεται στα παράνομα ναρκωτικά, τα όπλα, τα εκρηκτικά, τα πολιτιστικά αγαθά, τα επικίνδυνα και τοξικά απόβλητα, τα πυρηνικά υλικά και τον εξοπλισμό για βιολογικά και χημικά όπλα. Η αμοιβαία συνδρομή μεταξύ τελωνειακών αρχών παρέχεται είτε κατόπιν αιτήματος για παροχή πληροφοριών, εποπτείας, ερευνών ή κοινοποίησης είτε αυθόρμητα, χωρίς προηγούμενο αίτημα, συμπεριλαμβανομένης της διακριτικής παρακολούθησης και της αυτεπάγγελτης παροχής πληροφοριών. Οι τελωνειακές υπηρεσίες πρέπει να παρέχουν η μία στην άλλη το απαραίτητο προσωπικό και την οργανωτική υποστήριξη κατά τη συνεργασία τους σε διασυνοριακές υποθέσεις, όπως στην καταδίωξη υπόπτων, τη διασυνοριακή εποπτεία, τις μυστικές έρευνες, τις κοινές ομάδες ειδικής έρευνας και τις ελεγχόμενες παραδόσεις (παράνομες παραδόσεις που δεν κατάσχονται στα σύνορα, αλλά παρακολουθούνται ως τον τελικό προορισμό τους). Μέχρι στιγμής, οι τελωνειακές αρχές δεν έχουν περιοριστεί στην ανταλλαγή πληροφοριών με άλλα κράτη μέλη της ΕΕ σε υποθέσεις εγκλημάτων περί τα απόβλητα.

6.1.2. Δίαυλοι ανταλλαγής πληροφοριών και χρήσης βάσεων δεδομένων της ΕΕ

Το δίκτυο των ανταποκριτών που ορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 54 της κανονισμού (ΕΚ) 1013/2006 χρησιμοποιείται σε περιπτώσεις διασυνοριακών μεταφορών αποβλήτων.

Για τους σκοπούς της ανταλλαγής πληροφοριών, συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών σε σχέση με το περιβαλλοντικό έγκλημα, οι τελωνειακές αρχές έχουν πρόσβαση στο σύστημα πληροφοριών CRMS (Κοινό Σύστημα Διαχείρισης Κινδύνων). Στο σύστημα αυτό έχουν πρόσβαση μόνο τα κράτη μέλη της ΕΕ για σκοπούς άμεσης αντίδρασης και ανάληψης δράσης.

Μέχρι σήμερα, το Τμήμα Περιβαλλοντικής Προστασίας δεν έχει αντιμετωπίσει διασυνοριακές υποθέσεις εγκλήματος περί τα απόβλητα. Ωστόσο, εάν χρειαστεί, στις υποθέσεις αυτές θα χρησιμοποιηθούν η Ευρωπόλ και η Interpol για την ανταλλαγή πληροφοριών. Επιπλέον, η αστυνομία έχει άμεση πρόσβαση σε βάσεις δεδομένων, όπως το σύστημα πληροφοριών Ευρωπόλ (EIS) και το σύστημα πληροφοριών Σένγκεν (SIS), οι οποίες θα χρησιμοποιηθούν σε σχετικές υποθέσεις.

6.1.3. Δυσκολίες στο πλαίσιο της δικαστικής συνεργασίας σε σχέση με το έγκλημα περί τα απόβλητα

Οι ελληνικές αρχές δεν ανέφεραν πρακτικά προβλήματα στη δικαστική συνεργασία για ποινικές υποθέσεις που αφορούν εγκλήματα περί τα απόβλητα. Όταν ζητείται να πραγματοποιηθεί επιθεώρηση, το προσωπικό που συμμετέχει σε αυτήν πρέπει να υποβάλει δήλωση κατά τη διάρκεια της προκαταρκτικής δικαστικής έρευνας και πρέπει να συμμετέχει με την ιδιότητα του μάρτυρα στο ποινικό δικαστήριο σε ποινικές υποθέσεις που αφορούν την παραβίαση της νομοθεσίας περί διαχείρισης αποβλήτων.

Το Υπουργείο Εσωτερικών έχει λάβει τα αναγκαία μέτρα και έχει επικοινωνήσει με τις 13 περιφέρειες και 7 αποκεντρωμένες διοικήσεις της χώρας, καθώς και με τη δική του Γενική Γραμματεία Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων, με στόχο τη συλλογή δεδομένων και εγγράφων που αφορούν τα πρακτικά προβλήματά τους σχετικά με τη δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις στον τομέα της διαχείρισης αποβλήτων.

Τα κύρια προβλήματα που ανέφεραν οι ελληνικές αρχές είναι τα εξής: υπάρχει έλλειψη ορθής ηλεκτρονικής καταγραφής των ποινικών παραβάσεων στον τομέα της διαχείρισης των αποβλήτων· δεν υπάρχει διαδικτυακός σύνδεσμος με τις τοπικές, περιφερειακές ή εθνικές δικαστικές αρχές για τη διευκρίνιση του αριθμού σχετικών ποινικών υποθέσεων ή της προόδου σε μια περιβαλλοντική υπόθεση· οι περιβαλλοντικές επιθεωρήσεις δεν είναι αυστηρές και το προσωπικό έχει ελλιπείς γνώσεις για τα δίκτυα Natura 2000· το κόστος των μετακινήσεων είναι υψηλό και υπάρχει έλλειψη πόρων, προσωπικού και εξοπλισμού· υπάρχει έλλειψη διαδραστικών επιγραμμικών χαρτών σχετικά με το περιβαλλοντικό έγκλημα περί τα απόβλητα· δεν υπάρχει κατάλληλη εθνική πλατφόρμα για την καταγραφή, τη συλλογή ή την αναφορά περιβαλλοντικών εγκλημάτων σχετικά με τα απόβλητα για στατιστικούς σκοπούς, και η συμμετοχή των εθνικών στατιστικών υπηρεσιών είναι περιορισμένη· δεν παρέχεται πλήρης πρόσβαση στο Ηλεκτρονικό Μητρώο Αποβλήτων του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας. (Βλ. Υπουργείο Εσωτερικών 4484, 21.2.2018· 4942, 21.2.2018· 4943, 21.2.2018· 4944, 21.2.2018· 5790, 1.3.2018· 5791, 1.3.2018· 6887, 8.3.2018· 6888, 8.3.2018· 6889, 8.3.2018).

Οι περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας και Βορείου Αιγαίου, η Αποκεντρωμένη Διοίκηση Θεσσαλίας και Κεντρικής Ελλάδας, καθώς και η Αποκεντρωμένη Διοίκηση Ηπείρου και Δυτικής Μακεδονίας δήλωσαν ότι δεν έχουν αντιμετωπίσει σοβαρά πρακτικά προβλήματα στο πλαίσιο της συνεργασίας τους με τις ελληνικές τοπικές δικαστικές αρχές.

Η Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αττικής δήλωσε ότι συνεργάζεται με τις εθνικές αρχές επιβολής του νόμου και τις δικαστικές αρχές.

Επί του παρόντος, δεν υπάρχει ρεαλιστικό και συντονισμένο σχέδιο για την καταγραφή δεδομένων σε κοινή ηλεκτρονική πλατφόρμα. Επιπλέον, υπάρχει έλλειψη συντονισμού και/ή συνεργασίας μεταξύ των διοικητικών αρχών.

6.1.4. Επιχειρησιακές επιδόσεις των κοινών ομάδων ερευνών σχετικά με το έγκλημα περί τα απόβλητα

Σύμφωνα με τις πληροφορίες που παρασχέθηκαν από τη Eurojust, η Ελλάδα έχει κινήσει δύο επιχειρησιακές υποθέσεις περιβαλλοντικού εγκλήματος στη Eurojust από την 1 Ιανουαρίου 2004. Μία από αυτές τις υποθέσεις (που κινήθηκε το 2016) αφορούσε την παράνομη αποψίλωση, ενώ για μία άλλη υπόθεση (που κινήθηκε το 2011), δεν υπάρχουν διαθέσιμες λεπτομέρειες για τα περιστατικά ποινικού χαρακτήρα στο σύστημα διαχείρισης υποθέσεων της Eurojust. Και οι δύο υποθέσεις ήταν διμερείς και έχουν πλέον περατωθεί. Οι υποθέσεις παραπέμφθηκαν στη Eurojust για να διευκολυνθεί η ανταλλαγή πληροφοριών και η συνεργασία στις εν εξελίξει έρευνες στα εμπλεκόμενα κράτη μέλη.

Η Ελληνική Αστυνομία δεν έχει συμμετάσχει σε κοινές ομάδες ερευνών σχετικά με διασυνοριακές υποθέσεις που αφορούν εγκλήματα περί τα απόβλητα. Ωστόσο, γενικά η συμμετοχή σε κοινές ομάδες ερευνών θα μπορούσε να ωφελήσει την καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος.

Δύο φορές το 2010 (31 Μαΐου έως 2 Ιουνίου και 18 έως 19 Αυγούστου), πραγματοποιήθηκαν κοινοί επιτόπιοι έλεγχοι σε διασυνοριακές μεταφορές αποβλήτων στα ελληνοβουλγαρικά σύνορα στον Προμαχώνα και την Εξοχή από τις ελληνικές αρμόδιες αρχές (επιθεωρητές περιβάλλοντος, πρώην Διεύθυνση Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, αστυνομικοί και υπάλληλοι της Ειδικής Γραμματείας Σώματος Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος του Υπουργείου Οικονομικών). Οι επιτόπιοι έλεγχοι διενεργήθηκαν σε συνεργασία με τις σχετικές αρμόδιες αρχές της Βουλγαρίας στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού του ευρωπαϊκού σχεδίου αδελφοποίησης BG/07/IB/EN/02 με τη συμβολή των εκπροσώπων του αυστριακού Υπουργείου Περιβάλλοντος.

Παρέχεται στοχευμένη χρηματοδότηση, υπό μορφή βραχυπρόθεσμων επιχορηγήσεων χαμηλής αξίας, για δραστηριότητες καθαρά επιχειρησιακού χαρακτήρα του Επιχειρησιακού Σχεδίου Δράσης στο πλαίσιο της προτεραιότητας «περιβαλλοντικό έγκλημα» της Ευρωπαϊκής Πολυκλαδικής Πλατφόρμας κατά των Εγκληματικών Απειλών (EMPACT).

Σύμφωνα με τον δημοσιονομικό κανονισμό που ισχύει για την Ευρωπόλ, το έγγραφο προγραμματισμού της Ευρωπόλ για την περίοδο 2018-2020 εγκρίθηκε στις 30 Νοεμβρίου 2017 και περιγράφει τη χρηματοδότηση που θα παρασχεθεί σε δραστηριότητες της EMPACT το 2018. Υπάρχει ανοικτή πρόσκληση υποβολής προτάσεων από τις 10 Ιανουαρίου 2018 έως την 1η Δεκεμβρίου 2018. Η Ελλάδα, ως κράτος που συμμετέχει στην EMPACT, μπορεί να λάβει χρηματοδότηση έως 60 000 EUR ανά πρόταση μέσω των εν λόγω επιχορηγήσεων (έως το συνολικό ποσό των 720 000 EUR για το 2018) σε συνεργασία με άλλα συμμετέχοντα κράτη μέλη.

Με σκοπό την καταπολέμηση της παράνομης μεταφοράς επικίνδυνων αποβλήτων από τη θάλασσα, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τελωνείων (ΠΟΤ) διοργάνωσε τρεις επιχειρήσεις με τις κωδικές ονομασίες Demeter I, Demeter II και Demeter III το 2009, το 2012 και το 2013 αντίστοιχα. Οι τελωνειακές αρχές έχουν ανταλλάξει πληροφορίες με άλλες χώρες στο πλαίσιο διασυνοριακών υποθέσεων εγκλημάτων περί τα απόβλητα, γεγονός που αποδείχθηκε πολύ χρήσιμο. Όπως ισχύει με οποιοδήποτε άλλο είδος εγκλήματος, στο πλαίσιο της καταπολέμησης του εγκλήματος περί τα απόβλητα οι κοινές ομάδες ερευνών μπορούν να αποδειχθούν πολύ χρήσιμες για όλους τους εμπλεκόμενους. Θα πρέπει να χρησιμοποιούνται όλα τα διαθέσιμα μέσα για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, όπως η ανταλλαγή πληροφοριών και η αμοιβαία συνεργασία μεταξύ των μελών μιας κοινής ομάδας ερευνών.

6.2. Συνεργασία με οργανισμούς και δίκτυα της ΕΕ

6.2.1. Συνεργασία με την Ευρωπόλ και τη Eurojust

Σύμφωνα με τις πληροφορίες που παρασχέθηκαν από τη Eurojust, η Ελλάδα έχει λάβει αιτήματα για 12 επιχειρησιακές υποθέσεις περιβαλλοντικού εγκλήματος. Οι περισσότερες υποθέσεις (9 από τις 12) ήταν πολυμερείς, δηλαδή η Ελλάδα ήταν μία από τις χώρες στις οποίες απευθυνόταν το αίτημα. Τέσσερις από αυτές τις υποθέσεις βρίσκονται σε εξέλιξη. Οι υποθέσεις για τις οποίες η Ελλάδα έλαβε αίτημα συνεργασίας αφορούσαν αδικήματα σχετικά με τις εκπομπές, παράνομη εμπορία (επικίνδυνων) αποβλήτων, παράνομη εμπορία ζωικών ειδών και θαλάσσια ρύπανση.

Οι υποθέσεις παραπέμφθηκαν στη Eurojust προκειμένου να διευκολυνθεί η συνεργασία και ο συντονισμός μεταξύ των εμπλεκόμενων αρχών, μεταξύ άλλων με τη διευκόλυνση της εκτέλεσης αιτήσεων αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής, την παροχή πληροφοριών και τη διενέργεια έρευνας ή την άσκηση δίωξης κατόπιν αιτήματος του εθνικού μέλους, τη λήψη ειδικών μέτρων διεξαγωγής ερευνών και, σε μία υπόθεση (που βρίσκεται σε εξέλιξη), τη συγκρότηση κοινής ομάδας ερευνών με τη συμμετοχή της Ελλάδας.

Παρόλο που δεν υπάρχουν εκκρεμείς υποθέσεις περιβαλλοντικού εγκλήματος στη Eurojust, η συνεργασία των ελληνικών αρμόδιων αρχών με τη Eurojust θεωρείται επαρκής και αποτελεσματική από τις ελληνικές αρχές.

Το 2011 πολλά εθνικά μητρώα αερίων του θερμοκηπίου, μεταξύ άλλων και της Ελλάδας, αποτέλεσαν στόχο χάκερ με αποτέλεσμα την παράνομη μεταφορά δικαιωμάτων. Η Ευρωπόλ, σε συνεργασία με το τμήμα δίωξης εγκλήματος της Ελληνικής Αστυνομίας, ανέφερε το συμβάν και συνέστησε σε όλα τα κράτη μέλη να ελέγξουν επιμελώς τα εθνικά μητρώα αερίων θερμοκηπίου τους και όλες τις συναλλαγές, και να αναστείλουν τις ύποπτες συναλλαγές.

Στο πλαίσιο του κύκλου πολιτικής της ΕΕ και συγκεκριμένα στο πλαίσιο της προτεραιότητας «οργανωμένο έγκλημα κατά της ιδιοκτησίας» της EMPACT, διοργανώνονται ημέρες κοινής δράσης σε ευρωπαϊκό επίπεδο με τη συνεργασία της Ευρωπόλ με στόχο την καταπολέμηση της κλοπής μεταλλικών αντικειμένων. Η Ελληνική Αστυνομία συμμετέχει σε αυτές τις ημέρες κοινής δράσης· υπάρχει δε εθνικό σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση της κλοπής μετάλλων.

Σε εθνικό επίπεδο πραγματοποιούνται επιχειρησιακές δράσεις με τη συμμετοχή όλων των αρμόδιων υπηρεσιών και αρχών (αστυνομία, πυροσβεστική, Επιθεώρηση Περιβάλλοντος, Επιθεώρηση Εργασίας, φορολογικές αρχές, επιθεώρηση δόμησης των δημοτικών ή περιφερειακών αρχών, ακτοφυλακή, τελωνειακές αρχές και το Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος).

Η Ειδική Γραμματεία Επιθεώρησης Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΕΓΕΠΕ) συμμετέχει στο πρόγραμμα προτεραιοτήτων της EMPACT για το 2018 σχετικά με την πρόληψη και την καταπολέμηση του εγκλήματος, στο πλαίσιο του κανονισμού για την Ευρωπόλ.

Τον Μάιο του 2017 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καθόρισε το «περιβαλλοντικό έγκλημα» ως προτεραιότητα της Πολυκλαδικής Πλατφόρμας κατά των Εγκληματικών Απειλών (EMPACT) με στόχο την εξάρθρωση ομάδων οργανωμένου εγκλήματος (ΟΟΕ) που εμπλέκονται στο περιβαλλοντικό έγκλημα, και ιδιαίτερα τη διακίνηση άγριας πανίδας και παράνομων αποβλήτων. Στο πλαίσιο αυτής της πρωτοβουλίας, τον Οκτώβριο του 2017 στη Χάγη σχεδιάστηκε και εγκρίθηκε κοινό επιχειρησιακό σχέδιο δράσης από 19 κράτη μέλη, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα. Η Ελλάδα συμμετέχει στις περισσότερες από τις 18 δράσεις που υπάγονται σε αυτό το ετήσιο σχέδιο (2018). Πολλές εθνικές αρχές και πολλοί οργανισμοί συμμετέχουν στις δράσεις του επιχειρησιακού σχεδίου δράσης για το 2018 σε σχέση με την προτεραιότητα «περιβαλλοντικό έγκλημα».

Οι στρατηγικοί στόχοι τους είναι οι εξής:

- μέσω του εντοπισμού κενών πληροφοριών, ταυτοποίηση και παρακολούθηση τάσεων και νέων εξελίξεων στον τομέα του περιβαλλοντικού εγκλήματος που επηρεάζουν την ΕΕ, εντοπισμός των δεσμών του με το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα και προσδιορισμός των δεσμών μεταξύ αυτού και άλλων ποινικών τομέων με σκοπό την επικαιροποίηση της συλλογής πληροφοριών·
- προετοιμασία και διενέργεια συντονισμένων επιθεωρήσεων, ερευνών και διώξεων για τον εντοπισμό και την εξάρθρωση ομάδων οργανωμένου εγκλήματος στον τομέα του περιβαλλοντικού εγκλήματος που πλήττουν την ΕΕ·
- αύξηση προσπαθειών για την πρόληψη απειλών που αφορούν το περιβαλλοντικό έγκλημα, μεταξύ άλλων μέσω της ευαισθητοποίησης των σχετικών δημόσιων και ιδιωτικών φορέων, και της ανάπτυξης των ικανοτήτων των αρχών επιβολής του νόμου για την αντιμετώπιση του περιβαλλοντικού εγκλήματος με τη βελτίωση των γνώσεων, των δεξιοτήτων και της εμπειρογνωμοσύνης τους με βάση την κατάρτιση και την ανταλλαγή ορθών πρακτικών·

- ενίσχυση της συνεργασίας στον τομέα του περιβαλλοντικού εγκλήματος με σχετικούς εταίρους εκτός ΕΕ, όπως διεθνείς οργανισμούς, περιφερειακά φόρουμ και χώρες προέλευσης, διαμετακόμισης και προορισμού εκτός ΕΕ·
- στόχευση στις ομάδες οργανωμένου εγκλήματος χρησιμοποιώντας την απάτη περί τα έγγραφα και τις ψευδείς δηλώσεις, με τη συμμετοχή εμπειρογνομόνων, ανακριτών και εισαγγελέων, όπου χρειάζεται, στο πλαίσιο ερευνών στον τομέα του περιβαλλοντικού εγκλήματος·
- καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος με τη συμμετοχή εξειδικευμένων οικονομικών ανακριτών και εισαγγελέων για τον εντοπισμό και την παρεμπόδιση χρηματοοικονομικών ροών, την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη διευκόλυνση της ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων·
- στόχευση των δραστών, περιλαμβανομένων των ομάδων οργανωμένου εγκλήματος, που εμπλέκονται στο ηλεκτρονικό εμπόριο νόμιμων και παράνομων αγαθών και υπηρεσιών σε σχέση με το περιβαλλοντικό έγκλημα.

Το 2015 η ΕΓΕΠΕ συμμετείχε σε διαβούλευση για τη μέτρηση των μετάλλων στην τέταρτη συνεδρίαση της ομάδας εμπειρών χρηστών του ενωσιακού προγράμματος Pol-PRIMETT II στη Σόφια της Βουλγαρίας. Η Εθνική Υπηρεσία Δίωξης του Εγκλήματος του Ηνωμένου Βασιλείου (UK National Crime Agency) διαχειρίζεται το πρόγραμμα Pol-PRIMETT II, το οποίο περιλαμβάνει εταίρους από οκτώ κράτη μέλη της ΕΕ.

Οι τελωνειακές αρχές είναι εξοικειωμένες με τα προϊόντα και τα εργαλεία της Ευρωπόλ, όπως η αξιολόγηση απειλών όσον αφορά το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα (SOCTA) και η αξιολόγηση απειλής όσον αφορά το περιβαλλοντικό έγκλημα. Συμβάλλουν κάθε έτος στην κατάρτιση της έκθεσης SOCTA αποστέλλοντας σχετικά στοιχεία στην αρμόδια αστυνομική υπηρεσία.

Η παροχή όλων των σχετικών στοιχείων στην Ευρωπόλ για την εκπόνηση της έκθεσης SOCTA (συμπεριλαμβανομένων των δεδομένων που αφορούν το περιβαλλοντικό έγκλημα) εμπίπτει στην αρμοδιότητα της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας. Επιπλέον, αξίζει να σημειωθεί ότι κάθε χρόνο η Διεύθυνση Δημόσιας Ασφάλειας καταρτίζει την έκθεση για το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα στην Ελλάδα⁹, κατά την οποία (σύμφωνα με τα δεδομένα που συλλέγονται από όλες τις ελληνικές αρχές επιβολής του νόμου) το περιβαλλοντικό έγκλημα δεν θεωρείται απειλή στην Ελλάδα. Όλα τα προϊόντα και τα εργαλεία της Ευρωπόλ παρέχονται από το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας στις αρμόδιες αστυνομικές αρχές για χρήση σε σχετικές υποθέσεις.

Μέχρι στιγμής, δεν έχουν υπάρξει υποθέσεις που απαιτούσαν τη χρήση των εν λόγω προϊόντων και εργαλείων από το Τμήμα Περιβαλλοντικής Προστασίας.

6.2.2. Εμπειρίες από τη χρήση διαφόρων περιβαλλοντικών δικτύων

Η ΕΓΕΠΕ είναι μέλος του δικτύου IMPEL από την έναρξη λειτουργίας του το 1992. Ο Εθνικός Συντονιστής του IMPEL για την Ελλάδα είναι ο Ειδικός Γραμματέας της Επιθεώρησης του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Ο Εθνικός Συντονιστής διευρύνει το δίκτυο με επιπλέον εθνικά σημεία επαφής για κάθε θεματικό τομέα και διαδίδει πληροφορίες στα σχετικά σημεία επαφής εντός της χώρας. Η Ελλάδα συμμετέχει στα 20 έργα του IMPEL για το 2018 στους πέντε θεματικούς τομείς (βιομηχανία και αέρας, απόβλητα και διασυνοριακές μεταφορές αποβλήτων, ύδατα και έδαφος, προστασία της φύσης, και οριζόντια εργαλεία και προσεγγίσεις) με συμμετέχοντες από τα σχετικά τμήματα του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Τα έργα επικεντρώνονται σε τομείς όπως η ανάπτυξη εργαλείων για την περιβαλλοντική αδειοδότηση, οι επιθεωρήσεις, η βελτίωση της νομοθεσίας και οι αξιολογήσεις. Κατά τη διάρκεια του 2018, έχει προγραμματιστεί η σύγκληση μιας από τις συνεδριάσεις του συμβουλίου του IMPEL στην Αθήνα· θα πραγματοποιηθεί επίσης ειδική συνάντηση με τον Εθνικό Συντονιστή και άλλα σημεία επαφής.

---

⁹ http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=27865&Itemid=73&lang=greek versions

Η Ελλάδα διαθέτει εμπειρία με άλλα δίκτυα, στο πλαίσιο της συνεργασίας του IMPEL με άλλα δίκτυα, όπως το Ευρωπαϊκό δίκτυο εισαγγελέων για το περιβάλλον (ENPE), το Φόρουμ των δικαστών της ΕΕ για το περιβάλλον (EUFJE), το Δίκτυο για την καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος (EnvicrimeNet) κ.λπ., και συμμετέχει στην πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη διασφάλιση της περιβαλλοντικής συμμόρφωσης (ECA).

Εκπρόσωποι του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας συμμετείχαν στις 13 Μαρτίου 2018 στις Βρυξέλλες στο Φόρουμ Περιβαλλοντικής Συμμόρφωσης και Διακυβέρνησης, τη νέα ομάδα εμπειρογνομόνων υψηλού επιπέδου της Επιτροπής, η οποία συγκροτήθηκε με την απόφαση C(2018)10 της Επιτροπής.

Επιπλέον, ένας υπάλληλος του Τμήματος Περιβαλλοντικής Προστασίας συμμετείχε σε συνάντηση για το περιβαλλοντικό έγκλημα που διοργάνωσε το δίκτυο EnvicrimeNet. Η έκβαση της συνάντησης ήταν θετική, καθώς έδωσε στους συμμετέχοντες την ευκαιρία να ανταλλάξουν απόψεις, πρακτικές και εμπειρίες σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης του περιβαλλοντικού εγκλήματος.

Μετά την επιτόπια επίσκεψη, οι αξιολογητές ενημερώθηκαν ότι η Ελλάδα, και συγκεκριμένα η ΕΓΕΠΕ, έχει ξεκινήσει εποικοδομητική συνεργασία με τον Frontex, ιδίως στον τομέα της εξαγωγής δεδομένων από δορυφορικές εικόνες.

6.3. Συνεργασία μεταξύ ελληνικών αρχών και Interpol

Οι επιθεωρητές περιβάλλοντος της ΕΓΕΠΕ συμμετείχαν επίσης σε συνάντηση της επιχείρησης Enigma III που διοργάνωσε η Interpol σχετικά με τις διασυνοριακές μεταφορές αποβλήτων και επικίνδυνων ουσιών.

6.4. Συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα

6.4.1. Η συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα / Σύμπραξη δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ)

Δεν υπάρχει πρόβλεψη για τη διενέργεια περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων από συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Το άρθρο 20 του ν. 4014/2011 (ΦΕΚ Α 209, 21.9.2011) προβλέπει τη σύσταση μητρώου ιδιωτών περιβαλλοντικών ελεγκτών οι οποίοι θα επικουρούν τις αρμόδιες αρχές για το περιβάλλον στις επιθεωρήσεις. Η ιδιότητα του περιβαλλοντικού ελεγκτή θα αποκτάται με τη χορήγηση σχετικής άδειας από τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Ωστόσο, η διάταξη αυτή δεν έχει τεθεί ακόμη σε εφαρμογή και μέχρι στιγμής δεν έχουν διενεργηθεί επιθεωρήσεις από ιδιώτες περιβαλλοντικούς ελεγκτές.

Ο ιδιωτικός τομέας, σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Διαχείρισης Αποβλήτων και Περιβαλλοντικών Πιστοποιήσεων του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, συμμετείχε στη δημιουργία του εθνικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Αποβλήτων.

Με βάση τις διατάξεις του ν. 2939/2001 (ΦΕΚ Α 179, 6.8.2001), όπως τροποποιήθηκε με τον ν. 4496/2017 (ΦΕΚ Α 170, 8.11.2017), ο ιδιωτικός τομέας συμμετέχει σε σχέδια διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού (ΔΕΠ), που περιλαμβάνουν οντότητες μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που οργανώνονται από τους παραγωγούς για την εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους. Έτσι, στο πλαίσιο τέτοιων σχεδίων ΔΕΠ ο ιδιωτικός τομέας έχει την ευθύνη να επιθεωρεί και να παρακολουθεί τη συμμόρφωση των συλλεκτών, των μεταφορέων και των εγκαταστάσεων επεξεργασίας με την ισχύουσα νομοθεσία και, κατά περίπτωση, με τα πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης με βάση τις νομικά δεσμευτικές συμβάσεις που οφείλουν να υπογράψουν με αυτές τις οντότητες. Όταν εντοπίζονται παρατυπίες, αναφέρονται τόσο στις περιφερειακές περιβαλλοντικές αρχές όσο και στον Ελληνικό Οργανισμό Ανακύκλωσης (ΕΟΑΝ), ώστε να μπορούν να ληφθούν προληπτικά μέτρα και μέτρα επιβολής.

Το Υπουργείο Εσωτερικών δεν εφαρμόζει επί του παρόντος κάποιο πρόγραμμα για υποστήριξη συμπράξεων μεταξύ δήμων και του ιδιωτικού τομέα στο αρχικό στάδιο της διαδικασίας σχεδιασμού. Οι τοπικές αρχές υποβάλλουν τις αιτήσεις τους στην Ειδική Γραμματεία των συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (<http://www.sdit.mnec.gr>).

Η Γενική Γραμματεία Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων του Υπουργείου Εσωτερικών διευκολύνει και υποστηρίζει δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς στο πλαίσιο των διαδικασιών αδειοδότησης, της ένταξής τους σε προγράμματα έγκρισης χρηματοδότησης και της εφαρμογής έργων διαχείρισης αποβλήτων. Παρακολουθεί επίσης την υλοποίηση έργων διαχείρισης αποβλήτων και την απορρόφηση της χρηματοδότησης στο πλαίσιο των έργων, και υποβάλλει προτάσεις για την επίλυση τυχόν προβλημάτων που ανακύπτουν.

Για παράδειγμα, η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανέφερε ότι ο ιδιωτικός τομέας συμμετέχει στην εναλλακτική διαχείριση των για ειδικές κατηγορίες αποβλήτων (επτά συστήματα) με την οργάνωση σημείων εναλλακτικής διαχείρισης και συλλογής, σύμφωνα με την οδηγία 2008/98/ΕΚ που μεταφέρθηκε στο εθνικό δίκαιο με τον ν. 4042/2012 (ΦΕΚ Α 24, 13.2.2012).

Σύμφωνα με τη Γενική Γραμματεία Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων του Υπουργείου Εσωτερικών, ο ιδιωτικός τομέας συμμετέχει κυρίως στη διαχείριση των αποβλήτων. Η πρόληψη και η καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος αποτελεί ευθύνη των δημόσιων αρχών που επιθεωρούν τον ιδιωτικό τομέα.

6.4.2. Ευθύνη σχετικά με την υποχρέωση διαβίβασης πληροφοριών στις αρμόδιες αρχές

Οι υποχρεώσεις απορρέουν από την ισχύουσα νομοθεσία και τους όρους που καθορίζονται στην άδεια του ιδιώτη. Εάν κατά την επιθεώρηση διαπιστωθεί παράβαση της υποχρέωσης διαβίβασης πληροφοριών, επιβάλλονται διοικητικές κυρώσεις.

Σε ό,τι αφορά τα σχέδια ΔΕΠ, ενδέχεται να επιβληθούν κυρώσεις σε περίπτωση παράλειψης διαβίβασης πληροφοριών στον ΕΟΑΝ.

Σημείωση 1: Οι φορείς του ιδιωτικού τομέα, εφόσον συμμετέχουν στην παραγωγή, την ανάκτηση, τη διάθεση, την αποθήκευση, τη συλλογή ή τη μεταφορά των αποβλήτων, έχουν την υποχρέωση τήρησης αρχείων, καταχώρισης στο Ηλεκτρονικό Μητρώο Αποβλήτων και παροχής ετήσιων εκθέσεων για τις εγκαταστάσεις των παραγωγών αποβλήτων. Σύμφωνα με το άρθρο 30 του ν. 1650/1986, όπως τροποποιήθηκε, η μη καταχώριση ή η υποβολή των ανωτέρω ετήσιων εκθέσεων είναι παράνομη.

Σημείωση 2: Στη δημόσια σύμβαση που υπογράφεται με τον φορέα του ιδιωτικού τομέα (για κατασκευές και υπηρεσίες) μπορούν να συμπεριληφθούν ειδικές αρμοδιότητες/ευθύνες, οι οποίες εξαρτώνται από το είδος του έργου. Ωστόσο, ο ιδιωτικός τομέας πρέπει να τηρεί τη σχετική περιβαλλοντική νομοθεσία.

Σημείωση 3: Σύμφωνα με τις ΚΥΑ 50910/2727/2003 (ΦΕΚ Β 1909, 22.12.2003) και Η.Π. 13558/725/2006 (ΦΕΚ Β 383, 28.3.2006, www.et.gr), όλοι οι φορείς διαχείρισης αποβλήτων πρέπει να υποβάλλουν πληροφορίες στις εκ του νόμου αρμόδιες αρχές.

Σύμφωνα με το άρθρο 15 της ΚΥΑ 50910/2727/2003 (ΦΕΚ Β 1909, 22.12.2003) και το άρθρο 15 της ΚΥΑ Η.Π. 13558/725/2006 (ΦΕΚ Β 383, 28.3.2006), επιβάλλονται ποινικές, αστικές και διοικητικές κυρώσεις σε κάθε υπαίτιο ανάλογα με την περίπτωση, κατά τα οριζόμενα στα άρθρα 28, 29 και 30 του ν. 1650/196 (ΦΕΚ Α 160, 18.10.1986).

6.4.3. Εμπειρία όσον αφορά τη συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα

Υπάρχει συνεργασία μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα για τους σκοπούς της πρόληψης και της καταπολέμησης του εγκλήματος περί τα απόβλητα, π.χ. έχει δημιουργηθεί ιστοχώρος για τον εντοπισμό και την καταγγελία κλοπής μετάλλων στο διαδίκτυο (metalalert.gr).

Η δημιουργία του εθνικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Αποβλήτων αποτελεί επίσης παράδειγμα αυτής της συνεργασίας.

Σε ό,τι αφορά τον ΕΟΑΝ, το σχέδιο ΔΕΠ για τα οχήματα στο τέλος του κύκλου ζωής τους (ΟΤΚΖ) περιλαμβάνει τη συστηματική υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις επιθεωρήσεις και τους ελέγχους που διενεργούνται σε αδειοδοτημένες εγκαταστάσεις επεξεργασίας που αναλαμβάνουν ΟΤΚΖ, γεγονός που συνεπάγεται την επιβολή κυρώσεων σε ορισμένες από αυτές τις εγκαταστάσεις, μεταξύ άλλων για ζητήματα που αφορούν την ορθή επεξεργασία των ελαφρών κλασμάτων από τεμαχισμό.

6.5. Συμπεράσματα

- Γενικά, η Ελλάδα εξέφρασε την ικανοποίησή της για τη συνεργασία της με την Eurojust και την Ευρωπόλ σε διάφορους τομείς· ωστόσο, δεν υπάρχει συγκεκριμένη πείρα σε σχέση με τα εγκλήματα περί τα απόβλητα. Η Ελλάδα δεν έχει ακόμη καθιερώσει συνεργασία σε αυτό το πλαίσιο με βάση μια κοινή ομάδα ερευνών.
- Η Ελλάδα συμμετέχει σε διάφορα διεθνή φόρουμ, ιδίως στο δίκτυο IMPEL. Μπορεί να επισημανθεί η ενεργή συμμετοχή στην EMPACT, ιδίως δεδομένης της συμμετοχής της ΕΓΕΠΕ στην παγκόσμια επιχείρηση επιβολής του νόμου της Interpol με τίτλο «30 Days at Sea», με στόχο την καταπολέμηση εγκλημάτων ρύπανσης που διαπράττονται στη θάλασσα, που εστιάζεται στις παράνομες απορρίψεις στη θάλασσα από πλοία και στο παράνομο εμπόριο αποβλήτων μέσω θαλάσσιων οδών. Με αυτόν τον τρόπο, μπορεί να επωφεληθεί από την επαγγελματική ανταλλαγή γνώσεων, τεχνικών εργαλείων/εξειλίξεων, στρατηγικών και βέλτιστων πρακτικών κατά την εφαρμογή της περιβαλλοντικής πολιτικής, την πρόληψη της περιβαλλοντικής ζημίας και την επιβολή αποτελεσματικών κυρώσεων για το περιβαλλοντικό έγκλημα και το έγκλημα περί τα απόβλητα.

- Επιπλέον, η Ελληνική Αστυνομία συμμετέχει σε υφιστάμενους οργανισμούς και δίκτυα, όπως η Interpol και το EnviCrimeNet, γεγονός που συμβάλλει στη βελτίωση των ικανοτήτων της στην διεθνή συνεργασία μεταξύ αστυνομικών υπηρεσιών και, ως εκ τούτου, στην ανταλλαγή στοιχείων και πληροφοριών.
- Φαίνεται να υπάρχει ενισχυμένη συνεργασία μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου, των εισαγγελέων, των επιθεωρητών περιβάλλοντος της ΕΓΕΠΕ, των τελωνειακών αρχών και άλλων αρμόδιων αρχών. Η συνεργασία ξεκινά όταν υπάρχουν υπόνοιες για την ύπαρξη υπόθεσης περιβαλλοντικού εγκλήματος. Ωστόσο, η συνεργασία μεταξύ των επιθεωρητών περιβάλλοντος της ΕΓΕΠΕ και των τοπικών αρχών θα μπορούσε να βελτιωθεί ώστε να αντικατοπτρίζει τη συνεργασία με την Περιφέρεια Αττικής, και συγκεκριμένα το Τμήμα Ελέγχου και Μετρήσεων της Περιφερειακής Ενότητας Δυτικής Αττικής, η οποία φαίνεται να είναι υποδειγματική. Υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των περιφερειών σε ό,τι αφορά τις γνώσεις και τα μέσα που διαθέτουν για την καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος (η Περιφέρεια Αττικής, Τμήμα Ελέγχου και Μετρήσεων της Περιφερειακής Ενότητας Δυτικής Αττικής, βρίσκεται σε προνομιακή θέση, αλλά άλλες περιφέρειες αντιμετωπίζουν πολλά προβλήματα). Επιπλέον, θα πρέπει να εξεταστεί το ενδεχόμενο πραγματοποίησης συναντήσεων σε περιφερειακό επίπεδο μεταξύ περιφερειακών φορέων για την επιβολή του νόμου και το περιβάλλον.
- Η συνεργασία μεταξύ της αστυνομίας, των τελωνειακών αρχών και των επιθεωρητών θα μπορούσε επίσης να βελτιωθεί σε ό,τι αφορά τους οδικούς ελέγχους σε μεταφορές αποβλήτων. Επί του παρόντος, γίνονται διαπραγματεύσεις για μνημόνιο συνεννόησης μεταξύ των αρμόδιων αρχών προκειμένου να καθοριστούν κανόνες για πιο αποτελεσματικό συντονισμό, καθώς μέχρι στιγμής ο συντονισμός πραγματοποιείται κατά περίπτωση και η επιτυχία εξαρτάται από τον υπεύθυνο.
- Υπάρχει άτυπη και στενή συνεργασία μεταξύ επιθεωρητών, αστυνομίας, εισαγγελέων και ΕΟΑΝ. Ο δε ΕΟΑΝ συγκροτήθηκε ως ιδιωτικός οργανισμός με αρμοδιότητα τη διενέργεια επιθεωρήσεων σχετικά με την ανακύκλωση αποβλήτων. Πέρα από αυτό το καλό παράδειγμα συνεργασίας, κατά την άποψη των αξιολογητών χρειάζονται περισσότερο ανεπτυγμένες συμπράξεις μεταξύ φορέων του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα που δραστηριοποιούνται στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος προκειμένου να ενισχυθεί η καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος.

7. ΠΑΡΑΝΟΜΗ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

7.1. Εθνική δομή

7.1.1. Αρχές που συμμετέχουν στην πρόληψη και την καταπολέμηση των παράνομων μεταφορών αποβλήτων

Οι επιθεωρήσεις των διασυνοριακών μεταφορών αποβλήτων διενεργούνται, βάσει του άρθρου 57 του ν. 4042/2012, από την Επιθεώρηση Περιβάλλοντος και τα τοπικά τελωνεία. Επομένως, η ΕΓΕΠΕ, και πιο συγκεκριμένα η Επιθεώρηση Περιβάλλοντος, είναι υπεύθυνη για την πρόληψη και την καταπολέμηση της παράνομης διασυνοριακής μεταφοράς αποβλήτων, σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Διαχείρισης Αποβλήτων και Περιβαλλοντικών Πιστοποιήσεων του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, βάσει του άρθρου 58 του Προεδρικού Διατάγματος 132/2017 (ΦΕΚ Α 160) και του άρθρου 57 του ν. 4042/2012 (ΦΕΚ Α 24/13-02-12).

Σε περίπτωση που επιθεώρηση οδηγήσει σε διαδικασία επί παραβάσει, οι επιθεωρητές περιβάλλοντος εισηγούνται την επιβολή διοικητικών κυρώσεων και ειδοποιούν τον εισαγγελέα που είναι αρμόδιος για την επιβολή ποινικών κυρώσεων. Οι επιθεωρητές περιβάλλοντος συνεπικουρούνται επίσης από ειδικούς προανακριτικούς υπαλλήλους (άρθρο 9 του νόμου 4042/2012), ώστε σε περιπτώσεις ποινικών αδικημάτων να έχουν αρμοδιότητα, κατόπιν ενημέρωσης του αρμόδιου εισαγγελέα και με τη συνδρομή της αστυνομίας, να προβούν στην κατάσχεση του φορτίου ή να εφαρμόσουν την αυτόφωρη διαδικασία.

Κατά τη διάρκεια των ερευνών, η ΕΓΕΠΕ συνεργάζεται στενά με τη Διεύθυνση Διαχείρισης Αποβλήτων και Περιβαλλοντικών Πιστοποιήσεων, που ενεργεί ως αρμόδια αρχή του κανονισμού για τις μεταφορές αποβλήτων (ΚΜΑ), με τις περιφερειακές αρχές που είναι υπεύθυνες για τις επιθεωρήσεις των εγκαταστάσεων αποβλήτων που υπόκεινται σε περιβαλλοντική άδεια και παρατίθενται στο άρθρο 20 παράγραφος 3 του ν. 4014/2011 (ΦΕΚ Α 209/21-09-11), καθώς επίσης και με τις αρχές που είναι υπεύθυνες για την επιθεώρηση διασυνοριακών μεταφορών αποβλήτων.

Οι τελωνειακές αρχές είναι επίσης υπεύθυνες για την πρόληψη και την καταπολέμηση των παράνομων μεταφορών αποβλήτων. Ο ρόλος των τελωνειακών αρχών είναι να διενεργούν υλικούς ελέγχους για να επαληθεύουν ότι τα εισαγόμενα ή εξαγόμενα προϊόντα αντιστοιχούν στα όσα δηλώνονται στην τελωνειακή διασάφηση. Σε περίπτωση που υπάρχουν υπόνοιες για διασυνοριακή αποστολή αποβλήτων, τα τελωνεία εισόδου και εξόδου ελέγχουν κατά πόσον υπάρχουν συνοδευτικά δικαιολογητικά μεταφοράς. Εάν υπάρχουν ισχυρές υπόνοιες ή καταγγελία παράνομης μεταφοράς ή εάν υπάρχει αίτημα για έλεγχο εγγράφων, οι τελωνειακοί υπάλληλοι ενημερώνουν αμέσως την εθνική αρχή που είναι αρμόδια για τις επιθεωρήσεις (το Υπουργείο Περιβάλλοντος) και δεσμεύουν το φορτίο μέχρι να λάβουν έγκριση (ή όχι) από την εθνική αρμόδια αρχή.

7.1.2. Εντοπισμός παράνομων μεταφορών αποβλήτων

Οι επιθεωρητές περιβάλλοντος διενεργούν περιβαλλοντικές επιθεωρήσεις σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 9 του ν. 2947/2001 (ΦΕΚ Α 228). Οι περιβαλλοντικές επιθεωρήσεις μπορούν να πραγματοποιούνται μετά από καταγγελίες, ανώνυμες ή όχι, εντολές εισαγγελέων, αιτήματα δημόσιων αρχών ή ειδοποιήσεις από αρμόδιες αρχές άλλων κρατών μελών, αλλά πραγματοποιούνται επίσης με βάση ετήσια προγράμματα τακτικών περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων σε έργα και εγκαταστάσεις. Το βασικό εμπόδιο είναι ότι οι περισσότερες αρχές επιθεωρήσεων, συμπεριλαμβανομένης της Επιθεώρησης Περιβάλλοντος, είναι υποστελεχωμένες.

Ιδίως στην περίπτωση της διασυνοριακής μεταφοράς αποβλήτων, τα παράνομα φορτία εντοπίζονται συνήθως κατά τη διάρκεια των τακτικών υλικών ελέγχων που πραγματοποιούν τα τοπικά τελωνεία ή κατόπιν επιθεωρήσεων που διενεργούνται κατόπιν παροχής πληροφοριών από τις αρμόδιες αρχές άλλων κρατών μελών. Οι περισσότερες παρανομίες συνδέονται με διοικητικές παρατυπίες στα συνοδευτικά έγγραφα του φορτίου, όπως εσφαλμένη χρήση κωδικών αποβλήτων, αδυναμία προσκόμισης δεσμευτικών συμβάσεων κ.λπ.

Οι τελωνειακοί υπάλληλοι μπορούν να εντοπίσουν παράνομη μεταφορά αποβλήτων πραγματοποιώντας τους υλικούς ελέγχους ή ελέγχους εγγράφων που υποδεικνύει το σύστημα ανάλυσης κινδύνων. Επιπλέον, μπορούν να πραγματοποιούνται έλεγχοι κατόπιν αναφοράς ή καταγγελίας (επίσημης ή ανεπίσημης).

Οι παράνομες μεταφορές αποβλήτων εντοπίζονται κυρίως μέσω της συλλογής πληροφοριών. Το Τμήμα Περιβαλλοντικής Προστασίας ελέγχει κατά πόσον οι καταγγελίες που λαμβάνει είναι βάσιμες εντοπίζοντας τον στόχο ή τον ύποπτο. Τα κύρια προβλήματα που αντιμετωπίζει το Τμήμα αυτό είναι η υποστελέχωση και η έλλειψη οχημάτων και τεχνικού εξοπλισμού.

7.1.3. Ιδιαιτερότητα των παράνομων μεταφορών αποβλήτων

Οι επιθεωρητές περιβάλλοντος στη Βόρεια Ελλάδα, όπου βρίσκονται τα χερσαία σύνορα, παρατήρησαν περιπτώσεις εσκεμμένης εσφαλμένης ταξινόμησης διασυνοριακών φορτίων, στις οποίες ενδεχομένως εμπλέκονται επίσης εταιρείες ή δραστηριότητες τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό.

Αποτελεί συνήθη πρακτική για τους υπεύθυνους διαχείρισης αποβλήτων που εμπíπτουν στις κατοπτρικές καταχωρίσεις του καταλόγου αποβλήτων να ισχυρίζονται ότι τα απόβλητα που μεταφέρουν υπάγονται στην κατηγορία των μη επικίνδυνων αποβλήτων και, συνεπώς, χρησιμοποιούν αυτήν την κατηγορία κατά τη διαδικασία μεταφοράς των αποβλήτων. Δεν έχουν παρασχεθεί συγκεκριμένα στοιχεία σχετικά με το πώς η πρακτική αυτή, ή γενικά η παράνομη μεταφορά, συνδέεται με τις δραστηριότητες ομάδων οργανωμένου εγκλήματος ή μεμονωμένων δραστών.

Γενικά, υπάρχουν πολλές περιπτώσεις στις οποίες οι εταιρείες που οργανώνουν μεταφορές αποβλήτων δηλώνουν τα απόβλητα ως μη επικίνδυνα, αλλά από την επιθεώρηση προκύπτει ότι είναι επικίνδυνα. Μια άλλη συνήθης πρακτική είναι τα απόβλητα να χαρακτηρίζονται υποπροϊόντα. Επιπλέον, ενδέχεται να προκύψουν προβλήματα κατά τη διάρκεια μεταφορών μη επικίνδυνων αποβλήτων στις οποίες εμπλέκονται διάφορες χώρες διαμετακόμισης, δημιουργώντας σύγχυση ως προς τη δηλωθείσα διαδρομή μεταφοράς και τον τελικό προορισμό.

7.1.4. Μέτρα για τις μεταφορές αποβλήτων

Σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1013/2016 για τις μεταφορές αποβλήτων (ΚΜΑ), τα κράτη μέλη έχουν καθιερώσει συστήματα καταχώρισης για συλλέκτες, μεταφορείς και φορείς εκμετάλλευσης εγκαταστάσεων. Η εκ των προτέρων κοινοποίηση στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (Διεύθυνση Διαχείρισης Αποβλήτων και Περιβαλλοντικών Πιστοποιήσεων) αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση. Επιπλέον, οι φορείς εκμετάλλευσης οφείλουν να υποβάλλουν τα σχετικά έγγραφα.

Για τις ενωσιακές εγκαταστάσεις, αναγνωρίζονται οι άδειες που εκδίδονται από τις αρμόδιες εθνικές αρχές. Σε ό,τι αφορά τις μεταφορές εκτός ΕΕ, οι επιθεωρητές απαιτούν επιβεβαίωση από την εθνική αρχή που είναι υπεύθυνη για την εφαρμογή της περιβαλλοντικά ορθής διαχείρισης δυνάμει της Σύμβασης της Βασιλείας ότι οι εγκαταστάσεις όπου πρόκειται να γίνει η διάθεση/ανάκτηση των αποβλήτων πληρούν περιβαλλοντικούς όρους που ισοδυναμούν με τα ενωσιακή ή διεθνή πρότυπα.

Επιπλέον, οι εταιρείες που οργανώνουν τη μεταφορά μη επικίνδυνων αποβλήτων σε κράτη μέλη της ΕΕ και τρίτες χώρες προς ανάκτηση υποχρεούνται, βάσει του άρθρου 18 του ΚΜΑ, να αποστέλλουν αντίγραφο του σχετικού εγγράφου του παραρτήματος VII, υπογεγραμμένου από την εγκατάσταση ανακύκλωσης, στο οποίο αναγράφεται ότι τα απόβλητα έχουν παραδοθεί και ανακυκλωθεί.

Η διαδικασία που έχει καθιερωθεί σχετικά με τις προεγκεκριμένες εγκαταστάσεις, βάσει του άρθρου 14 του ΚΜΑ συμβάλλει επίσης στη διασφάλιση της ασφαλούς και περιβαλλοντικά ορθής διαχείρισης.

Το Υπουργείο Εσωτερικών, μέσω των αποκεντρωμένων διοικήσεών του και της Γενικής Γραμματείας Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων του, εποπτεύει τις τοπικές αρχές, οι οποίες υπόκεινται σε επιθεωρήσεις και έρευνες από εξουσιοδοτημένους ελεγκτικούς φορείς. Το εθνικό σχέδιο και τα προγράμματα τακτικών επιθεωρήσεων (Αθήνα, Ιούνιος 2017) διατίθενται στον ιστοχώρο του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας¹⁰.

Οι υπηρεσίες των περιφερειών και των αποκεντρωμένων διοικήσεων διασφαλίζουν ότι οι επιχειρήσεις και οι οργανισμοί που ασχολούνται με τις μεταφορές αποβλήτων διαθέτουν τις κατάλληλες νόμιμες άδειες που εκδίδονται από την αρμόδια περιβαλλοντική αρχή της αποκεντρωμένης διοίκησης ή άλλη υπεύθυνη περιβαλλοντική αρχή (ΥΠΕΝ).

---

¹⁰ www.ypeka.gr/http://www.ypeka.gr/LinkClick.aspx?fileticket=VV9Qsb%2B%2BAAM%3D&tabid=329&language=el-GR, βλ. κεφάλαιο V για τα αποτελέσματα της περιόδου 2012-2014.

7.2. Επιθεωρήσεις

7.2.1. Μεθοδολογία επιθεωρήσεων και επακόλουθες ενέργειες

Η δειγματοληψία και η ανάλυση δειγμάτων σε διαπιστευμένα εργαστήρια, οι φορητές συσκευές ανάλυσης, οι επιτόπιες μετρήσεις, οι φωτογραφίες και τα βίντεο, καθώς και οι έλεγχοι αδειών, εγγράφων και πιστοποιητικών αποτελούν τις συνήθεις μεθόδους που χρησιμοποιούνται κατά τη διάρκεια των επιθεωρήσεων.

Οι περιφέρειες, οι τοπικές αρχές και οι αποκεντρωμένες διοικήσεις μπορούν να διατάσσουν ή να διενεργούν επιθεωρήσεις, σύμφωνα με τις κατά νόμο αρμοδιότητές τους.

Οι εμπλεκόμενες υπηρεσίες των αποκεντρωμένων διοικήσεων συμμετέχουν στο εθνικό σχέδιο και τα προγράμματα τακτικών επιθεωρήσεων σε συνεργασία με το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

Οι περιφέρειες, μέσω των περιβαλλοντικών τμημάτων ελέγχων και μετρήσεών τους, αναλαμβάνουν τη διενέργεια ελέγχων της συμμόρφωσης με τις ρυθμιστικές και νομοθετικές διατάξεις για το περιβάλλον, βάσει του άρθρου 20 του ν. 4014/2011 (ΦΕΚ 209Α).

Εάν διαπιστωθεί παράβαση, καταρτίζεται ειδική έκθεση με τα απαραίτητα στοιχεία για την ταυτοποίηση της εν λόγω παράβασης. Η έκθεση αυτή υπογράφεται από όλα τα μέλη του κλιμακίου επιθεώρησης που διενεργεί την εξέταση· αποτελεί δε το απαραίτητο έγγραφο για να πιστοποιηθεί το διαπραχθέν αδίκημα. Αντίγραφο της έκθεσης παραδίδεται στον παραβάτη ιδιοχείρως ή επικολλείται (σφραγισμένη) στον τοίχο του χώρου όπου ασκεί την παράνομη δραστηριότητα. Η έκθεση και το προτεινόμενο πρόστιμο διαβιβάζονται στον Περιφερειάρχη για να ληφθεί απόφαση σχετικά με το αν θα επιβληθεί πρόστιμο.

Επιπλέον, τα κλιμάκια ελέγχου ποιότητας περιβάλλοντος των περιφερειών αναλαμβάνουν δράσεις σχετικά με την περιβαλλοντική νομοθεσία και υποβάλλουν τις εκθέσεις τους στους κατάλληλους κρατικούς φορείς ελέγχου.

Η Γενική Γραμματεία Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων του Υπουργείου Εσωτερικών είναι υπεύθυνη για την προώθηση του περιφερειακού και εθνικού σχεδιασμού διαχείρισης αποβλήτων, της συμμόρφωσης, καθώς επίσης και της εφαρμογής των περιβαλλοντικών οδηγιών και κανονισμών της ΕΕ για τις δημόσιες συμβάσεις.

Η Γενική Γραμματεία Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων του Υπουργείου Εσωτερικών μπορεί να ζητήσει από εξουσιοδοτημένους ελεγκτικούς φορείς να συλλέξουν δεδομένα, να πραγματοποιήσουν επιθεωρήσεις και να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους. Οι δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς πρέπει να συνεργάζονται με τη Γενική Γραμματεία Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων. Οφείλουν δε να παράσχουν κάθε στοιχείο που απαιτείται ή που ενδέχεται να είναι χρήσιμο και πρέπει να συμμορφώνονται με τις οδηγίες της Γραμματείας.

Σε περίπτωση παράβασης της εθνικής ή της ενωσιακής νομοθεσίας, η Γενική Γραμματεία Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων του Υπουργείου Εσωτερικών αναφέρει την παράβαση στους κατάλληλους κρατικούς ελεγκτικούς φορείς προκειμένου να ενεργήσουν σύμφωνα με τις κατά νόμο αρμοδιότητές τους.

Κατά την περίοδο από 2 έως 9 Μαρτίου 2018, πραγματοποιήθηκε ημιδομημένη έρευνα μέσω τηλεδιάσκεψης από ομάδα εργασίας του Υπουργείου Εσωτερικών. Συνοπτικά, εντοπίστηκαν μερικά αρνητικά ζητήματα, όπως τα παρακάτω:

- ανεπαρκείς πόροι,
- διάθεση λιγότερου προσωπικού για τις επιθεωρήσεις·
- έλλειψη εξοπλισμού όταν απαιτείται λεπτομερής έρευνα·
- σύντομη διάρκεια ελέγχων για παραβάσεις σύντομης διάρκειας·
- ανεπαρκή κονδύλια για τα έξοδα μεταφοράς·
- έλλειψη προσωπικού·
- έλλειψη πόρων για επιθεωρήσεις σε αγροτικές περιοχές.

Τα προβλήματα αυτά ενδέχεται να παρεμποδίζουν την επίτευξη ακριβέστερων αποτελεσμάτων στον τομέα του περιβαλλοντικού εγκλήματος περί τα απόβλητα.

Ο χειρισμός των επιγραμμικών συστημάτων από όλους τους φορείς που εμπλέκονται στη διαδικασία υποβολής εκθέσεων, συλλογής και αποστολής δεδομένων στην υπηρεσία περιβαλλοντικού εγκλήματος για τα απόβλητα της Ελληνικής Αστυνομίας, τις τοπικές δικαστικές αρχές και το Συμβούλιο διερεύνησης περιβαλλοντικών εγκλημάτων για τα απόβλητα παρουσιάστηκε ως παράδειγμα βέλτιστης πρακτικής.

Όταν οι επιθεωρητές περιβάλλοντος εντοπίζουν παρατυπίες κατά τη διάρκεια επιθεώρησης, συντάσσουν έκθεση επιθεώρησης και καλούν τον παραβάτη να αντικρούσει γραπτώς τα πορίσματα της επιθεώρησης. Μετά την υποβολή της αντίκρουσης ή μετά τη λήξη της καθορισμένης προθεσμίας, οι επιθεωρητές περιβάλλοντος καταρτίζουν αιτιολογημένη έκθεση στην οποία επιβεβαιώνεται εάν υπήρξε παράβαση όχι. Στις υποθέσεις παραβάσεων σχετικά με το περιβάλλον, η έκθεση παράβασης διαβιβάζεται στον αρμόδιο εισαγγελέα για τη διερεύνηση της αξιόποινης πράξης. Σε περιπτώσεις όπου διαπιστώνεται ρύπανση ή υποβάθμιση του περιβάλλοντος, ή οποιαδήποτε άλλη παράβαση που προβλέπεται στο άρθρο 30 του ν. 1650/1986 (ΦΕΚ Α 160/16-10-86), το Τμήμα Επιθεώρησης Περιβάλλοντος εισηγείται στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας την επιβολή προστίμου.

Όταν κρίνεται σκόπιμο, οι επιθεωρητές περιβάλλοντος διαβιβάζουν την αιτιολογημένη έκθεση παράβασης στην αρχή αδειοδότησης ή σε άλλες αρμόδιες αρχές, όπως ο ΕΟΑΝ ή, αν πρόκειται για υποθέσεις παράνομης μεταφοράς αποβλήτων, στη Διεύθυνση Διαχείρισης Αποβλήτων και Περιβαλλοντικών Πιστοποιήσεων (αρμόδια αρχή για τον ΚΜΑ), η οποία εφαρμόζει τις διατάξεις του ΚΜΑ (άρθρο 24).

7.2.2. Ειδικές επιθεωρήσεις σχετικά με απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού (ΑΗΗΕ) και οχήματα στο τέλος του κύκλου ζωής τους (ΟΤΚΖ)

Οι επιθεωρήσεις σε έργα και δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένων των εγκαταστάσεων ΑΗΗΕ, πραγματοποιούνται με βάση το εθνικό σχέδιο περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων και τα ετήσια προγράμματα τακτικών περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων για την περίοδο 2018-2022, τα οποία έχουν καταρτιστεί βάσει ανάλυσης κινδύνου για την ιεράρχηση των τακτικών επιθεωρήσεων. Επιθεωρήσεις πραγματοποιούνται επίσης κατόπιν καταγγελιών ή κατόπιν αιτήματος άλλων αρμόδιων αρχών.

Από το 2013 έως το 2017, η Επιθεώρηση Περιβάλλοντος Νότιας Ελλάδας πραγματοποίησε 15 περιβαλλοντικές επιθεωρήσεις σε εγκαταστάσεις διαχείρισης ΑΗΗΕ.

Κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας, οι επιθεωρητές περιβάλλοντος της Επιθεώρησης Βορείου Ελλάδας πραγματοποίησαν τέσσερις έρευνες σε δραστηριότητες διαχείρισης ΟΤΚΖ, μεταξύ άλλων το 2016 σχετικά με παράνομη διασυνοριακή μεταφορά αποβλήτων που είχαν δηλωθεί ως απόβλητα μετάλλων, παρόλο που επρόκειτο για ελαφρά κλάσματα από τεμαχισμό.

Σύμφωνα με τις ελληνικές αρχές, το μεγαλύτερο πρόβλημα σχετικά με τις παράνομες διασυνοριακές μεταφορές αποβλήτων, και τη διαχείριση παράνομων αποβλήτων γενικά, οφείλεται στις ροές αποβλήτων για τις οποίες δεν υπάρχει κατάλληλο δίκτυο διαχείρισης στη χώρα, ή στο γεγονός ότι το κόστος της διαχείρισης των αποβλήτων είναι υψηλό και, ως εκ τούτου, αποτρεπτικό για τους ιδιοκτήτες. Η διαχείριση της συνολικής ποσότητας των ΑΗΗΕ που έχει αναφερθεί στο πλαίσιο σχεδίων ΔΕΠ, με εξαίρεση ορισμένους λαμπτήρες, γίνεται σε εγχώριο επίπεδο. Τα σχέδια ΔΕΠ για ΑΗΗΕ παρέχουν οικονομικά κίνητρα σε εμπόρους απορριμμάτων μετάλλων προκειμένου να παραδίδουν τα ΑΗΗΕ σε αδειοδοτημένες εγκαταστάσεις επεξεργασίας, δηλαδή τα σχέδια ΔΕΠ έχουν υπογράψει συμφωνίες συνεργασίας με μεγάλο αριθμό εμπόρων απορριμμάτων μετάλλων (χώροι συγκέντρωσης παλαιών μετάλλων) και έχουν καθορίσει χρονοδιάγραμμα επιστροφής δαπανών, το οποίο προσαρμόζεται διαρκώς στις απαιτήσεις της αγοράς (δηλαδή στις τιμές των μετάλλων κ.λπ.).

Οι ποσότητες των ΑΗΗΕ που συλλέγονται μέσω αυτού του δικτύου δηλώνονται στα σχέδια ΔΕΠ για τα ΑΗΗΕ, που υποβάλλονται στη συνέχεια στον ΕΟΑΝ.

Οι περιφέρειες, οι αποκεντρωμένες διοικήσεις, οι τοπικές αρχές και η Γενική Γραμματεία Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων του Υπουργείου Εσωτερικών εφαρμόζουν τους εθνικούς και τους ευρωπαϊκούς κανονισμούς.

Σύμφωνα με τον ν. 1650/1986, όπως τροποποιήθηκε με τον ν. 3010/2003 (ΦΕΚ 91Α) και τον ν. 4014/2011 (ΦΕΚ 209Α), οι υπηρεσίες των αποκεντρωμένων διοικήσεων εφαρμόζουν διαδικασίες ελέγχου κατόπιν υποβολής λεπτομερούς, υπογεγραμμένης έκθεσης ή με τη δική τους νομική ευθύνη.

Η διαχείριση των αποβλήτων ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού κατατάσσεται στην εναλλακτική διαχείριση αποβλήτων και ο υπεύθυνος οργανισμός είναι ο ΕΟΑΝ. Για παράδειγμα, οι υπηρεσίες της Αποκεντρωμένης Διοίκησης της Δυτικής Μακεδονίας συμμετείχαν σε κοινό σώμα επιθεωρήσεων σε επιχειρήσεις στο πλαίσιο του προγράμματος «Ηφαιστος» της Ελληνικής Αστυνομίας. Κατέγραψαν παραβάσεις της σχετικής περιβαλλοντικής νομοθεσίας, ιδίως από τη μειονότητα των Ρομά.

7.2.3. Πρώτο σχέδιο επιθεωρήσεων

Το σχέδιο επιθεωρήσεων για τις μεταφορές αποβλήτων, το οποίο θεωρείται το πρώτο σχέδιο επιθεωρήσεων με βάση το άρθρο 50 του ΚΜΑ, καταρτίζεται επί του παρόντος από την Επιθεώρηση Περιβάλλοντος της ΕΓΕΠΕ, σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Διαχείρισης Αποβλήτων και Περιβαλλοντικών Πιστοποιήσεων του ΥΠΕΝ, τη Γενική Διεύθυνση Τελωνείων και Ειδικών Φόρων Κατανάλωσης της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων, την Ελληνική Αστυνομία και την Ελληνική Ακτοφυλακή. Ωστόσο, μεγάλος αριθμός εγκαταστάσεων παραγωγής, επεξεργασίας και διάθεσης περιλαμβάνονται ήδη στο εθνικό σχέδιο περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων και τα ετήσια προγράμματα τακτικών περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων για την περίοδο 2018-2022.

7.2.4. Προκλήσεις όσον αφορά την επιστροφή παράνομων μεταφορών αποβλήτων

Το 2014 υπήρξε μια περίπτωση παράνομης μεταφοράς 165 τόνων υδραργύρου από τη Γερμανία στην Ελλάδα. Οι ελληνικές αρχές ταξινόμησαν το υλικό αυτό στην κατηγορία των επικίνδυνων αποβλήτων και ενημέρωσαν τις γερμανικές αρχές ότι θα εφαρμόζονταν οι διατάξεις του ΚΜΑ. Η διαδικασία ασφαλούς και νόμιμης μεταφοράς υδραργύρου στη χώρα προέλευσης (Γερμανία) διήρκεσε σχεδόν ένα έτος. Η απαιτούμενη διαδικασία ήταν χρονοβόρα.

Η κύρια πρόκληση που ανέφεραν οι ελληνικές αρχές είναι στις περισσότερες περιπτώσεις το κόστος των κοινοποιημένων αποβλήτων. Παρέχεται στον κοινοποιούντα η ευκαιρία να αναζητήσει εναλλακτικούς τρόπους διαχείρισης των αποβλήτων, όπως προβλέπεται στον ΚΜΑ, πριν από την επιστροφή, ώστε να μειωθεί τόσο το κόστος όσο και το περιβαλλοντικό αποτύπωμα της ανάκτησης/διάθεσης των μεταφερόμενων αποβλήτων.

Σε ό,τι αφορά την εφαρμογή της αρχής της διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού (ΔΕΠ), με τον ν. 2939/2001 (ΦΕΚ Α 179/06-08-01), και ιδίως το άρθρο 24ιδ, συγκροτείται Διεύθυνση Επιθεωρήσεων και Ελέγχων η οποία, μεταξύ άλλων αρμοδιοτήτων, διενεργεί και συντονίζει επιθεωρήσεις εγκαταστάσεων επεξεργασίας αποβλήτων και μονάδων παραγωγών που εμπίπτουν στην αρχή της διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού. Ωστόσο, η εν λόγω Διεύθυνση δεν έχει αρχίσει ακόμη να λειτουργεί, εν αναμονή της πρόσληψης προσωπικού.

Στο πλαίσιο της ημιδομημένης έρευνας ζητήθηκε από τις περιφέρειες και τις αποκεντρωμένες διοικήσεις να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους, από τις οποίες επισημάνθηκαν οι ακόλουθες προτάσεις:

- διενέργεια τακτικών ελέγχων όλων των δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τη συλλογή και τη μεταφορά αποβλήτων·
- αλλαγή πολιτικής με την επιβολή αυστηρών κυρώσεων σε λαθρεμπόρους αποβλήτων και την τιμωρία των χωρών προέλευσης των αποβλήτων·
- παροχή περισσότερων κινήτρων για τη δημιουργία εγκαταστάσεων επεξεργασίας στην χώρα προέλευσης των αποβλήτων·
- δημιουργία περισσότερων χώρων υγειονομικής ταφής στις χώρες προέλευσης των αποβλήτων.

7.3. Συμπεράσματα

- Οι επιθεωρήσεις των διασυνοριακών μεταφορών αποβλήτων διενεργούνται από τις Επιθεωρήσεις Περιβάλλοντος και τα τοπικά τελωνεία. Η ΕΓΕΠΕ, και πιο συγκεκριμένα η Επιθεώρηση Περιβάλλοντος, είναι υπεύθυνη για την πρόληψη και την καταπολέμηση της παράνομης διασυνοριακής μεταφοράς αποβλήτων. Σε περίπτωση που οι επιθεωρητές περιβάλλοντος διαπιστώσουν παράβαση, εισηγούνται την επιβολή διοικητικών κυρώσεων και ειδοποιούν τον εισαγγελέα που είναι αρμόδιος για την επιβολή ποινικών κυρώσεων.
- Υπάρχει ισχυρή δέσμευση των διοικητικών φορέων και του προσωπικού τους για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών παραβάσεων. Παρά τους οικονομικούς περιορισμούς και την έλλειψη ανθρώπινων πόρων, φαίνεται ότι οι επιθεωρητές περιβάλλοντος πραγματοποιούν μεγάλο αριθμό ελέγχων. Ωστόσο, η αποτελεσματικότητά τους θα μπορούσε να βελτιωθεί με τη διάθεση περισσότερου προσωπικού για την αντιμετώπιση των αυτών των ζητημάτων σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.
- Κατά τη γνώμη των αξιολογητών, το Ηλεκτρονικό Μητρώο Αποβλήτων, που διευκολύνει το έργο των επιθεωρητών περιβάλλοντος και τους επιτρέπει να αποφεύγουν την επικάλυψη των επιθεωρήσεων που διενεργούνται από άλλες διοικητικές αρχές, αποτελεί παράδειγμα βέλτιστης πρακτικής.
- Επί του παρόντος καταβάλλονται προσπάθειες για τη συγκρότηση σώματος ιδιωτών επιθεωρητών για να βοηθηθούν οι δημόσιοι φορείς. Θα πρέπει να δραστηριοποιούνται σε τομείς στους οποίους οι επιθεωρητές του δημοσίου στερούνται εμπειρογνομosύνης και πόρων (π.χ. η Ειδική Γραμματεία Επιθεώρησης του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, η οποία έχει σοβαρό πρόβλημα έλλειψης προσωπικού και επί του παρόντος δεν διαθέτει επιθεωρητή με εξειδίκευση στην ατμοσφαιρική ρύπανση)¹¹.

---

¹¹ Μετά την επιτόπια επίσκεψη, η ομάδα αξιολόγησης ενημερώθηκε ότι, μετά τις πυρκαγιές που έπληξαν το καλοκαίρι την Αττική για παράδειγμα, ξεκίνησαν εξαιρετικές συνεργασίες με εξωτερικούς εταίρους (ερευνητικό κέντρο «Δημόκριτος») για την παρακολούθηση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης.

- Ο ιστοχώρος του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας και το εθνικό σχέδιο και τα προγράμματα τακτικών επιθεωρήσεων παρέχουν πρόσβαση σε δεδομένα σχετικά με τις επιθεωρήσεις, τα πορίσματα των επιθεωρήσεων και τις άδειες. Σύμφωνα με τους αξιολογητές, πρόκειται για πολύ χρήσιμα εργαλεία για τη βελτίωση της αποδοτικότητας των επιθεωρήσεων και, ως εκ τούτου, παραδείγματα βέλτιστων πρακτικών.
- Τα τελωνεία είναι η υπεύθυνη αρχή για την πρόληψη και την καταπολέμηση των παράνομων μεταφορών αποβλήτων. Ο ρόλος των τελωνειακών αρχών είναι να διενεργούν υλικούς ελέγχους για να επαληθεύουν ότι τα εισαγόμενα ή εξαγόμενα προϊόντα αντιστοιχούν στα όσα δηλώνονται στην τελωνειακή διασάφηση.
- Καθώς η ακτοφυλακή και η τροχαία συμμετέχουν επίσης στην καταπολέμηση της παράνομης μεταφοράς αποβλήτων, θα πρέπει να χρησιμοποιούν την ίδια τυπολογία με τις τελωνειακές αρχές για την ταυτοποίηση των παράνομων μεταφορών αποβλήτων στις τακτικές εργασίες τους. Εντούτοις, έχουν άτυπη και ευέλικτη συνεργασία με τους επιθεωρητές περιβάλλοντος.
- Παρότι ορισμένοι φορείς συμμετέχουν στην καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος, η χρήση των πληροφοριών, των ειδικών τεχνικών έρευνας και οικονομικών ερευνών φαίνεται να είναι περιορισμένη. Ως εκ τούτου, κατά την άποψη των αξιολογητών, θα πρέπει να χρησιμοποιούνται ευρύτερα με στόχο τον εντοπισμό οποιουδήποτε δεσμού με το οργανωμένο έγκλημα.
- Η Ελλάδα αποτελεί χώρα διαμετακόμισης αποβλήτων: παράνομες εισαγωγές από την Ασία ή την Αφρική διέρχονται από την Ελλάδα και κατευθύνονται προς την κεντρική Ευρώπη. Επομένως, η ενίσχυση της διαρθρωμένης συνεργασίας με τις γειτονικές χώρες (όπως η Τουρκία) σε επίπεδο διοικητικό και επιβολής του νόμου θα μπορούσε να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα της καταπολέμησης των παράνομων μεταφορών αποβλήτων.

- Παρότι η Ελλάδα μπορεί να χαρακτηριστεί χώρα διαμετακόμισης σε ό,τι αφορά τις μεταφορές αποβλήτων, είτε είναι νόμιμες είτε παράνομες, πραγματοποιούνται λίγοι μόνο οδικοί έλεγχοι (μόνο δύο ή τρεις φορές ετησίως). Γι' αυτόν τον λόγο ο κίνδυνος εντοπισμού είναι πολύ χαμηλός. Επιπλέον, αυτά τα μέτρα ελέγχου επικεντρώνονται περισσότερο σε τροχαίες παραβάσεις και την απάτη σχετικά με τα έγγραφα απ' ότι στο είδος των αποβλήτων. Συχνά δεν γίνεται καν υλικός έλεγχος αποβλήτων και δεν είναι συστηματικά παρόντες ειδικοί σε περιβαλλοντικά θέματα. Οι επιθεωρητές περιβάλλοντος της ΕΓΕΠΕ επικεντρώνονται περισσότερο στην προέλευση των αποβλήτων.
- Καθώς μακράν ο μεγαλύτερος αριθμός υποθέσεων παράνομης μεταφοράς αποβλήτων εντοπίζεται μόνο μέσω ελέγχων που πραγματοποιούνται στο οδικό δίκτυο ή σε λιμένες, η προσέγγιση αυτή δεν φαίνεται κατάλληλη για να εντοπίζονται παράνομες μεταφορών αποβλήτων και να αποτρέπονται οι παραβάτες από τη συνέχιση των εγκληματικών τους δραστηριοτήτων. Όσο περισσότεροι οδικοί έλεγχοι πραγματοποιούνται, τόσο πιο πιθανό είναι να εντοπιστούν παράνομες μεταφορές αποβλήτων. Εκτός από τη συχνότητα των ελέγχων, η κατάρτιση και ο τεχνικός εξοπλισμός των υπαλλήλων που πραγματοποιούν τους υλικούς ελέγχους των φορτίων θα μπορούσε να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα της καταπολέμησης του εγκλήματος περί τα απόβλητα. Επιπλέον, σε ό,τι αφορά τις θαλάσσιες μεταφορές, θα πρέπει να εξεταστούν όλες οι δυνατότητες που προσφέρει ο Frontex¹².
- Η Ελλάδα ενέκρινε το πρώτο της εθνικό σχέδιο περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων. Καλύπτει την περίοδο 2018-2022 και προσδιορίζει τις ανάγκες των διαφόρων περιφερειών (π.χ. 5.600 τακτικές επιθεωρήσεις κατά τη διάρκεια αυτής της πενταετίας, 460 από τις οποίες θα πραγματοποιηθούν στην περιφέρεια της Πελοποννήσου). Πρόκειται να καταρτιστεί εθνικό σχέδιο επιθεωρήσεων για τις μεταφορές αποβλήτων για να δοθεί έμφαση στον συγκεκριμένο τομέα.

¹² Μετά την επιτόπια επίσκεψη, η ομάδα αξιολόγησης ενημερώθηκε ότι η ΕΓΕΠΕ έχει ξεκινήσει εποικοδομητική συνεργασία με τον Frontex, ιδίως στον τομέα της εξαγωγής δεδομένων από δορυφορικές εικόνες.

- Σε ό,τι αφορά τη διαχείριση των ΟΤΚΖ, πολλοί φορείς εκμετάλλευσης συλλέγουν ΟΤΚΖ και πωλούν τα απορρίμματα μετάλλων, χωρίς να επιβαρύνονται σχεδόν καθόλου με το κόστος της διαχείρισης αποβλήτων και, κατά συνέπεια, έχοντας σημαντικό οικονομικό πλεονέκτημα, χωρίς άδειες και χωρίς σωστή διαχείριση των επικίνδυνων αποβλήτων. Μεγάλος αριθμός ΟΤΚΖ «εξαφανίζεται» και υπάρχουν στρεβλώσεις στην αγορά για τις εταιρείες αποσυναρμολόγησης ΟΤΚΖ με τρόπο φιλικό προς το περιβάλλον. Κατά την άποψη των αξιολογητών, οι ελληνικές αρχές θα μπορούσαν να εμποδίσουν αυτό το είδος παράνομης δραστηριότητας όχι μόνο μέσω της ευαισθητοποίησης του κοινού ως προς τις σοβαρές περιβαλλοντικές επιπτώσεις των παράνομων δραστηριοτήτων σε αυτόν τον τομέα, αλλά και με τη δημιουργία νομικών/οικονομικών μέσων και κινήτρων προκειμένου να διασφαλιστεί η συμμόρφωση με τους κανονισμούς περί ΟΤΚΖ, που υπαγορεύουν ότι τα ΟΤΚΖ θα πρέπει να ανατίθενται αποκλειστικά σε πιστοποιημένους φορείς εκμετάλλευσης. Θα πρέπει επίσης να προβλεφθεί νομική διάταξη σύμφωνα με την οποία τα οχήματα που έχουν υποστεί απορρύπανση πρέπει να αποστέλλονται σε πιστοποιημένη εγκατάσταση τεμαχισμού.

8. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

8.1. Ταξινόμηση των επικίνδυνων αποβλήτων και προκλήσεις που ενέχονται στη διαχείρισή τους

Τα χαρακτηριστικά των επικίνδυνων αποβλήτων ορίζονται στον ν. 4042/2012 (ΦΕΚ Α 24/13-02-12)· τα εν λόγω απόβλητα συνιστούν πρόκληση, καθώς, στην πλειονότητα των περιπτώσεων, έχουν αρνητική αγοραία αξία και οι διαθέσιμες πληροφορίες σχετικά με τις επικίνδυνες ιδιότητές τους είναι περιορισμένες. Ως εκ τούτου, αφενός, ο παραγωγός προσπαθεί να ελαχιστοποιήσει το κόστος διαχείρισης και, αφετέρου, οι αρμόδιες αρχές αντιμετωπίζουν δυσκολίες κατά τη διεξαγωγή των αναγκαίων φυσικών ελέγχων ή την κατάσχεση των αποβλήτων. Όταν εντοπίζεται μια παρατυπία, είναι σύνηθες οι αρχές επιθεώρησης να δέχονται «καταιγισμό» πληροφοριών από την πλευρά του εκάστοτε ενδιαφερομένου (αποτελέσματα δοκιμών, επιτόπιες έρευνες, κλπ.), οι οποίες είναι μόνο εν μέρει ή και καθόλου σχετικές με την παρατυπία που εντοπίστηκε.

Το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, σε συνεργασία με τις αποκεντρωμένες διοικήσεις, τις περιφέρειες, τον ΕΟΑΝ και τα άλλα συναρμόδια υπουργεία, παρακολουθεί:

- α) τον βαθμό επίτευξης των επιμέρους στόχων στα εθνικά σχέδια για συγκεκριμένες ροές αποβλήτων (π.χ. ιατρικά απόβλητα)· και
- β) τις δράσεις που προσδιορίζονται στο εθνικό σχέδιο διαχείρισης επικίνδυνων αποβλήτων (ΕΣΔΕΑ), το οποίο εγκρίθηκε στις 30 Δεκεμβρίου 2016 με κοινή υπουργική απόφαση (ΦΕΚ Β 4326/30-12-16).

Στις περιβαλλοντικές άδειες για την παραγωγή, συλλογή, επεξεργασία, μεταφορά και διάθεση των επικίνδυνων αποβλήτων ορίζονται αυστηρές απαιτήσεις περιβαλλοντικής προστασίας, συμπεριλαμβανόμενων απαιτήσεων σχετικά με την τήρηση αρχείου με όλα τα έντυπα ταυτοποίησης και τις καταχωρίσεις καθώς και σχετικά με τη δήλωση των δραστηριοτήτων σε εθνικά ηλεκτρονικά μητρώα ώστε να εξασφαλίζεται η ιχνηλασιμότητα.

Περιλαμβάνεται η διενέργεια τακτικών περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων των σχετικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων αλλά και έκτακτων ελέγχων κατόπιν καταγγελίας ή αιτήματος άλλων αρμόδιων φορέων ως βασικά μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος και της ανθρώπινης υγείας.

Όσον αφορά τα «ιστορικά» επικίνδυνα απόβλητα, το ΕΣΔΕΑ (έκδοση του Δεκεμβρίου 2016) προβλέπει ότι οι υπεύθυνοι φορείς πρέπει να λάβουν μέτρα, μέχρι τις 30 Ιουνίου 2018, για την περιβαλλοντικά ορθή διαχείριση των εν λόγω αποβλήτων και την αποκατάσταση των τόπων αποθήκευσης.

Σύμφωνα με την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει», οι εγκαταστάσεις/βιομηχανικές επιχειρήσεις που θεωρούνται παραγωγοί αποβλήτων είναι υπεύθυνες για τη διασφάλιση της τελικής διαχείρισης των ιστορικών αποβλήτων που βρίσκονται αποθηκευμένα στις εγκαταστάσεις τους. Οι εγκαταστάσεις αυτές πρέπει, επομένως, να υποβάλλουν «προγράμματα συμμόρφωσης» όπου να περιγράφεται λεπτομερώς η τελική διαχείριση των ιστορικών αποβλήτων. Τα εν λόγω προγράμματα υποβάλλονται στις αρχές που είναι αρμόδιες για τις περιβαλλοντικές αδειοδοτήσεις (Δ/ση Περιβαλλοντικών Αδειοδοτήσεων του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, ή περιβαλλοντικές διευθύνσεις των αποκεντρωμένων διοικήσεων), όπως εξάλλου ορίζεται στο ΕΣΔΕΑ. Η υλοποίηση αυτών των προγραμμάτων συμμόρφωσης παρακολουθείται από τις αρχές που είναι αρμόδιες για τις περιβαλλοντικές αδειοδοτήσεις. Ως μέρος της συνολικής περιβαλλοντικής επιθεώρησης, οι αρμόδιες αρχές επιθεώρησης προτείνουν σχέδια συμμόρφωσης σε εγκαταστάσεις/βιομηχανικές επιχειρήσεις σε περιπτώσεις που έχει προκληθεί περιβαλλοντική ζημία, συμπεριλαμβανομένης της αποθήκευσης ιστορικών επικίνδυνων αποβλήτων, βάσει του ν. 4014/2011 (ΦΕΚ 209 Α).

Επιπλέον, η Διεύθυνση Διαχείρισης Αποβλήτων και Περιβαλλοντικών Πιστοποιήσεων είναι επίσης υπεύθυνη για την παρακολούθηση της τελικής επεξεργασίας των ιστορικών επικίνδυνων αποβλήτων, σύμφωνα με την απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην υπόθεση C-584/14 για τα επικίνδυνα απόβλητα. Πιο συγκεκριμένα, κάθε έξι μήνες η Διεύθυνση συλλέγει δεδομένα από τις υπεύθυνες εταιρίες (παραγωγούς αποβλήτων) και δηλώνει την ποσότητα των ιστορικών αποβλήτων που υποβλήθηκε σε τελική επεξεργασία. Επί του παρόντος, ο κύριος όγκος εξάγεται, σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1013/2006.

8.2. Το σύστημα επιθεωρήσεων και αρχές που συμμετέχουν

Οι αρμόδιες διοικητικές αρχές για τη διενέργεια των περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων είναι οι ακόλουθες, σύμφωνα με το άρθρο 20 του ν. 4014/2011 (ΦΕΚ Α 209/21-09-11):

- οι επιθεωρητές περιβάλλοντος στην Ειδική Γραμματεία Επιθεώρησης του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας,
- η αδειοδοτούσα αρχή για τις προληπτικές επιθεωρήσεις, κατά τη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης,
- οι αρμόδιες υπηρεσίες των αποκεντρωμένων διοικήσεων και των περιφερειών για έργα και εγκαταστάσεις που εμπίπτουν στη δικαιοδοσία τους,
- τα κλιμάκια ελέγχου ποιότητας περιβάλλοντος για έργα και εγκαταστάσεις που εμπίπτουν στη δικαιοδοσία τους.

Η συχνότητα των τακτικών περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων σε μεγάλα έργα και εγκαταστάσεις καθορίζεται στο εθνικό σχέδιο περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων και στα ετήσια προγράμματα περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων για την περίοδο 2018-2022, που εκπονήθηκαν με βάση συστηματική αξιολόγηση των περιβαλλοντικών κινδύνων που εγκυμονούν τα έργα και οι εγκαταστάσεις που προαναφέρονται. Το διάστημα μεταξύ δύο επιθεωρήσεων δεν πρέπει να υπερβαίνει το ένα έτος για τα έργα και τις εγκαταστάσεις που εγκυμονούν τους μεγαλύτερους κινδύνους και τα 10 έτη για τα έργα και τις εγκαταστάσεις με τους μικρότερους κινδύνους.

Η συχνότητα των εκτάκτων επιθεωρήσεων εξαρτάται από παράγοντες όπως ο αριθμός των καταγγελιών, η σοβαρότητα της υπόθεσης, ο αριθμός των ερευνών που έχει διατάξει ο εισαγγελέας, οι οδηγίες του ΓΕΔΔ, παλαιότερα κρούσματα μη συμμόρφωσης κλπ.

Όσον αφορά την εφαρμογή της αρχής της ΔΕΠ, με το άρθρο 24ΙΔ του ν. 2939/2001 (ΦΕΚ Α 179/06-08-01) συστήθηκε η Διεύθυνση Επιθεωρήσεων και Ελέγχων, η οποία, μεταξύ άλλων, διενεργεί και συντονίζει τις επιθεωρήσεις των εγκαταστάσεων επεξεργασίας αποβλήτων και των μονάδων παραγωγών αποβλήτων που εμπίπτουν στο πεδίο της αρχής της διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού. Ωστόσο, η εν λόγω Διεύθυνση δεν έχει αρχίσει ακόμη να λειτουργεί, εν αναμονή της πρόσληψης προσωπικού.

8.3. Μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος και της ανθρώπινης υγείας κατά την επεξεργασία επικίνδυνων αποβλήτων

Στις περιβαλλοντικές άδειες για την παραγωγή, συλλογή, επεξεργασία, μεταφορά και διάθεση των επικίνδυνων αποβλήτων ορίζονται αυστηρές απαιτήσεις περιβαλλοντικής προστασίας, συμπεριλαμβανόμενων απαιτήσεων σχετικά με την τήρηση αρχείου με όλα τα έντυπα ταυτοποίησης και τις καταχωρίσεις καθώς και σχετικά με τη δήλωση των δραστηριοτήτων σε εθνικά ηλεκτρονικά μητρώα ώστε να εξασφαλίζεται η ιχνηλασιμότητα.

Περιλαμβάνεται η διενέργεια τακτικών περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων των σχετικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων αλλά και έκτακτων ελέγχων κατόπιν καταγγελίας ή αιτήματος άλλων αρμόδιων φορέων ως βασικά μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος και της ανθρώπινης υγείας.

Όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη που συμμετέχουν στη διαχείριση των αποβλήτων (συλλογή, μεταφορά, επεξεργασία και διάθεση) πρέπει να διαθέτουν τις προβλεπόμενες άδειες βάσει της εθνικής νομοθεσίας, και να υποβάλλουν έκθεση των δραστηριοτήτων τους μέσω του Ηλεκτρονικού Μητρώου Αποβλήτων.

Το άρθρο 20 του ν. 4042/2012 (ΦΕΚ Α 24/13-02-12) προβλέπει την υποχρέωση τήρησης αρχείων σχετικά με τα απόβλητα, σύμφωνα με το άρθρο 35 της οδηγίας πλαίσιο για τα απόβλητα. Η λειτουργία του εθνικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Αποβλήτων είναι επίσης πολύ χρήσιμη στο πλαίσιο αυτό. Επιπλέον, η μεταφορά επικίνδυνων αποβλήτων διέπεται από τους κανόνες της οδηγίας 2008/68 της ΕΕ σχετικά με τις εσωτερικές μεταφορές επικίνδυνων εμπορευμάτων (ADR), από τον Διεθνή Ναυτιλιακό Κώδικα Επικίνδυνων Αγαθών (IMDG) και από τους κανόνες σχετικά με διεθνείς σιδηροδρομικές μεταφορές επικίνδυνων εμπορευμάτων (RID).

8.4. Τάσεις στην παράνομη διαχείριση επικίνδυνων αποβλήτων

Είναι συνήθης πρακτική τα επικίνδυνα απόβλητα να χαρακτηρίζονται μη επικίνδυνα, χωρίς τα απαιτούμενα έγγραφα, ως πρώτη ύλη, ή ως υποπροϊόντα (καταχώριση με εσφαλμένους κωδικούς αποβλήτων ΕΚΑ).

Υπάρχουν ιστορικά επικίνδυνα απόβλητα στη χώρα, όπως αναφέρει η σχετική απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Μία ιδιαίτερος διαδεδομένη πρακτική είναι η αποθήκευση των επικίνδυνων αποβλήτων στις εγκαταστάσεις του παραγωγού, προκειμένου να αποφευχθεί το κόστος της περιβαλλοντικά ορθής διαχείρισης των εν λόγω αποβλήτων. Το ΕΣΔΕΑ αναφέρει ότι αυτό το πρόβλημα οφείλεται κυρίως στην έλλειψη κατάλληλων υποδομών επεξεργασίας στη χώρα και στο υψηλό κόστος εξαγωγής των αποβλήτων προς επεξεργασία. Προτείνει ένα λεπτομερές σχέδιο για την επίλυση του προβλήματος των ιστορικών επικίνδυνων αποβλήτων, που περιλαμβάνει:

- Τακτικές επιθεωρήσεις των βιομηχανιών με συσσωρευμένα ιστορικά απόβλητα.
- Υποβολή από κάθε βιομηχανική επιχείρηση ενός λεπτομερούς σχεδίου διαχείρισης αποβλήτων για τα ιστορικά απόβλητα. Το σχέδιο αυτό πρέπει να υποβάλλεται πριν από οποιαδήποτε αίτηση ανανέωσης/τροποποίησης της περιβαλλοντικής άδειας.
- Έγκριση των σχεδίων αυτών από την κατάλληλη αρμόδια αρχή.
- Κυρώσεις για τη μη εφαρμογή των σχεδίων αυτών (συμπεριλαμβανομένων προστίμων βάσει της νομοθεσίας της ΕΕ) στις μη συμμορφούμενες επιχειρήσεις.
- Όλες οι ενέργειες πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί έως το τέλος του πρώτου εξαμήνου του 2018.

Η λειτουργία του Ηλεκτρονικού Μητρώου Αποβλήτων, που εγκαινιάστηκε στις αρχές του 2017, αναμένεται να επιλύσει το πρόβλημα της παράνομης επεξεργασίας αποβλήτων καθώς και προβλήματα που σχετίζονται με τη συλλογή δεδομένων, συμβάλλοντας μεταξύ άλλων στην επιβολή της νομοθεσίας.

Οι περιφέρειες και οι αποκεντρωμένες διοικήσεις συμμετείχαν στην ημιδομημένη μας έρευνα και οι απαντήσεις τους ανέδειξαν τα εξής θέματα:

- απόρριψη επικίνδυνων αποβλήτων σε κάδους αστικών αποβλήτων, τροχήλατους ή μη (π.χ. χρώματα, φίλτρα αερίων, τόνερ, μελάνες, μπαταρίες, άλλες χημικές ουσίες, κλπ.)·
- παράνομη ταφή αποβλήτων·
- παράνομα απόβλητα στα επιφανειακά ύδατα, για παράδειγμα από βυρσοδεψεία·
- δεν υπάρχουν κοινές μέθοδοι και τάσεις όσον αφορά την παράνομη διαχείριση αποβλήτων·
- αναντιστοιχία μεταξύ των αποβλήτων που δηλώνονται στις δημόσιες αρχές και των πραγματικών αποβλήτων στην εγκατάσταση (π.χ. απόβλητα λιπαντικά, έλαια, κλπ.)·
- εσφαλμένη χρήση των κωδικών αποβλήτων από επιχειρήσεις·

εμπορία προϊόντων εναλλακτικής διαχείρισης από μη εγγεγραμμένους παραγωγούς που δεν περιλαμβάνονται στα συστήματα εναλλακτικής διαχείρισης αποβλήτων.

8.5. Συμπεράσματα

- Ο ν. 4042/2012 (ΦΕΚ Α 24/13-02-12) περιέχει ορισμό των επικίνδυνων αποβλήτων. Στις περιβαλλοντικές άδειες για την παραγωγή, συλλογή, επεξεργασία, μεταφορά και διάθεση των επικίνδυνων αποβλήτων ορίζονται αυστηρές απαιτήσεις περιβαλλοντικής προστασίας, συμπεριλαμβανόμενων απαιτήσεων σχετικά με την τήρηση αρχείου με όλα τα έντυπα ταυτοποίησης και τις καταχωρίσεις καθώς και σχετικά με τη δήλωση των δραστηριοτήτων σε εθνικά ηλεκτρονικά μητρώα ώστε να εξασφαλίζεται η ιχνηλασιμότητα.
- Σύμφωνα με την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει», οι εγκαταστάσεις/βιομηχανικές επιχειρήσεις που θεωρούνται παραγωγοί αποβλήτων είναι υπεύθυνες για τη διασφάλιση της τελικής διαχείρισης των ιστορικών αποβλήτων που βρίσκονται αποθηκευμένα στις εγκαταστάσεις τους. Οι εγκαταστάσεις αυτές πρέπει να υποβάλλουν «προγράμματα συμμόρφωσης» όπου να περιγράφεται λεπτομερώς η τελική διαχείριση των ιστορικών αποβλήτων. Τα προγράμματα αυτά υποβάλλονται στις αρχές που είναι αρμόδιες για την έκδοση περιβαλλοντικών αδειών, όπως προβλέπεται εξάλλου από το ΕΣΔΕΑ. Η υλοποίηση αυτών των προγραμμάτων συμμόρφωσης παρακολουθείται από τις αρχές που είναι αρμόδιες για τις περιβαλλοντικές αδειοδοτήσεις. Οι αρμόδιες αρχές επιθεώρησης προτείνουν σχέδια συμμόρφωσης στις εγκαταστάσεις/βιομηχανικές επιχειρήσεις.
- Στην Ελλάδα, οι εγκαταστάσεις για φιλική προς το περιβάλλον επεξεργασία των επικίνδυνων αποβλήτων είναι ολιγάριθμες και ο προσδιορισμός των αναγκών για υποδομές βρίσκεται ακόμη σε εξέλιξη. Αυτό, σε συνδυασμό με την έως τώρα χαμηλή σχετικά πιθανότητα οδικών ελέγχων, ενδέχεται να συνιστά κίνητρο για εγκληματικές δραστηριότητες στον τομέα αυτόν. Το σχέδιο επιθεωρήσεων για τις μεταφορές αποβλήτων, το οποίο βρίσκεται επί του παρόντος στο στάδιο της οριστικοποίησης στο ΥΠΕΝ, θα πρέπει να συμπεριλάβει συχνότερους ελέγχους της κυκλοφορίας· επιπλέον, στον σχεδιασμό θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ότι το προσωπικό που διενεργεί τους ελέγχους πρέπει να έχουν λάβει την εκπαίδευση και τον τεχνικό εξοπλισμό που απαιτούνται (π.χ. σκάνερ χειρός) ώστε να είναι σε θέση να διενεργεί φυσικούς ελέγχους σε φορτία. Το μνημόνιο συνεννόησης που εκπονείται μεταξύ της αστυνομίας και των αρμόδιων αρχών για την επιβολή της νομοθεσίας είναι ένα σημαντικό βήμα προόδου για αποτελεσματικούς ελέγχους.

- Η Δ/ση Περιβαλλοντικών Αδειοδοτήσεων του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας και/ή οι περιβαλλοντικές διευθύνσεις των αποκεντρωμένων διοικήσεων εκδίδουν τις περιβαλλοντικές άδειες. Οι επιθεωρητές των υπηρεσιών αυτών μπορούν να επιβάλουν κυρώσεις σε περίπτωση παραβάσεων, αλλά σε πιο σοβαρές υποθέσεις περιβαλλοντικού εγκλήματος πρέπει να συνεργάζονται με τις αρμόδιες αρχές, δηλαδή με την αστυνομία, τις τελωνειακές αρχές και τους εισαγγελείς. Συνεπώς, κατά την άποψη των αξιολογητών, το έργο των επιθεωρητών θα ήταν αποτελεσματικότερο εάν αυτή η συνεργασία ήταν πιο στενά συντονισμένη, ιδίως σε εθνικό επίπεδο, μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου, των τελωνειακών, των περιβαλλοντικών και των διοικητικών αρχών, κάτι που θα προϋπέθετε τον σαφέστερο καθορισμό των αρμοδιοτήτων τους και την εξασφάλιση ενός ασφαλούς συστήματος για την ενεργητική ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των εν λόγω αρχών.
- Σύμφωνα με το εθνικό σχέδιο περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων και το ετήσιο πρόγραμμα περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων για την περίοδο 2018-2022, το χρονικό διάστημα μεταξύ δύο επιθεωρήσεων δεν πρέπει να υπερβαίνει το ένα έτος για τα έργα και τις εγκαταστάσεις που εγκυμονούν τους μεγαλύτερους κινδύνους και τα 10 έτη για τα έργα και τις εγκαταστάσεις με τους μικρότερους κινδύνους. Υπό αυτές τις προϋποθέσεις, η συχνότητα των επιθεωρήσεων σε επιβαρυνμένες περιοχές θεωρείται από τους αξιολογητές παράδειγμα βέλτιστης πρακτικής.

9. ΠΑΡΑΝΟΜΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ Η ΧΕΙΡΙΣΜΟΣ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΩΝ ΥΛΙΚΩΝ»

9.1. Η έννοια των επικίνδυνων υλικών

Ο ορισμός των επικίνδυνων ουσιών και μειγμάτων στην εθνική νομοθεσία συμπίπτει με τον ορισμό του άρθρου 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1272/2008 για την ταξινόμηση, την επισήμανση και τη συσκευασία των ουσιών και των μειγμάτων (κανονισμός CLP).

Όσον αφορά τα επικίνδυνα απόβλητα, ειδικότερα, εφαρμόζεται το παράρτημα του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1357/2014 της Επιτροπής (για την αντικατάσταση του παραρτήματος ΙΙΙ της οδηγίας 2008/98/ΕΚ), το οποίο περιλαμβάνει κατάλογο ιδιοτήτων των αποβλήτων που τα καθιστούν επικίνδυνα.

Όσον αφορά τα χημικά προϊόντα, η Ελλάδα εφαρμόζει τη νομοθεσία της ΕΕ σχετικά με την ταξινόμηση των επικίνδυνων ουσιών, μειγμάτων και αντικειμένων (κανονισμός CLP). Δεν έχει διατυπωθεί άλλος ορισμός του όρου «επικίνδυνες ενώσεις» στην ελληνική νομοθεσία.

Σύμφωνα με το άρθρο 3 του κανονισμού CLP, μια ουσία ή ένα μείγμα που πληροί τα κριτήρια σχετικά με τους κινδύνους από φυσικούς παράγοντες, τους κινδύνους για την ανθρώπινη υγεία ή τους κινδύνους για το περιβάλλον, που αναφέρονται στα μέρη 2 έως 5 του παραρτήματος Ι, είναι επικίνδυνη(-ο) και πρέπει να ταξινομείται σε σχέση με τις αντίστοιχες τάξεις κινδύνου που προβλέπονται στο εν λόγω παράρτημα. Για τους σκοπούς του κανονισμού CLP, τα αντικείμενα που αναφέρονται στο τμήμα 2.1 του παραρτήματος Ι πρέπει να ταξινομούνται, να επισημαίνονται και να συσκευάζονται σύμφωνα με τους κανόνες που διέπουν τις ουσίες και τα μείγματα πριν διατεθούν στην αγορά [άρθρο 4 παράγραφος 8].

Ως «επικίνδυνα εμπορεύματα» νοούνται ουσίες και αντικείμενα των οποίων η μεταφορά απαγορεύεται από την οδηγία ADR ή επιτρέπεται μόνον υπό τους όρους που προβλέπονται σε αυτή. Σε περίπτωση αβεβαιότητας, το θέμα παραπέμπεται στο Γενικό Χημείο του Κράτους.

Για τις ουσίες και τα μείγματα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των οδηγιών 91/414/ΕΟΚ και 98/8/ΕΚ (φυτοπροστατευτικά προϊόντα και βιοκτόνα, αντιστοίχως), αρμόδιες αρχές για την επιβολή της νομοθεσίας είναι το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και ο Εθνικός Οργανισμός Φαρμάκων του υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Για τις υπόλοιπες ουσίες, μείγματα και αντικείμενα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού CLP, η αρμόδια αρχή για την επιβολή της νομοθεσίας είναι το Γενικό Χημείο του Κράτους (ΓΧΚ). Η Διεύθυνση Ενεργειακών, Βιομηχανικών και Χημικών Προϊόντων είναι αρμόδια για τη νομοθεσία σχετικά με την ταξινόμηση επικίνδυνων ουσιών, μειγμάτων και αντικειμένων.

Η ανεξάρτητη αρχή δημοσίων εσόδων, και συγκεκριμένα το ΓΧΚ ως υπαγόμενο σε αυτή, είναι η αρμόδια αρχή για την ταξινόμηση των επικίνδυνων εμπορευμάτων για τις οδικές και τις σιδηροδρομικές μεταφορές.

9.2. Είδη παράνομων δραστηριοτήτων σχετικών με την παράνομη παραγωγή και τον χειρισμό επικίνδυνων υλικών, και τρέχουσες τάσεις στον τομέα αυτόν

Όσον αφορά τα επικίνδυνα απόβλητα, οι ακόλουθες νομοθετικές πράξεις, με τη μορφή Κοινών Υπουργικών Αποφάσεων (ΚΥΑ), καθορίζουν τους περιορισμούς και τις απαιτήσεις διαχείρισης:

- ΚΥΑ 24944/1159/2006, όπως τροποποιήθηκε, σχετικά με γενικές προδιαγραφές/πρότυπα για την διαχείριση των επικίνδυνων αποβλήτων·
- ΚΥΑ 36060/1155/Ε.103/2013 για τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο της οδηγίας για τις βιομηχανικές εκπομπές (ΟΒΕ)·
- ΚΥΑ 62952/5384/2016 σχετικά με την έγκριση του Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης Επικίνδυνων Αποβλήτων.

Όσον αφορά την αντιμετώπιση των κινδύνων μεγάλων ατυχημάτων σχετιζόμενων με επικίνδυνες ουσίες, η υπ' αριθ. 172058/2016 ΚΥΑ (ΦΕΚ Β 354, 17.2.2016) μεταφέρει την οδηγία 2012/18/ΕΕ (SEVESO III) στο εθνικό δίκαιο.

Ορισμένα επικίνδυνα εμπορεύματα αποκλείονται από τις οδικές μεταφορές, ενώ άλλα μπορούν να μεταφερθούν με οδικά οχήματα, με την επιφύλαξη της συμμόρφωσης με την ευρωπαϊκή συμφωνία για τις διεθνείς οδικές μεταφορές επικίνδυνων εμπορευμάτων (ADR). Τα υπερβολικά επικίνδυνα εμπορεύματα τα οποία απαγορεύεται να μεταφέρονται οδικώς ορίζονται στον πίνακα Α του κεφαλαίου 3.2 της οδηγίας ADR. Η έκδοση του 2017 της οδηγίας ADR έχει μεταφερθεί στην εθνική μας νομοθεσία με την ΚΥΑ Γ5/22039/2825 (2915B/2017).

Όπως διαπιστώνεται από τους επιθεωρητές περιβάλλοντος, υπάρχουν πολλά διαφορετικά είδη παράνομων δραστηριοτήτων σχετικών με την παράνομη παραγωγή ή τον παράνομο χειρισμό επικίνδυνων υλικών, π.χ. περιπτώσεις στις οποίες οι συλλέκτες και οι μεταφορείς δεν διαθέτουν την κατάλληλη άδεια, και οι εγκαταστάσεις δεν διαθέτουν κατάλληλες υποδομές για την ανακύκλωση απορριμμάτων μετάλλων.

Το νομοθετικό διάταγμα 181/1974 (ΦΕΚ Α 347) περιέχει διατάξεις για την προστασία από την ιονίζουσα ακτινοβολία. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 8 του εν λόγω διατάγματος, η απελευθέρωση ραδιενεργών ουσιών, εκ προθέσεως ή εξ αμελείας, ή η έκθεση προσώπων σε ιονίζουσες ακτινοβολίες άμεσα ή έμμεσα «κατά τρόπο δυνάμενον να προκαλέσει κίνδυνο της ζωής, της υγείας ή περιουσίας αυτών» τιμωρείται με φυλάκιση ή ακόμη και με ισόβια κάθειρξη σε σοβαρότερες περιπτώσεις. Επιπλέον, η εγκατάσταση ή χρήση εργαστηρίων ραδιοϊσοτόπων ή μηχανημάτων παραγωγής ιονιζουσών ακτινοβολιών χωρίς άδεια είναι επίσης αξιόποινες πράξεις.

Τέλος, σύμφωνα με τις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 28 του ν. 1650/1986, όποιος προκαλεί ρύπανση ή υποβαθμίζει το περιβάλλον με τρόπο που μπορεί να προκαλέσει κίνδυνο σοβαρής ρύπανσης ή υποβάθμισης, ή προκαλεί κίνδυνο για την υγεία του ανθρώπου ή του εμβρύου ή κίνδυνο εμφάνισης βαριάς σωματικής ή διανοητικής πάθησης σε νεογνό ή εμφάνισης βαριάς σωματικής ή διανοητικής πάθησης ανθρώπου, ή προκαλεί τον θάνατο αυτών, μπορεί να τιμωρηθεί με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών και με χρηματική ποινή μέχρι EUR 500.000.

Οι περιφέρειες, οι αποκεντρωμένες διοικήσεις και οι τοπικές αρχές (δήμοι) της χώρας εφαρμόζουν τους εθνικούς και τους ενωσιακούς κανόνες και πρότυπα στον τομέα του περιβαλλοντικού εγκλήματος περί τα απόβλητα, αλλά δεν είναι αρμόδιες για τροποποιήσεις ή αλλαγές στη νομοθεσία που διέπει την παραγωγή ή τον χειρισμό επικίνδυνων υλικών και τις υπάρχουσες αρχές επιβολής του νόμου.

Η Γενική Γραμματεία Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων του Υπουργείου Εσωτερικών έχει το δικαίωμα να υποβάλλει προτάσεις για κανονισμούς/νόμους στα αρμόδια εθνικά κρατικά όργανα ώστε να εξασφαλίζεται ότι η Ελλάδα συμμορφώνεται πλήρως με τους κανονισμούς, τη νομοθεσία και τα πρότυπα της ΕΕ.

Σημείωση 1: Η Ελληνική Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων είναι επίσης αρμόδια για την παρακολούθηση, μέτρηση κ.λπ. των εν λόγω υλικών¹³.

Σημείωση 2: Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας ασχολείται με ζητήματα διαχείρισης έκτακτων αναγκών που σχετίζονται με τεχνολογικά και ΧΒΡΠ συμβάντα, και έχει εκπονήσει οδηγούς προστασίας, εκπαιδευτικά εγχειρίδια και άλλες δημοσιεύσεις¹⁴.

Ορισμένες από τις αποκεντρωμένες διοικήσεις της χώρας δήλωσαν ότι έχουν ενημερωθεί για συμβάντα που αφορούν την παράνομη διάθεση επικίνδυνων αποβλήτων. Στις περιπτώσεις αυτές, εφαρμόζεται ο ν. 4042/2012.

Από την ελληνική πλευρά, παρατηρήθηκε αύξηση στην παραγωγή και τον χειρισμό επικίνδυνων υλικών κατά την τελευταία δεκαετία. Κατά κανόνα, οι περιφέρειες της χώρας, οι αποκεντρωμένες διοικήσεις και οι τοπικές αρχές (δήμοι) και η Γενική Γραμματεία Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων του Υπουργείου Εσωτερικών διαβιβάζουν όλες τις αναφορές περιβαλλοντικών εγκλημάτων περί τα απόβλητα που πληρούν τις σχετικές νομικές απαιτήσεις στην ελληνική δικαιοσύνη (μεταξύ άλλων στον Εισαγγελέα Περιβάλλοντος) ως υλικό για νέες υποθέσεις, προκειμένου να υποβληθούν σε συγκριτική αξιολόγηση.

Η Γενική Γραμματεία Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων του Υπουργείου Εσωτερικών καταρτίζει ετήσια έκθεση, η οποία υποβάλλεται στην Επιτροπή Περιβάλλοντος της Βουλής των Ελλήνων.

- Μία παρατηρηθείσα τάση είναι η αποθήκευση αποβλήτων στις εγκαταστάσεις παραγωγής για μεγάλο χρονικό διάστημα προτού τύχουν ορθής περιβαλλοντικής διαχείρισης.
- Μία άλλη παρατηρηθείσα τάση είναι η παραβίαση των βασικών κανόνων αποθήκευσης και φύλαξης των επικίνδυνων αποβλήτων μέχρις ότου μεταφερθούν στους δεόντως εξουσιοδοτημένους φορείς διαχείρισης αποβλήτων.

---

¹³ Για περισσότερες πληροφορίες, βλ.: <https://eeae.gr/>, <https://eeae.gr/en/legislation>

¹⁴ Για περισσότερες πληροφορίες, βλ.: <http://civilprotection.gr/el>

9.3. Διαδικαστικά θέματα

9.3.1. Ο τρόπος συλλογής αποδεικτικών στοιχείων και χειρισμού επικίνδυνων υλικών

Η Διεύθυνση Εγκληματολογικών Ερευνών της Ελληνικής Αστυνομίας δεν έχει συμμετάσχει σε καμία σχετική υπόθεση έως σήμερα, καθώς οι αρμόδιες αρχές δεν έχουν διαβιβάσει ποτέ κάποιο αποδεικτικό στοιχείο που να αφορά περιβαλλοντικές υποθέσεις.

Η όλη διαδικασία διεξάγεται από περιβαλλοντικούς επιστήμονες.

9.3.2. Η συνεργασία με ευρωπαϊκούς και διεθνείς εταίρους

Το Τμήμα Περιβαλλοντικής Προστασίας συμμετέχει μόνο σε ποινικές διαδικασίες.

9.3.3. Ερευνητικές τεχνικές

Καθώς ο χειρισμός επικίνδυνων υλικών είναι δυνατόν να συνιστά σοβαρό αδίκημα που τιμωρείται με κάθειρξη 5 έως 10 ετών συν χρηματικό πρόστιμο, η εισαγγελική αρχή και ο ανακριτής δεν δεσμεύονται από το τραπεζικό απόρρητο ή απόρρητο των επικοινωνιών όσον αφορά τη συλλογή των αναγκαίων αποδεικτικών στοιχείων για το υπό διερεύνηση αδίκημα.

9.3.4. Τα βασικά εμπόδια για την επιτυχή διερεύνηση και δίωξη

Οι ελληνικές αρχές ανέφεραν ότι το Τμήμα Περιβαλλοντικής Προστασίας δεν διαθέτει τον αναγκαίο τεχνικό εξοπλισμό ούτε ειδικευμένο προσωπικό. Το σύνολο της διαδικασίας πραγματοποιείται από εξειδικευμένους επιστήμονες.

9.3.5. Κατάρτιση

Τα μέλη του προσωπικού του Υπουργείου Εσωτερικών, των περιφερειών, των αποκεντρωμένων διοικήσεων και των τοπικών αρχών (δήμοι) και η Γενική Γραμματεία Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων του Υπουργείου Εσωτερικών παρακολουθούν προγράμματα επιμόρφωσης και σεμινάρια σχετικά με τα περιβαλλοντικά απόβλητα¹⁵ στο γενικό πλαίσιο της αειφόρου ανάπτυξης.

Το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΚΔΔΑ) είναι ο εθνικός στρατηγικός φορέας ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού της δημόσιας διοίκησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Ιδρύθηκε το 1983. Είναι Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου και υπάγεται στον Υπουργό Διοικητικής Ανασυγκρότησης. Κύρια αποστολή του είναι η βελτίωση της λειτουργίας και της αποτελεσματικότητας των δημόσιων υπηρεσιών και των δημόσιων φορέων μέσω της έρευνας και της τεκμηρίωσης, καθώς και μέσω της συμβουλευτικής υποστήριξης, η αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού της δημόσιας διοίκησης μέσω της διά βίου μάθησης και της πιστοποιημένης επιμόρφωσης και εκπαίδευσης, παρέχοντας εξειδικευμένους υπαλλήλους σε σύντομο χρονικό διάστημα. Η αποστολή αυτή επιτυγχάνεται με μια σειρά από στοχευμένες δράσεις και πρωτοβουλίες που υλοποιούνται από την Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΣΔΔΑ) και το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης (ΙΝΕΠ) μαζί με την αποκεντρωμένη δομή του στη Θεσσαλονίκη (ΠΙΝΕΠΘ), καθώς επίσης μέσω της επιστημονικής του Μονάδας Τεκμηρίωσης και Καινοτομιών (ΜΟΤΕΚ).

Η Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργών (ΕΣΔΙ) προσφέρει μαθήματα σε όλα τα μέλη του δικαστικού σώματος.

Επιπλέον, το Κέντρο Μελετών Ασφάλειας (ΚΕ.ΜΕ.Α), η δεξαμενή σκέψης του Υπουργείου Εσωτερικών για την πολιτική ασφάλειας, υλοποιεί μια σειρά δραστηριοτήτων κατάρτισης και ευαισθητοποίησης σχετικά με τα συμβάντα και τις απειλές των ΧΒΡΠ στο πλαίσιο έργων χρηματοδοτούμενων από την ΕΕ. Το ΚΕ.ΜΕ.Α. έχει ήδη υλοποιήσει έργο για τα ΧΒΡΠ στο πλαίσιο του ISEC, με χρηματοδότηση από τον μηχανισμό του προγράμματος ISEC της ΕΕ. Οι στόχοι του έργου ήταν οι εξής:

---

¹⁵ <http://www.ekdd.gr/ekdda/index.php/gr/2012-09-06-11-30-13/2014-10-22-09-58-44>

1. Απόκτηση τεχνολογικού εξοπλισμού για τα εργαστήρια της Διεύθυνσης Εγκληματολογικών Ερευνών της Ελληνικής Αστυνομίας ώστε να ενισχυθούν σημαντικά οι υφιστάμενες επιχειρησιακές της δυνατότητες.
2. Παροχή συνδρομής στη Διεύθυνση Εγκληματολογικών Ερευνών της Ελληνικής Αστυνομίας για τη συμμόρφωσή της με τις σχετικές οδηγίες της ΕΕ, προωθώντας παράλληλα τη συνεργασία με ομόλογους φορείς άλλων χωρών της ΕΕ μέσω της μεταφοράς τεχνογνωσίας και κοινών δραστηριοτήτων εκπαίδευσης.
3. Προετοιμασία και διοργάνωση διεθνών πρακτικών εργαστηρίων (workshops) υψηλού επιπέδου με τη συμμετοχή πολιτικών και θεσμικών προσωπικοτήτων, αστυνομικών και ειδικών επιστημόνων από όλη την Ευρώπη.

Επιπλέον, από το 2016, το ΚΕ.ΜΕ.Α. υλοποιεί το έργο «Προστασία της Νοτιοανατολικής Ευρώπης από ΧΒΡΠΙ-Ε απειλές (SSEE)». Το έργο συντονίζεται από το ΚΕ.ΜΕ.Α. και χρηματοδοτείται από το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας – Αστυνομική συνεργασία. Κύριοι στόχοι του προγράμματος είναι:

- Να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση μεταξύ των επαγγελματιών πρώτης γραμμής (αστυνομικοί, λιμενικοί, τελωνειακοί κλπ.) στην Ελλάδα και την Κύπρο, κυρίως σε επίπεδο πρόληψης, ώστε να είναι σε θέση να αναγνωρίσουν και να ταυτοποιήσουν τις απειλές ΧΒΡΠΙ-Ε.
- Να εκπαιδευτεί το εμπλεκόμενο προσωπικό (αστυνομικοί, λιμενικοί, τελωνειακοί κλπ.) στον εντοπισμό και τον μετριασμό των κινδύνων ΧΒΡΠΙ-Ε που έχουν διασυνοριακές και διατομεακές πτυχές.
- Να βελτιωθεί η παρεχόμενη εκπαίδευση στον τομέα της επιβολής του νόμου, ιδίως για τις ομάδες άμεσης επέμβασης στον τομέα των ΧΒΡΠΙ-Ε και στον τομέα των ειδικών παρεμβάσεων.
- Να βελτιωθεί η συνεργασία και ο συντονισμός μεταξύ των επαγγελματιών πρώτης γραμμής στην Ελλάδα και την Κύπρο.
- Να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση, να εκπονηθεί καθοδήγηση και να εκπαιδευτεί το προσωπικό των κρίσιμων υποδομών σε σχέση με τις απειλές ΧΒΡΠΙ-Ε.

Οι στόχοι των προγραμμάτων εκπαίδευσης είναι οι εξής:

1. Να συμπεριληφθούν όλες τις πρόσφατες εξελίξεις σε σχέση με τις απειλές ΧΒΡΠ-Ε.
2. Να καλυφθούν οι τρέχουσες και προβλεπόμενες ανάγκες των επαγγελματιών πρώτης γραμμής όσον αφορά την αναγνώριση και την αντιμετώπιση τέτοιου είδους απειλών.
3. Να υποστηριχθούν οι επαγγελματίες πρώτης γραμμής των οικείων χωρών στην καθημερινή τους εργασία.

Επιπλέον, το προσωπικό της Διεύθυνσης Ειδικών Αστυνομικών Δυνάμεων έχει συμμετάσχει στα ακόλουθα σεμινάρια:

- Σεμινάριο του ΝΑΤΟ για την εκπαίδευση των εκπαιδευτών σχετικά με συμβάντα ΧΒΡΠ (Τσεχική Δημοκρατία, 4-8/4/2016)
- Εκπαιδευτική δράση στο πλαίσιο της συμβουλευτικής ομάδας ΧΒΡΠ-Ε (Βέλγιο, 22-27/5/2016)
- Σεμινάριο εκπαιδευτών σχετικά με συμβάντα ΧΒΡΠ, που διοργανώθηκε από το ΝΑΤΟ (Τουρκία, 16-20/10/2017)

9.4. Συμπεράσματα

- Ως «επικίνδυνα εμπορεύματα» νοούνται ουσίες και είδη των οποίων η μεταφορά απαγορεύεται από τους κανονισμούς RID ή επιτρέπεται μόνον υπό τους όρους που προβλέπονται σε αυτούς. Σε περίπτωση αβεβαιότητας, το θέμα παραπέμπεται στο ΓΧΚ.
- Πολλοί φορείς εμπλέκονται στην καταπολέμηση της παράνομης παραγωγής και χειρισμού επικίνδυνων υλικών. Εκτός από την αστυνομία, υπάρχει επίσης το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και ο Εθνικός Οργανισμός Φαρμάκων του υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης όσον αφορά τα βιοκτόνα, καθώς επίσης οι περιφέρειες της χώρας, οι αποκεντρωμένες διοικήσεις και οι τοπικές αρχές (δήμοι), ανάλογα με τη φύση των επικίνδυνων υλικών.
- Καθώς το οργανωμένο έγκλημα συχνά συνδέεται με τον χειρισμό επικίνδυνων υλικών, θα πρέπει να χρησιμοποιούνται τακτικότερα οι διαθέσιμες εμπιστευτικές πληροφορίες για τον εντοπισμό της παράνομης παραγωγής ή του παράνομου χειρισμού επικίνδυνων υλικών. Αυτό περιλαμβάνει τη χρήση ειδικών τεχνικών έρευνας και οικονομικής έρευνας σε ευρύτερη κλίμακα.
- Τα μέλη του προσωπικού του Υπουργείου Εσωτερικών, των περιφερειών, των αποκεντρωμένων διοικήσεων και των τοπικών αρχών (δήμοι) και η Γενική Γραμματεία Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων του Υπουργείου Εσωτερικών παρακολουθούν προγράμματα επιμόρφωσης και σεμινάρια που σχετικά με τα περιβαλλοντικά απόβλητα στο γενικό πλαίσιο της αειφόρου ανάπτυξης. Το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΚΔΔΑ) είναι ο εθνικός στρατηγικός φορέας ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού της δημόσιας διοίκησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης.
- Προγράμματα κατάρτισης και εκστρατείες ευαισθητοποίησης σχετικά με συμβάντα και απειλές ΧΒΡΠ έχουν διοργανωθεί στο πλαίσιο έργων χρηματοδοτούμενων από την ΕΕ από το Κέντρο Μελετών Ασφάλειας (ΚΕ.ΜΕ.Α.), που είναι η δεξαμενή σκέψης του Υπουργείου Εσωτερικών για θέματα πολιτικής ασφάλειας.

10. ΤΕΛΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

10.1. Συστάσεις

Όσον αφορά την πρακτική εφαρμογή και λειτουργία των οδηγιών και του κανονισμού, η ομάδα των εμπειρογνομόνων που συμμετείχαν στην αξιολόγηση της Ελλάδας μπόρεσε να αξιολογήσει ικανοποιητικά το σύστημα στην Ελλάδα.

Η Ελλάδα θα πρέπει να προβεί, 18 μήνες μετά την αξιολόγηση, σε εξέταση της προόδου ως προς την υλοποίηση των συστάσεων που διατυπώνονται στην παρούσα έκθεση και να υποβάλει έκθεση προόδου στην αρμόδια ομάδα εργασίας.

Η ομάδα αξιολόγησης έκρινε σκόπιμο να θέσει ορισμένες προτάσεις υπ' όψη των ελληνικών αρχών. Επιπλέον, με βάση τις διάφορες καλές πρακτικές, σχετικές συστάσεις διατυπώνονται στην ΕΕ, τα θεσμικά της όργανα και τους οργανισμούς, ιδίως δε στην Ευρωπόλ.

10.1.1. Συστάσεις προς την Ελλάδα

Η Ελλάδα θα πρέπει:

1. να ασχοληθεί με τη θέσπιση της εθνικής στρατηγικής που θα καθορίζει τους στόχους στον τομέα της καταπολέμησης του περιβαλλοντικού εγκλήματος και τους ρόλους των σχετικών φορέων που συμμετέχουν σε αυτή την προσπάθεια· (βλ. 3.1 και 3.6)
2. να ορίσει, σε εθνικό επίπεδο, ενιαίο φορέα αρμόδιο για τον συντονισμό των προσπάθειών όλων των αρχών που συμμετέχουν στην καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος, ώστε να επιτευχθεί πιο αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ τους· (βλ. 3.1, 3.6, 4.4.1 και 4.6)
3. να προωθήσει τη συλλογή ευρύτατων στατιστικών στοιχείων ώστε να λαμβάνει ολοκληρωμένη και συνολική εικόνα του φαινομένου του περιβαλλοντικού εγκλήματος και να παρακολουθεί την εξέλιξη των υποθέσεων, ποινικών ή διοικητικών, σε όλα τα στάδια της διαδικασίας· (βλ. 3.3.2 και 3.6)

4. να ενισχύσει την ικανότητα της εισαγγελίας για την καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος με τον ορισμό εξειδικευμένων εισαγγελέων σε περιφερειακό επίπεδο, και να αναθέσει σε ανώτατο εισαγγελέα σε κεντρικό επίπεδο τον συντονισμό του δυναμικού ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι διαπεριφερειακές διαφορές και να διαχέεται η γνώση σχετικά με διαδικαστικά θέματα σε περιβαλλοντικές υποθέσεις· (βλ. 4.1 και 4.6)
5. να εξετάσει το ενδεχόμενο αύξησης του αριθμού των περιβαλλοντικών επιθεωρητών στην Ειδική Γραμματεία Επιθεώρησης του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας και της ενίσχυσης της δομής των αρμόδιων σωμάτων επιθεώρησης σε περιφερειακό επίπεδο εξασφαλίζοντας ότι το προσωπικό διαθέτει τις δεξιότητες που απαιτούνται για τη διενέργεια επιθεωρήσεων με πιο αποτελεσματικό τρόπο· (βλ. 4.2.1 και 4.6)
6. να βελτιώσει την ικανότητα της αστυνομίας για την καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος, ιδίως με την παροχή εκπαιδευμένου και εξειδικευμένου προσωπικού σε περιφερειακό επίπεδο· (βλ. 4.2.1 και 4.6)
7. να δώσει μεγαλύτερη έμφαση στην εκπαίδευση και την κατάρτιση των δικαστών στον τομέα του περιβαλλοντικού εγκλήματος· (βλ. 4.5 και 4.6)
8. να βελτιώσει τα προγράμματα εκπαίδευσης όλων των επαγγελματιών που συμμετέχουν στην καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος (υπηρεσίες επιβολής του νόμου, επιθεωρητές, τελωνειακοί, λιμενικοί και εισαγγελείς)· (βλ. 4.5 και 4.6)
9. να αυξήσει την ευαισθητοποίηση όλων των επαγγελματιών που συμμετέχουν στην καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος ώστε να αποδίδουν τη δέουσα σημασία σε αυτή τη μορφή παράνομης δραστηριότητας· (βλ. 4.5 και 4.6)
10. να εξετάσει πώς μπορεί να καταστεί σαφέστερη η διάκριση μεταξύ διοικητικών και ποινικών παραβάσεων, με αναφορά στο κόστος της νόμιμης διάθεσης των αποβλήτων ή σε άλλα πρότυπα, ώστε να μην υπάρχει αμφιβολία για τη σοβαρότητα του περιβαλλοντικού εγκλήματος· (βλ. 5.1.1, 5.1.3 και 5.5)
11. να ολοκληρώσει την εφαρμογή της απόφασης-πλαίσιο 2009/948/ΔΕΥ για την πρόληψη και τον διακανονισμό συγκρούσεων δικαιοδοσίας· (βλ. 5.4.2 και 5.5)

12. να εξετάσει πώς μπορεί να αυξηθεί η χρήση πληροφοριών προερχόμενων από τις υπηρεσίες πληροφοριών και να αξιοποιεί ευρύτερα τις ειδικές τεχνικές έρευνας και οικονομικής έρευνας ώστε να εντοπίζονται τυχόν διασυνδέσεις με το οργανωμένο έγκλημα στο πλαίσιο του περιβαλλοντικού εγκλήματος. Θα πρέπει να εξεταστούν όλες οι δυνατότητες που προσφέρει ο Frontex· (βλ. 4.2.2, 7.1.2 και 7.3)
13. να εξετάσει το ενδεχόμενο συχνότερων οδικών ελέγχων, με έμφαση στην παράνομη μεταφορά αποβλήτων, βελτιώνοντας παράλληλα την εκπαίδευση και τον τεχνικό εξοπλισμό που παρέχονται στο προσωπικό που διενεργεί φυσικούς ελέγχους στα φορτία· (βλ. 7.2.1 και 7.3)
14. να εξετάσει το ενδεχόμενο της ενίσχυσης της διαρθρωμένης συνεργασίας με τις γειτονικές χώρες σε επίπεδο αρχών επιβολής του νόμου· (βλ. 7.2.4 και 7.3)
15. να εξετάσει το ενδεχόμενο δημιουργίας νομικών ή οικονομικών μέσων προκειμένου να διασφαλιστεί η συμμόρφωση των ενδιαφερόμενων με τον κανονισμό περί ΟΤΚΖ, ώστε τα ΟΤΚΖ να ανατίθενται αποκλειστικά σε πιστοποιημένους φορείς εκμετάλλευσης· (βλ. 7.2.2 και 7.3)
16. ενθαρρύνεται να άρει τα υφιστάμενα εμπόδια που παρέχουν κίνητρα για τη διάπραξη περιβαλλοντικών εγκλημάτων (κατασκευή εγκαταστάσεων αποβλήτων και επικίνδυνων αποβλήτων σύμφωνα με τα υπάρχοντα σχέδια δράσης)· (βλ. 8.1 και 8.5)

10.1.2. Συστάσεις προς την Ευρωπαϊκή Ένωση, τα θεσμικά της όργανα και προς άλλα κράτη μέλη

1. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξετάσουν πώς μπορούν να διευκολύνουν το έργο των επιθεωρητών περιβάλλοντος ώστε αυτοί να αποφεύγουν την εκ νέου διενέργεια επιθεωρήσεων που διενεργούνται και από άλλες διοικητικές αρχές, ακολουθώντας το παράδειγμα του Ηλεκτρονικού Μητρώου Αποβλήτων που δημιούργησε η Ελλάδα· (βλ. 3.5 και 3.6)

2. τα κράτη μέλη παροτρύνονται να επιλέγουν προσωπικό που διαθέτει εξειδίκευση, άριστη εκπαίδευση και προσήλωση για τη διενέργεια των ελέγχων διασυνοριακών μεταφορών αποβλήτων και των επιθεωρήσεων εγκαταστάσεων, όπως, για παράδειγμα, το προσωπικό που εργάζεται για την ΕΓΕΠΕ και την Επιθεώρηση της Περιφέρειας Αττικής· (βλ. 4.3, 4.6 και 7.3)
3. τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξετάσουν το ενδεχόμενο εφαρμογής προγραμμάτων προστασίας μαρτύρων, συμπεριλαμβανομένης της ανωνυμοποίησης των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, για την προστασία της πηγής των πληροφοριών σε υποθέσεις σοβαρών περιβαλλοντικών εγκλημάτων· (βλ. 5.1.4 και 5.5)
4. τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξετάσουν το ενδεχόμενο συνεργασίας μεταξύ ΜΚΟ που ασχολούνται με την προστασία του περιβάλλοντος και δημόσιων αρχών που συμμετέχουν στην καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος, όπως έχει γίνει στην Ελλάδα μεταξύ ΕΓΕΠΕ και ΜΚΟ· (βλ. 5.1.5 και 5.5)
5. τα κράτη μέλη καλούνται να προαγάγουν την ομαλή και ευέλικτη συνεργασία σε εθνικό και τοπικό επίπεδο μεταξύ των βασικών συντελεστών που συμμετέχουν στην καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος, ακολουθώντας το ελληνικό παράδειγμα συνεργασίας μεταξύ εισαγγελέων, περιβαλλοντικών επιθεωρητών, αστυνομικών και τελωνειακών· (βλ. 7.2.1 και 7.3)
6. τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξετάσουν την καθιέρωση ενός συστήματος κατανομής των εσόδων από πρόστιμα για την ενίσχυση της χρηματοοικονομικής ικανότητας των υπηρεσιών επιβολής του νόμου και την παροχή σε αυτές μιας επιπλέον ώθησης για τη διεξαγωγή αποτελεσματικών ελέγχων· (βλ. 3.6)

10.1.3. Συστάσεις προς Eurojust/Ευρωπόλ/Επιτροπή

1. Η Επιτροπή θα πρέπει να εξετάσει το ενδεχόμενο χρηματοδότησης περισσότερων προγραμμάτων με στόχο την καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος· (βλ. 3.6)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: PROGRAMME OF THE VISIT

Monday 23 April 2018

Arrival of the evaluators in Athens

Tuesday 24 April 2018

09.00   **Departure from the Hotel to the Ministry of Justice, Transparency & Human Rights**

Accompanied by: Ms Sophia SOTIROPOULOU, Judge of the Court of Appeal
Mr Kostas SKOUVARIS, Judge of the Court of First Instance

09:30 - 10:00   **Welcome speech and opening remarks**

Speaker: Ms Sophia SOTIROPOULOU, Judge of the Court of Appeal

10:00 - 10:30   **The Prosecution Authority**

Speaker: Ms Kelly THEOLOGITOU, Prosecutor of the Court of First Instance

10:30 - 11:00   **Ministry of the Environment and Energy (MEE)**

‘The role of the MEE in preventing and combating environmental crime’

Speaker: Ms Eleni GLIPTI, Head of the Environmental Inspection Department of Southern Greece, Special Secretary of the Inspectorate of the Ministry of the Environment and Energy

11:00 - 11:30   **Directorate for the Environment and Climate Change of the Region of Attica**

‘Legal framework and environmental inspections in the Region of Attica’

Speaker: Dr Argyri PARASKEVOPOULOU, Director for the Environment and Climate Change, Region of Attica

11:30 - 12:00   **Coffee break**

12:00 - 12:30 Public Prosecutor's office

'The legal framework'

Speaker: Ms Kelly THEOLOGITOU, Prosecutor of the Court of First Instance

12:30 - 13:00 Greek police

'Actions of the Greek police on environmental crime'

Speakers: (a) Police Major Zoi TZIKA, Public Security Division/Greek Police Headquarters

(b) Police Major Anastasios KARAGIANNIS, Environmental Crime Department/Attica Security Division

13:00 - 13:15 IAPR Directorate-General for Customs and Excise

'Implementation of Regulation 1013/2006 on shipments of waste'

Speakers: Ms Eugenia CHRONA, Customs Officer

Ms Maria PICKLA, Customs Officer

13:15 - 13:30 The Greek FIU

Speaker: Joan Adrakta, Analyst, Greek FIU.

13:30 - 13:45 Greek Coast Guard

'The role of the Greek coast guard's public security department as regards the prevention and repression of crime'

Speaker: Konstantinos KOURTAKIS, Lieutenant Junior

13:45 - 15:00 Lunch on the Ministry's premises

15:00 - 15:30 Ministry of the Interior

'Findings and conclusions on the role of local authorities and their solid waste management associations in preventing and combating environmental crime through the experience of the General Secretariat of Waste Management Coordination of the Ministry of the Interior'

Speaker: Ms Kalliopi POTHOU

15:30 - 16:30 Questions & Answers

8th round of Mutual Evaluations
The practical implementation and operation of European policies on
preventing and combating Environmental Crime

Expert evaluation visit to Greece 24-27 April 2018

25 April 2018, 11.00-15.00h

Ministry of Environment and Energy

AGENDA

Attending:

Ministry of Environment and Energy/Hellenic Recycling Agency – according to List of Attendands

Genval on-site Evaluation Team – according to List of Attendands

*****

Welcome & Introductions – DERMATAS Dimitris

Brief overview of the roles, responsibilities & legislative framework on preventing and combating Environmental Crime (11:10-11:40)

- a. Ministry of Environment and Energy
  - i. Special Secretariat of Inspectorate of the Ministry of Environment and Energy
    - 1. Department of Environmental Inspection – *GLIPTI Eleni* (10 min)
    - 2. Coordination office for the implementation of the environmental liability – *POULI Stavroula* (5 min)
  - ii. General Directorate for the Environmental Policy
    - 1. Directorate of Waste Management and Environmental Certification – *ARFANAKOU Anastasia* (10 min)
- b. Partner agencies & authorities
  - i. Hellenic Recycling Agency – *CHARITOPOULOU Rozy* (5 min)

Coffee - Discussion (11:40-12:00)

Implementation and operation issues on preventing and combating Environmental Crime (12:00-13:20)

- a. National Environmental Inspection Plan & Waste Shipment Inspection Plan – *ECONOMOPOULOU Alexia & NIKIFORAKI Maria* (20 min)
- b. National Waste Management Plan & National Hazardous Waste Management Plan, National Electronic Waste Registry – *MATZAVA Georgia & BOURA Fotini* (20 min)
- c. European Networking and Training
  - i. European Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law - IMPEL – *STATHA Thalia* (10 min)
  - ii. The priority “Environmental Crime” of the Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats (EMPACT) – *LIOGKAS Vasilis* (10 min)
- d. Extended Producer Responsibility Schemes (Hellenic Recycling Agency) – *PODIOTIS Dimitrios* (10 min)
- e. Cooperation with other national authorities - Case Studies – *VAGGELINOS Vassilis* (10 min)

Questions & Answers (13:20-14:00)

Lunch Break (14:00-15:00)

LIST OF ATTENDANDS

Ministry of Environment and Energy/Hellenic Recycling Agency

1	Mr DERMATAS Dimitris	Special Secretary of Inspectorate of the Ministry of Environment and Energy (SSIMEE) IMPACT Coordinator for Environmental Crime IMPEL National Coordinator
2	Ms ELEFThERiADOU Sonia	Director of the Inspectorate of Southern Greece (ISG)
3	Ms GLIPTI Eleni	Head of the Department of Environmental Inspection (DEP-ISG)
4	Mr GLYTSIS Manolis	Environmental Inspector (DEP-ISG) Coordinator -Project Management Team for the National Environmental Inspection Plan
5	Ms ECONOMOPOULOU Alexia	Environmental Inspector (DEP-ISG) Project Management Team for the National Environmental Inspection Plan
6	Mr VAGGELINOS Vassilis	Environmental Inspector (DEP-ISG)
7	Ms POULI Stavroula	Head of the Coordination office for the implementation of the environmental liability (COEL)
8	Ms NIKIFORAKI Maria	Environmental Inspector (COEL) Project Management Team for the National Environmental Inspection Plan
9	Ms ARFANAKOU Anastasia	Director of the Waste Management and Environmental Certification (WMEC)
10	Ms BOURA Fotini	Head of the Department of Waste Registry, Licensing and Statistics of WMEC
11	Ms KARPODINI Alexandra	Department of Waste Registry, Licensing and Statistics of WMEC
12	Ms VEROUCHI Athina	Department of Waste Registry, Licensing and Statistics of WMEC
	Ms MATZAVA Georgia	Department of Waste Management of WMEC
13		
14	Ms STATHA Thalia	Environmental Permitting Division / Industrial Installations Unit IMPEL Thematic Contact Point (Industry and Air)
15	Mr LIOGKAS Vasileios	Expert Advisor (responsible for waste management) of the Alternate Minister of Environment and Energy Coordinator of the Project Management Team (inter-ministerial level) for National Strategic Plan of Cyclical Economy
16	Mr VARELIDIS Petros	Expert Advisor (responsible for EU & international issues) of the Alternate Minister of Environment and Energy Director of the National Center of Environment and Sustainable Development
17	Ms KONSTANTINOU Pigi	Expert Advisor of the SSIMEE, Lawyer
18	Ms STAMATI Fotini	Expert Advisor of the SSIMEE, Environmental Engineer
19	Ms CHARITOPULOU Rozy	Head of Unit Recycling Department at Hellenic Recycling Agency
20	Mr PODIOTIS Dimitrios	Hellenic Recycling Agency
21	Mr EVANGELOS KYRITSIS	Hellenic Recycling Agency

Genval on Site Evaluation Team

22	Mr BUCZMA Slawomir	<u>Council of European Union</u> Seconded National Expert
23	Ms GIGLIO Giovanna	<u>Council of European Union</u> Administrator
24	Ms WUST Anja (Germany)	Expert Public Prosecutors Office in Frankfurt Public Prosecutor
25	Mr KJIERZYNKA Rafal (Poland)	Expert Ministry of Justice Judge seconded to the Ministry of Justice Head of the Unit for European and International Criminal Law
26	Mr KOPOREC Ondrej (Slovakia)	Expert Ministry of Interior of the Slovak Republic Presidium of the Police Force Criminal Police Bureau Department for Detection of Hazardous Substances and Environmental Crime Senior Police Investigator
27	Mr COUNINIOTIS Yannis	<u>Commission</u> DG Environnement

Thursday 26 April 2018

- 08:30**   **Departure from the hotel to the Directorate for the Environment and Climate Change of the Region of Attica**
- Accompanied by:** Ms Sophia SOTIROPOULOU, Judge of the Court of Appeal
Mr Kostas SKOUVARIS, Judge of the Court of First Instance
- 09:00 - 10:30**   **Directorate for the Environment and Climate Change of the Region of Attica**
- 10:30 - 11:00**   **Coffee break**
- 11:00 - 16:30**   **Waste Crime – Site visit at ELV and WEEE facilities**
- 11:00**   **Pick-up from the Directorate for the Environment and Climate Change of the Region of Attica – mini-bus boarding**
- 11:00 - 11:30**   **Athens to Agioi Theodoroi**
- 11:30 - 12:30**   **Site visit at Waste Electrical and Electronic Equipment (WEEE) recycling facility (ANAMET) and End-of-Life Vehicles (ELVs) recycling facility (VIANATT)**
- 12:30 - 13:30**   **Lunch break & discussion at ANAMET**
- 13:30 - 14:00**   **Aspropyrgos to Agioi Theodoroi**
- 14:00 - 15:00**   **Site visit at refrigerator recycling facility (HFR) and Waste Electrical and Electronic Equipment (WEEE) recycling facility (EKAN)**
- 15:00 - 15:30**   **Coffee break & Discussion**
- 15:30 - 16:30**   **Return from Agioi Theodoroi to Athens**

LIST OF ATTENDANTS

Accompanied by: Ministry of the Environment and Energy/Hellenic Recycling Agency

- 1 Mr Dimitris
DERMATAS Special Secretary of the Inspectorate of the Ministry of the Environment and Energy (SSIMEE)

EMPACT Coordinator for Environmental Crime

IMPEL National Coordinator
- 2 Ms Fotini
STAMATI Expert Advisor of the SSIMEE, Environmental Engineer
- 3 Mr EVANGELOS
KYRITSIS Hellenic Recycling Agency

Free afternoon

Friday 27 April 2018

09:00 **Departure** from the hotel to the Ministry of Justice, Transparency & Human Rights

Accompanied by: Ms Sophia SOTIROPOULOU, Judge of the Court of Appeal
Mr Kostas SKOUVARIS, Judge of the Court of First Instance

09:30 - 11:00 Ministry of Justice, Transparency & Human Rights

Wrap-up meeting

Departure

A mini-bus provided by the Ministry of the Interior (Greek police) will transport the evaluators to all the meetings according to the above programme.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β: ΠΡΟΣΩΠΑ ΠΡΟΣΒΛΗΘΕΝΤΑ/ΜΕΤ

Συναντήσεις στις 24 Απριλίου 2018

Τόπος: Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Πρόσωπο που προσβλήθηκε/μετ	Οργανισμός που εκπροσωπεί
Ms Maria ARVANITI	Διευθυντής-Γενικός, Γενική Διεύθυνση για τη Διοίκηση της Δικαιοσύνης, Διεθνείς Νομικές Σχέσεις και Ανθρώπινα Δικαιώματα/Υπουργείο Δικαιοσύνης
Ms Polyxeni LIAMPOTI	Υπουργείο Ευρωπαϊκών Θεμάτων & Διεθνών Οργανισμών/Υπουργείο Δικαιοσύνης
Ms Sophia SOTIROPOULOU	Δικαστής της Ανωτάτης Επικρατείας
Mr Kostas SKOUVARIS	Δικαστής της Ανωτάτης Επικρατείας
Mr Petros KARAGKOUNIDIS	Δικαστής της Ανωτάτης Επικρατείας
Ms Kelly THEOLOGITOU	Εισαγγελέας της Ανωτάτης Επικρατείας
Mr Dimitrios DERMATAS	Ειδικός Γραμματέας του Γραφείου του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας EMPACT Συντονιστής για Περιβαλλοντικό Έγκλημα IMPEL Εθνικός Συντονιστής
Ms Eleni GLIPTI	Κεφαλή της Περιβαλλοντικής Επιθεώρησης Υπουργείο Νοτιοανατολικής Ελλάδας, Ειδικός Γραμματέας του Γραφείου του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας

Dr Argyri PARASKEVOPOULOU	Director for Environment & Climate Change, Region of Attica
Mr Anastasios KARAGIANNIS	Police Major, Environmental Crime Department/Attica Security Division, Ministry of the Interior
Ms Zoi TZIKA	Police Major, Public Security Division/Greek Police Headquarters
Ms Kalliopi POTHOU	General Secretariat of Waste Management Coordination of the Ministry of the Interior
Ms Eugenia CHRONA	Customs Officer
Ms Maria PICKLA	Customs Officer
Ms Calliope ANTYP A	Customs Officer
Ms Joan ADRAKTA	Analyst, Greek FIU.
Mr Konstantinos KOURTAKIS	Lieutenant Junior, Greek Coast Guard
Ms Evdokia EVANGELATOU	Head of Road Transport of Dangerous Goods and Products
Mr Ioannis MATSAS	Mechanic Engineer, MSc Quality Management, MSc Transport & Networks Planning Management, Department of Road Transport of Dangerous Goods and Products
Ms Paraskevi P APADODIMA	Lieutenant Commander
Mr Angelo Robert Nicholas MOLSON	Technical Department of Administrative Support of the Ministry of the Interior

Meetings on 25 April 2018

Venue: Public Prosecutor's Office in Athens

Person interviewed/met	Organisation represented
Mr Elias ZAGORAIOS	
Ms Sophia SOTIROPOULOU	Judge of the Court of Appeal
Mr Kostas SKOUVARIS	Judge of the Court of First Instance
Ms Kelly THEOLOGITOU	Prosecutor of the Court of First Instance
Ms Emilia CHRISTOGIANNOPOULOU	Prosecutor of the Court of First Instance, Environmental Prosecutor

Venue: Ministry of the Environment and Energy

Person interviewed/met	Organisation represented
Mr Dimitrios DERMATAS	Special Secretary of the Inspectorate of the Ministry of the Environment and Energy
Ms Sonia ELEFThERIADOU	Director of the Inspectorate of Southern Greece
Ms Eleni GLIPTI	Head of the Environmental Inspection Department of Southern Greece
Mr Manollis GLYTSIS	Environmental Inspector
Ms Alexia ECONOMOPOULOU	Environmental Inspector
Ms Vassilis VAGGELINOS	Environmental Inspector
Ms Stavroula POULI	Head of the Coordination Office for the Implementation of Environmental Liability
Ms Maria NIKIFORAKI	Environmental Inspector

Meetings on 26 April 2018

Venue: Directorate for the Environment and Climate Change of the Region of Attica

Person interviewed/met	Organisation represented
Ms Argiri PARASKEVOPOULOU	Director for the Environment & Climate Change, Region Of Attica
Mr Efthimios KOKMOTOS	Head of Dpt. for Inspections & Measurements, Regional Unit of Western Attica, Region of Attica
Ms Antigoni GOUFA	Department for Environment & Climate Change
Ms Fotini MICHALOPOULOU	Environmental Inspector, Dpt. for Inspections & Measurements, Central Athens
Mr Dimitrios CHATZIEFSTATHIOU	Environmental Inspector, Dpt. for Inspections & Measurements, Piraeus & Islands
Ms Ioanna CHALARI	Environmental Inspector, Dpt. for Inspections & Measurements, Piraeus & Islands
Ms Elena KALLIKANTZAROU	Environmental Inspector, Dpt. for Inspections & Measurements, Eastern Attica
Mr Dimitrios DERMATAS	Special Secretary of the Inspectorate of the Ministry of the Environment and Energy

Venue: Waste Crime – Site Visit at ELV and WEEE Facilities

Person interviewed/met	Organisation represented
Mr Dimitris DERMATAS	Special Secretary of the Inspectorate of the Ministry of the Environment and Energy (SSIMEE)
Ms Fotini STAMATI	Expert Advisor of the SSIMEE, Environmental Engineer
Mr KYRITSIS EVANGELOS	Hellenic Recycling Agency

Meetings on 27 April 2018

Venue: Ministry of Justice, Transparency and Human Rights

Person interviewed/met	Organisation represented
Ms Sophia SOTIROPOULOU	Judge of the Court of Appeal
Mr Kostas SKOUVARIS	Judge of the Court of First Instance
Mr Petros KARAGKOUNIDIS	Judge of the Court of First Instance
Mr Dimitrios DERMATAS	Special Secretary of the Inspectorate of the Ministry of the Environment and Energy EMPACT Coordinator for Environmental Crime IMPEL National Coordinator
Ms Eleni GLIPTI	Head of the Environmental Inspection Department of Southern Greece, Special Secretary of the Inspectorate of the Ministry of the Environment and Energy
Ms Zoi TZIKA	Police Major, Public Security Division/Greek Police Headquarters
Ms Theodora NANTSOU	WWF
Ms Antigoni DALAMAGKA	Ecorec
Mr Constantinos MACHAIRAS	Organization Earth

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ: LIST OF ABBREVIATIONS/GLOSSARY OF TERMS

List of acronyms, abbreviations and terms	Greek or acronym in original language	Greek or acronym in original language	English
ADR	ADR		European Agreement concerning the International Carriage of Dangerous Goods by Road
COEL	COEL		Coordination Office for Environmental Liability
EKDDA	EKDDA		National Centre for Public Administration and Local Government
EMPACT	EMPACT		European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats
ESDDA	ESDDA		National School of Public Administration and Local Government
GCSL	GCSL		General Chemical State Laboratory
GIPA	GIPA		General Inspector of Public Administration
HRA	HRA		Hellenic Recycling Agency
IAEA	IAEA		Annual Reports of the Inspection and Control Coordination Body
IMDG	IMDG		International Maritime Dangerous Goods Code

IMPEL	IMPEL		Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law
INEP	INEP		Institute of Training
KEMEA	KEMEA		Centre for Security Studies
MASP	MASP		Multi-Annual Strategic Plan 2018 on Environmental Crime
MEE	MEE		Ministry of the Environment and Energy
NHWMP	NHWMP		National Hazardous Waste Management Plan
NSoJ	NSoJ		National School of the Judiciary of the Hellenic Republic
OAP	OAP		Operational Action Plan
RID	RID		International Carriage of Dangerous Goods by Rail
SOCTA	SOCTA		Serious and Organised Crime Threat Assessment
SSIMEE	SSIMEE		Special Secretariat of the Inspectorate of the MEE
WCO	WCO		World Customs Organization